

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ปริญญาณิพนธ์
ของ
กัณฑ์ฤทัย คลังพหล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.2

ก 389 ก

8.3

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ

ของ

กัณฑ์ฤทัย คลังพหล

103

7 พ.อ. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

เมษายน 2546

กันต์ฤทัย คลังพหล. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะ
กรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ทาง
วิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และศึกษาคำนำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผล
ต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัด
นนทบุรี จำนวน 417 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีเพศเป็นตัวแปรแบ่งชั้น และมีห้อง
เรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามด้านอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ
อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
สนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทาง
จิตมากกว่าทางกาย และความเชื่ออำนาจภายในตน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์คาโนนิคอล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรม
เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย
ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตามได้แก่
อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลสองชุด มีค่า
เท่ากับ .775 และ .272 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองค่า โดย
ฟังก์ชันที่ 1 ชุดตัวแปรอิสระวัดร่วมกับชุดตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 60 ส่วนในฟังก์ชันที่ 2 ชุดตัวแปรอิสระ
วัดร่วมกับชุดตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 7 เท่านั้นจึงไม่นำมาพิจารณา โดยที่น้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอล
ของปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ
อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

3

A STUDY OF VARIABLES RELATED TO SELF - CONCEPT OF
MATHAYOM SUKSA V STUDENTS OF SCHOOLS UNDER DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION IN NONTHABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
KANREUTAI KLANGPHAHOL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
April 2003

Kanreutai Klangphahol. (2003). *A Study of variables related to Self – concept of Mathayom Suksa V students of schools under Department of general education in Nonthaburi Province*. Master thesis, M.Ed. (Education Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Chusri Wongratana, Assist. Prof. Raweewan Panpanich.

The purposes of this research were to study the relationship between some factors with academic self – concept and nonacademic self – concept , and to study the canonical weights of some factors that relative contribute to self – concept and nonacademic self – concept. The sample consisted of 417 students from mattayom Suksa V in the academic year 2003 of schools under Department of general education iri Nonthaburi Province, and selected by the Two - stage random sampling. The instruments for this study were questionnaire asking about academic self – concept and nonacademic self – concept, self – esteem, acheivement motivation, three – types of child rearing practice : love – oriented, independence training; control, psychological punishment and belief in internal locus of control.

The result were as follow :

The canonical correlation coefficient between some factors namely self – esteem, acheivement motivation, belief in internal locus of control, three – types of child rearing practice : love – oriented, independence training, control, psychological punishment and dependent variables namely academic self – concept , nonacademic self – concept were .775 and .272 .And statistically significant at .01 level. The first canonical function contributed 60% of the shared variance, but the second contributed only 7% which was meaningless. Consequently this study interpreted only the first canonical correlation function meaning that the canonical weight of self – esteem and acheivement motivation made an important contribution to explain the academic and nonacademic self – concept.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ของ
นางสาวกัญต์ฤทัย คลังพล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ณะพานนท์)
วันที่ ๒๖ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ส. วาสนา ประवालพฤษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความกรุณาเอาใจใส่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ผู้ช่วยระวีวรรณ พันธุ์พานิช และคณะกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม รองศาสตราจารย์ดร.ส. วาสนา ประมวลพฤกษ์ และ รศ.ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ดร.ส. วาสนา ประมวลพฤกษ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง ดร.พาสนา จุฬรัตน์ รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ อจารย์ทัศนาศนา ทองภักดี และดร.ราชันย์ บุญธิมา เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อและความสนับสนุนร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร อาจารย์ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ อาจารย์ฝ่ายแนะแนวและอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอาจารย์สุตารัตน์ ลิ้มเสรี ที่ให้ความเอื้อเฟื้อและเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก พระพรหมคุณาภรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพหล คลังพหล และคุณแม่ปิยนารถ วงษ์สุวรรณอีกครั้งที่อุทิศกำลังกาย กำลังใจ ตลอดจนกำลังทรัพย์ ด้วยความห่วงใย หวังจะให้ลูกประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

กัณฑ์ฤทัย คลังพหล

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

จาก

“ ทุนพระพรหมคุณาภรณ์ ”

จึงขอขอบพระคุณยิ่ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ภูมิหลัง..... 1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 2
	ความสำคัญของการวิจัย..... 3
	ขอบเขตของการวิจัย..... 3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 3
	ตัวแปรที่ศึกษา..... 3
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4
	สมมติฐานการวิจัย..... 6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7
	เอกสารที่เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์..... 7
	ความหมายของอัตมโนทัศน์..... 8
	แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์..... 8
	ความสำคัญของอัตมโนทัศน์..... 12
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์..... 14
	การวัดอัตมโนทัศน์..... 16
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการวิจัย..... 21
	การอบรมเลี้ยงดู..... 21
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู..... 21
	รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู..... 22
	อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์..... 24
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์..... 26
	ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์..... 26
	ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์..... 27
	บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจในการจัดการเรียน การสอน..... 30
	ความเชื่ออำนาจภายในตน..... 32
	ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนเอง..... 32
	ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนเอง..... 33
	ความภาคภูมิใจในตนเอง..... 35

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง	35
	ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง	37
	บทบาทของครูในการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน	38
	สถิติสหสัมพันธ์คาโนนิกอล	40
	วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล	41
	ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลต่อการ วิจัยทางสังคมศาสตร์.....	41
	ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	42
	รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล	42
	การคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล	44
	การคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอล.....	45
	การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล	45
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
	งานวิจัยต่างประเทศ	46
	งานวิจัยภายในประเทศ.....	48
3	วิธีดำเนินการวิจัย	56
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	78

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) ความมุ่งหมายของการวิจัย	78
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	92
ประวัติย่อผู้วิจัย	114

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรที่จำแนกตามเพศของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่ใช้ในการวิจัย.....	56
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3 ค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	73
4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างปัจจัย และระหว่างปัจจัยกับตัวแปรตามอัตรโนทัศน์ทาง วิชาการ และ อัตรโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	74
5 คำนำนัยสำคัญและค่าสหสัมพันธ์คานิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้าน อัตรโนทัศน์ทางวิชาการและอัตรโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5	76
6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอัตรโนทัศน์.....	94
7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง	96
8 อำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามอัตรโนทัศน์.....	98
9 อำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง.....	99

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การรับรู้ของตนตามแนวคิดของสนิกก์และโคมบัส	9
2 โครงสร้างของอัทมโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลี่	10
3 การจัดลำดับขั้นของอัทมโนทัศน์ ของ ชาเวลสัน, ฮับเนอร์และสแตนตัน	11
4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถามอัทมโนทัศน์ และแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนจากการเน้นเฉพาะความสำเร็จทางวิชาการมาเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น โดยมุ่งพัฒนา "คนทั้งตัว" เน้นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังเช่น ที่ เบิร์น (Burns : 1979) ได้กล่าวว่า จุดเน้นของการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งที่จะส่งเสริมคนที่มีคุณลักษณะที่พร้อมจะอำนวยความสะดวกให้สังคม พยายามที่จะช่วยให้คนสามารถเผชิญกับความเครียด และความกดดันต่าง ๆ โดยการเตรียมตัวให้พร้อม ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรมุ่งไปที่การจัดประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับความรู้สึกที่ไม่มั่นคงปลอดภัย ความรู้สึกด้อย ไร้คุณค่า ไร้ความสามารถ ความรู้สึกกระวนกระวายใจ ไม่สบายใจต่าง ๆ นานา โดยการพยายามสร้างให้ตนเองเกิดอัตมโนทัศน์ทางบวก (พรรณี (ชูชัย) เจนจิต. 2539 : 589-590 ;อ้างอิงจาก Burns.1979) และอัตมโนทัศน์ที่ดีหรือทางบวกยังเป็นตัวแปรที่สำคัญในสัมฤทธิ์ผลของด้านวิชาการ (สุรงค์ โคว์ตระกูล. 2544 : 426 ; อ้างอิงจาก Bloom.1976 ; Chasen & Young .1981; Maslow.1962 ; Rogers.1961 ; Shavelson & Bolus.1982)

อัตมโนทัศน์เป็นความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอันเป็นผลมาจากการรับรู้ของคนที่มีต่อตนเอง เช่น การรับรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือ มีปมด้อยอะไร (ทิตนา แคมมณี. 2526: 56) และในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียน จะทำให้สามารถเข้าใจพฤติกรรม ทำนายพฤติกรรม และสามารถควบคุมพฤติกรรมทั้งทางด้านการกระทำ และความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความเชื่อ การปรับตัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากนักเรียนที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเองจะมีความรู้สึกนึกคิดดีต่อผู้อื่น และยอมรับผู้อื่น ส่วนนักเรียนที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเอง จะมีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อผู้อื่น มักไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง และเกิดความท้อถอย มีความรู้สึกไม่อยากเรียน ดังนั้น ครู อาจารย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง จะให้ความรักกับนักเรียนตามหลักสุตรอย่างเต็มใจไม่พอ แต่จะต้องศึกษาและให้ความสนใจกับอัตมโนทัศน์ของนักเรียนด้วย (รัญจวน คำศิริพิทักษ์. 2539: 180)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถ และใช้ความรู้ความสามารถของตนพัฒนาสังคม ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องรู้จักตนเอง ฟังตนเองได้ และมีบุคลิกภาพที่ดีเตรียมพร้อมที่จะไม่ทำตนให้เป็นภาระของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้ปรับตัวอยู่ในสังคมที่พัฒนาได้อย่างสงบสุข การรู้จักตนเองเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องรู้ว่าตนมีอุปนิสัยเช่นใด ชอบเรียนวิชาใด สนใจอาชีพใด มีความสามารถด้านใดเป็นพิเศษ ถนัดอะไร เป็นต้น การรู้จักตนเองจะทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในวิชาหรือสาขาอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเองซึ่งจะทำให้มีความสุขในการเรียน และสามารถสร้างสรรค์ผลงานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมนอกจากนี้การรู้จักตนเองยังรวมถึงการรู้จักข้อดีข้อด้อยของตนและพร้อมเสมอจะพัฒนาตนเอง (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. 2542: 8-2)

จากการรายงานความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติประจำปี พ.ศ. 2544 (The World Competitiveness Yearbook 2001) ของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ได้จัดอันดับประเทศต่าง ๆ จำนวน 49 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมาเป็นเกณฑ์ชี้วัด พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา คือ ปี 2540 - 2544 ความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ คือต่ำกว่าอันดับที่ 30 มาโดยตลอด โดยในปี 2544 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ ดังนั้นจึงควรมีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. 2545 : 1-10) ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 18) กล่าวว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ร่างมาตรฐานการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 27 มาตรฐาน จำแนกได้เป็น 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียนได้กำหนดไว้ใน มาตรฐานที่ 8 คือ ผู้เรียนรู้จักตนเอง ฟังตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

จากความสำคัญของอัตมโนทัศน์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ อัตมโนทัศน์ของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานที่ 8 และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำประสิทธิภาพของตนเองมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เฮอร์ลอค (เด่นดวง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ได้กล่าวว่าปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง ระดับความทะเยอทะยานของบุคคล อิทธิพลในครอบครัว และจากงานวิจัยของ โรเซนทาล (พรณี ชูทัยเจนจิต. 2539 : 595 ; อ้างอิงจาก Rosenthal. 1968) พบว่าการที่ครูมองเห็นคุณค่าในตัวเด็ก ยอมรับนับถือความสามารถของเขา ทำให้เขามีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นซึ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดอัตมโนทัศน์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู (Kevin and Mboya. 1998) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Wu. 1998) ความเชื่ออำนาจในตน (รุ่งนภา ทีชะ. 2522) และ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Bien and Joseph : 1995) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางด้านวิชาการและไม่เกี่ยวกับวิชาการ ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาคำนำหน้ความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะได้เป็นแนวทางให้กับครู ผู้ปกครอง สถานศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ในการเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 19 โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 4,835 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - stage Random Sampling) จำนวนนักเรียน 417 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน จำแนกได้ดังนี้

- 1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
- 1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
- 1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย
- 1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม
- 1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.6 ความเชื่ออำนาจภายในตน
- 1.7 ความภาคภูมิใจในตนเอง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ทัศนคติ จำแนกได้ดังนี้

- 2.1 ทัศนคติทางวิชาการ
- 2.2 ทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อັตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมา โดยรับรู้ว่าเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือปมด้อยอะไรบ้าง ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่าง ๆ และจากการศึกษา ทฤษฎีอັตมโนทัศน์ของชาวเวลสัน, ฮับเนอร์ และสแตนตัน (Shavelson, Hubner and Stanton) และแนวคิดของมาร์ช (Marsh .1989) สามารถแบ่งอັตมโนทัศน์ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 อັตมโนทัศน์ทางวิชาการ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในความสามารถทางวิชาการ ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองทางด้านวิชาการ ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านความสามารถทางวิชาการโดยทั่วไป หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับ ความสามารถทางการเรียนและความสามารถในการจัดกิจกรรมด้านวิชาการ

1.1.2 ด้านความสามารถทางภาษา หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการเขียน การอ่าน การพูด และการแสดงความสามารถของตนเองในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา

1.1.3 ด้านความสามารถทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ รวมทั้งการเข้าร่วมการแข่งขันกิจกรรมทางด้านคณิตศาสตร์

1.1.4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ และความสามารถในการคิดปรับปรุง ออกแบบ ต่อเติม ดัดแปลง ความคิดเห็นหรือสิ่งของในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

1.2 อັตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองทางด้านวิชาการ ทั้งหมด 8 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านลักษณะทางกายภาพ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับตนเองในด้านรูปร่าง ลักษณะโดยรวมของตนเอง ได้แก่ ลักษณะท่าทาง อากัปกริยา การพูดจา และรูปร่างหน้าตา

1.2.2 ด้านความสามารถทางร่างกาย หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับทักษะ ความอดทนทางร่างกาย และความสามารถทางด้านกีฬาต่างๆ เกม ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย

1.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับ และความนิยมชมชอบจากเพื่อนเพศเดียวกัน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกันได้ง่าย

1.2.3 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับ และความนิยมชมชอบจากเพื่อนต่างเพศ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศได้ง่าย

1.2.4 ด้านศาสนาหรือคุณค่าทางจิตใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับศาสนา ความสนใจด้านศาสนา การเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ความมีจิตใจอ่อนโยน และปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ตลอดจนการร่วมกิจกรรมทางศาสนา

1.2.5 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้ปกครอง การเป็นที่ชื่นชอบของผู้ปกครอง และความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครอง

1.2.6 ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติที่ตรงต่อความเป็นจริงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งต่อหน้าและลับหลังและตรงไปตรงมาทั้ง กาย วาจา และใจ

1.2.7 ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความอดทน ความคงที่ของอารมณ์ ความมีจิตใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่างๆ

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับอัตโนทัศน์ดังต่อไปนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดได้ปฏิบัติต่อบุตรโดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สนับสนุนและช่วยเหลือบุตร และให้ความสำคัญแก่บุตร

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดได้มีการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร

2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดลงโทษบุตรโดยการว่ากล่าวโดยใช้วาจาที่รุนแรง หรือแสดงออกทางพฤติกรรม ที่แสดงว่าไม่รักไม่เมตตา แสดงความรักความเมตตาต่างการพูดคุย

2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดออกคำสั่งให้บุตรทำตามแล้วคอยตรวจตราอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษ

2.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของบุคคลที่ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งมั่นจะทำให้ดีเลิศเพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตั้งไว้อันดีเลิศมีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลว

2.6 ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นผลมาจากทักษะความชำนาญความพยายาม ความสามารถ และการกระทำของบุคคล

2.7 ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ถึงคุณค่าที่มีในตนเอง มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง นิยมชมชอบทั้งในความคิดและการกระทำของตน

3. ความสัมพันธ์คาโนนิคอล หมายถึง ค่าที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุดของตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป กับชุดของตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป วิเคราะห์ออกมาในรูปของสมการเชิงเส้นตรง

4. น้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอล หมายถึง ค่าที่แสดงถึงตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ส่งผลต่อตัวแปรตามแต่ละตัว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์
  - 1.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์
  - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์
  - 1.3 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์
  - 1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์
  - 1.5 การวัดอัตมโนทัศน์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 การอบรมเลี้ยงดู
    - 2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
    - 2.1.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู
    - 2.1.3 อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์
  - 2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
    - 2.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
    - 2.2.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
    - 2.2.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอน
  - 2.3 ความเชื่ออำนาจในตนเอง
    - 2.3.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนเอง
    - 2.3.2 ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนเอง
  - 2.4 ความภาคภูมิใจในตนเอง
    - 2.4.1 ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง
    - 2.4.2 ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง
    - 2.4.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
3. การศึกษาความสัมพันธ์คาโนนิคอล
  - 3.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล
  - 3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
  - 3.3 ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์
  - 3.4 รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล
  - 3.5 การคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล
  - 3.6 การคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอล
  - 3.7 การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

4.2 งานวิจัยภายในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

1.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์

โรเจอร์ (Rogers, 1951 : 136) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้ที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับ บุคลิกลักษณะ รูปร่าง ความสามารถ ตลอดจนคุณค่าของตนเอง

ฟรันท์เสน (Frandsend, 1961 : 572) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ความคิด ความรู้สึกทั้งหมดของบุคคลที่มีต่อตนเองในการประเมินคุณลักษณะทางกาย ความสามารถ และความถนัดของเขา

เจอร์ซิล (Jersild, 1963 : 7) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง โลกส่วนตัวของบุคคลที่เป็นผลรวมของความคิด ความรู้สึกที่รับรู้เกี่ยวกับตนเอง ตลอดจนคุณสมบัติของตนเอง

ชาวเวลสัน และ โบลัส (Shavelson and Bolus, 1982 : 3) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่เกิดจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมา

ตามอน และฮาร์เตอร์ (Slavin, 1994 ; อ้างอิงจาก Damon and Harter, 1982 : 91) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง วิธีการที่บุคคลรับรู้ถึงความแข็งแรง ความอ่อนแอ ความสามารถ เจตคติ และคุณค่าของตนเอง

เดนนิส (Denis, 2000 : 6-7) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เป็นแรงจิตใจที่ส่งผลให้บุคคลกำหนดพฤติกรรมของตนเอง

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2539 : 181) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกนึกคิดดังกล่าวอาจเกิดจากตนเองหรือการประเมินของผู้อื่นก็ได้ ถือเป็นความเชื่อหรือทัศนคติที่มีต่อตนเอง

พรรณี (ชูทัย) เจนจิต (2541 : 592-593) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง ภาพของตนเองซึ่งเกิดจากความคิด ความรู้สึก เจตคติ การรับรู้ การตีความเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ความสามารถ และคุณค่าของตนเอง

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544 : 424) ได้ให้ความหมายของอัตมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายถึง การรับรู้ ความรู้สึกทัศนคติ และความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางด้านร่างกาย

สำหรับอัตมโนทัศน์ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมขึ้นมา โดยรับรู้ว่าเป็นคนอย่างไร มีความสามารถ มีปัญหา หรือปมด้อยอะไรบ้าง

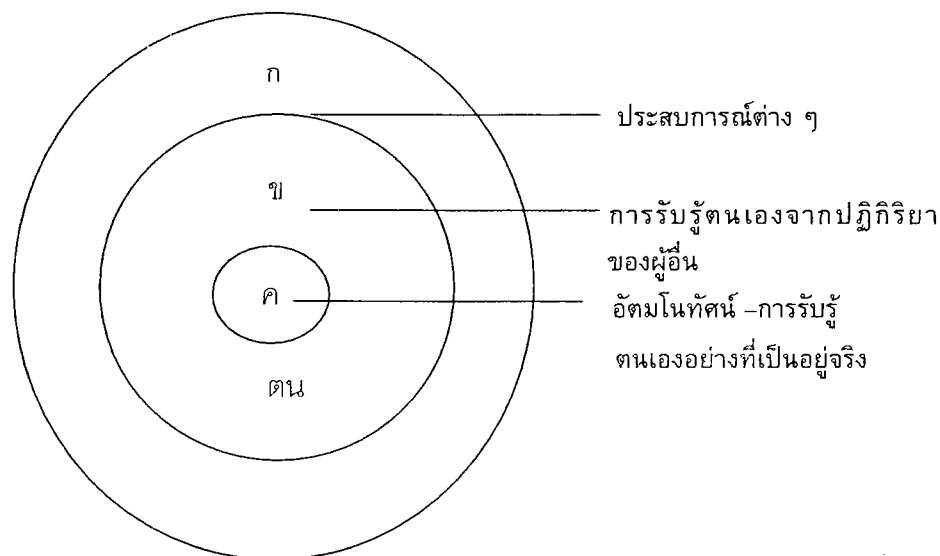
1.2 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของอัตมโนทัศน์

จากเอกสารต่าง ๆ มีผู้ได้ศึกษาและรวบรวมทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงเป็นบางส่วนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีของโคมบ์สและสไนก์

โคมบ์ส และ สไนก์ (Combs and Snygg, 1959 : 170-180) มีความคิดว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นไปอย่างรู้ตัวแต่ละคนจะเป็นผู้ให้ความหมายและกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง มิใช่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือการกระทำต่าง ๆ อันเนื่องมาจากแรงขับซึ่งเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้ตัว

การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติเช่นใดนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นรับรู้สภาพการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการรับรู้ตนเองว่าเป็นอย่างไรถึงถือว่า ความรู้สึกตัวและความมีเหตุมีผลเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม ทั้ง สไนก์ และโคมบ์ส อธิบายเกี่ยวกับตนโดยแยกเป็น 2 ลักษณะคือ ตน ในฐานะผู้ถูกกระทำ เพราะประกอบด้วยประสบการณ์เฉพาะตัวและตนในฐานะเป็นกระบวนการเพาะประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนรับรู้ นั้น จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ดังนั้น ทั้ง 2 คนจะอธิบายการแสดงพฤติกรรมว่าเนื่องมาจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเฉพาะตัว และการรับรู้ตนเองจากปฏิกิริยาของผู้อื่น (Perceived Self) ตลอดจนการรับรู้ตนเองอย่างที่เป็นอยู่จริง (Real Self) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 การแสดงการรับรู้ของตนตามแนวคิดของสไนก์และโคมบ์ส

1.2.2 อัตมโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลีย์

ไวลีย์ (Wylie, 1968 : 741) ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ (General Self - Concept) ออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. อัตมโนทัศน์ตามอัตภาพ (Actual - Self Concept) คือ เจตคติ หรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่า ในความเป็นจริงแล้วตนเป็นคนอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 อัตมโนทัศน์ที่รับรู้จากสังคม (Social - Self Concept) คือ เจตคติ หรือความ

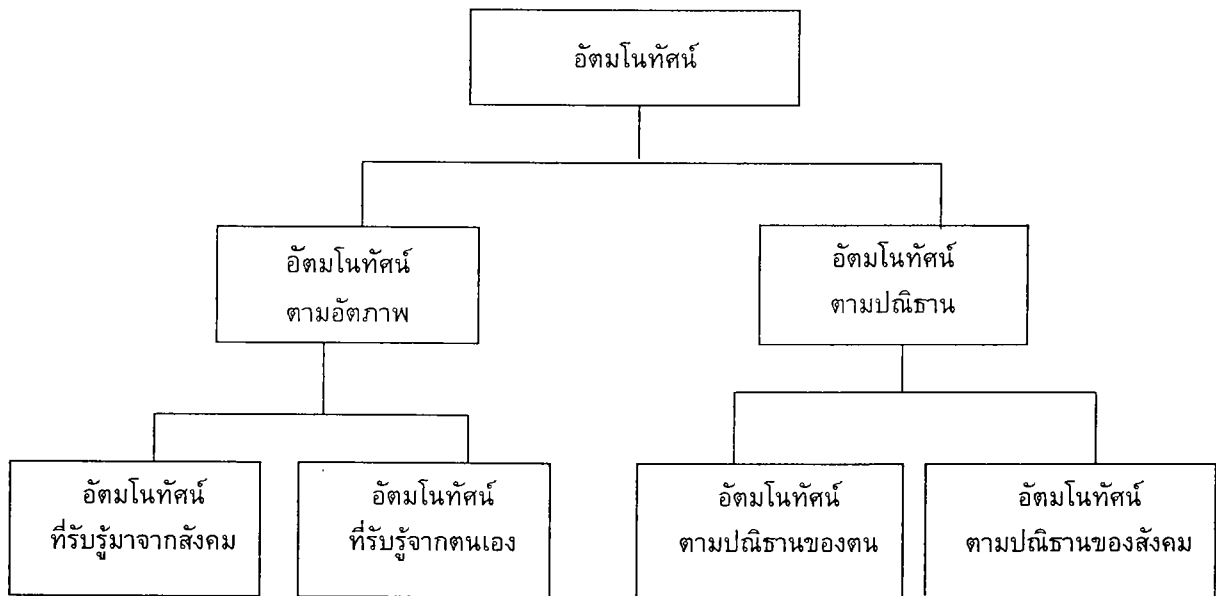
รู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าคนอื่น ๆ ในสังคมรับรู้ตนเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล... เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนฉลาด... เพียงใด เป็นต้น

1.2 อัตมโนทัศน์ที่รับรู้จากตนเอง (Private - Self Concept) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) ข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล... เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) ข้าพเจ้าเป็นคนฉลาด ... เพียงใด เป็นต้น

2. อัตมโนทัศน์ตามปณิธาน (Ideal Self Concept) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

2.1 อัตมโนทัศน์ตามปณิธานของตน (Own - Ideal - Self Concept) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) ข้าพเจ้าอยากเป็นคนมีเหตุผล... เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) ข้าพเจ้าอยากเป็นคนฉลาด... เพียงใด

2.2 อัตมโนทัศน์ตามปณิธานของสังคม (Concept of Others' for One) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดว่าคนอื่นในสังคม ตั้งอุดมคติไว้สำหรับตัวเราอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น) คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าควรจะเป็นคนที่มีเหตุผลมากกว่าที่เป็นอยู่... เพียงใด เป็นต้น แสดงดังภาพประกอบ 2

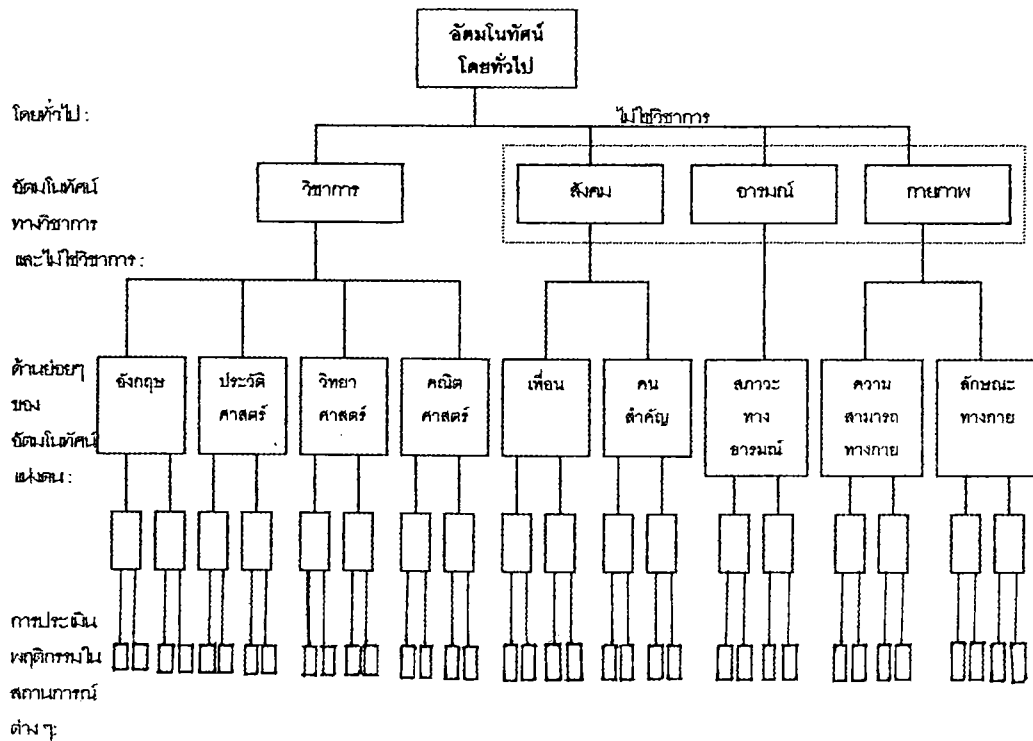

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของอัตมโนทัศน์ตามแนวคิดของไวลี

1.2.3 อัตมโนทัศน์ของชาเวลสัน, ฮับเนอร์ และสแตนตัน

ชาเวลสัน, ฮับเนอร์ และสแตนตัน (Shavelson, Hubner and Stanton. 1976 : 413) ได้เสนอโครงสร้างของอัตมโนทัศน์ โดยแบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ อัตมโนทัศน์ทางการ (Academic Self - Concept) และที่ไม่ใช่วิชาการ (Non - Academic Self - Concept) โดยที่

อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ อาจแบ่งออกตามวิชาต่าง ๆ แล้วแบ่งออกตามเรื่องเฉพาะในแต่ละวิชานั้น ๆ อัตมโนทัศน์ที่ไม่ใช่วิชาการต่าง ๆ อาจแบ่งออกเป็น อัตมโนทัศน์ทางสังคม อารมณ์ และทางกาย แล้วแบ่งออกไปในลักษณะเดียวกันกับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ องค์ประกอบย่อยที่สุดคือ พฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำการประเมินออกมาดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงการจัดลำดับชั้นของอัตมโนทัศน์ ของ ชาเวลสัน,ฮับเนอร์และสแตนตัน

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544 :425) กล่าวว่า โครงสร้างของอัตมโนทัศน์ขึ้นอยู่กับ การแบ่งของผู้วิจัย ดังนั้น ในการวัดอัตมโนทัศน์แบบทดสอบที่เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์มีหลายชนิด จึงมักสร้างตามสมมติฐานที่ผู้สร้างได้ตั้งขึ้นเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ ดังนั้นในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้วัดอัตมโนทัศน์จึงต้องสร้างให้ตรงกับสมมติฐานของผู้วิจัย ดังเช่น นักจิตวิทยาทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ชาเวลสัน,ฮับเนอร์และสแตนตัน ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ของนักเรียนเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับแรก อัตมโนทัศน์โดยทั่วไป (General Self Concept)

ระดับสอง อัตมโนทัศน์แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ อัตมโนทัศน์ทางด้านวิชาการ (Academic Self Concept) และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Non-academic Self Concept)

ระดับสาม อัตมโนทัศน์เฉพาะ

อัตมโนทัศน์ทางด้านวิชาการที่แต่ละบุคคลมีต่อวิชาต่างๆ เป็นต้นว่าวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย เป็นต้น นักเรียนมักจะมีอัตมโนทัศน์ว่าตนเองเก่งหรือไม่ เก่ง อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ก็แบ่งย่อยออกไปอีก 3 ด้านคือ อัตมโนทัศน์ทางด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านร่างกาย Marsh, Smith Baunes และ Butler (1983) ได้แบ่งอัตมโนทัศน์ (Self Concept) ออกเป็น 10 ชนิด คือ อัตมโนทัศน์ทาง (1) ความสามารถทางด้านร่างกาย (Physical Abilities) (2) รูปร่างหน้าตา (Physical Appearance) (3) เพื่อนร่วมวัย (Peers) (4) ความสัมพันธ์กับบิดามารดา (5) ความสามารถในการอ่าน (6) ความสามารถทางคณิตศาสตร์ (7) ความสามารถในวิชาที่เรียนทั้งหมด (8) อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Total Non-academic Self Concept) (9) อัตมโนทัศน์ต่อวิชาการโดยทั่วไป และ (10) อัตมโนทัศน์รวม (Total Self Concept)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาอัตมโนทัศน์ของ จากทฤษฎีของชาวเวลสัน, ฮับเนอร์และ สแตนตัน และแนวคิดของมาร์ช โดยผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาอัตมโนทัศน์แห่งตน ซึ่งแบ่งอัตมโนทัศน์แห่งตนออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตมโนทัศน์ทางด้านวิชาการ (Academic Self Concept) ได้แก่ ความสามารถทางด้านวิชาการโดยทั่วไป, ความสามารถทางภาษา, ความสามารถทางคณิตศาสตร์, ความสามารถด้านการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Non-academic Self Concept) ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ, ด้านความสามารถทางร่างกาย, ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน, ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ, ด้านศาสนาหรือคุณค่าทางจิตใจ, ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง, ด้านความซื่อสัตย์, ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ รวมทั้งหมด 12 ด้าน

1.3 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

เพอร์เกย์ (รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. 2539 : 181-183 ; อ้างอิงจาก Purkey. 1970) กล่าวถึงความสำคัญของอัตมโนทัศน์ว่า มีนักเรียนจำนวนมากที่ประสบปัญหายุ่งยากในโรงเรียนทั้ง ๆ ที่ไม่มีปัญหาทางด้านสติปัญญาหรือฐานะทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะได้รับรู้ความสามารถในการเรียนหรือการทำงานของเขาผิดไป เพอร์เกย์เชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์ เป็นแรงผลักดันเบื้องต้นที่ทำให้เด็กพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮอร์ลอคที่ให้ความสำคัญกับอัตมโนทัศน์โดยเปรียบเทียบว่าเป็นแกนกลางของบุคลิกภาพ ดังเช่นแกนของซี่ล้อ และอัตมโนทัศน์นั่นเองที่ส่งผลให้นักเรียนมีความขยันขันแข็ง มีความสนใจ มีแรงจูงใจ สามารถควบคุมตนเองให้มีสมาธิในการเรียน อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง/และในกระบวนการศึกษาน่าจะจัดกลุ่มอัตมโนทัศน์ได้เป็น 2 กลุ่ม คืออัตมโนทัศน์ทางด้านวิชาการ ที่มีบุคคลมีต่อวิชาการต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ และภาษาไทย เป็นต้น นักเรียนจะมีอัตมโนทัศน์ว่าตนเองเรียนเก่งหรือเรียนไม่เก่ง และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่ใช่วิชาการ ได้แก่ อัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม คือการที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองสวยไม่สวย มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นดีหรือไม่อย่างไร รวมทั้งการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ด้วย

(ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวกจะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองดี และมักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อผู้อื่นด้วยคนที่ยอมรับตนเองก็จะยอมรับผู้อื่นด้วย ตรงกันข้ามกับผู้มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ จะมีความนึกคิดที่ไม่ดีต่อตนเองและมักจะมีความรู้สึกนึกคิดที่ไม่ดีต่อผู้อื่นด้วย ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ทางบวกมักจะประสบผลสำเร็จในการเรียนและผู้ประสบผลสำเร็จในการเรียนก็จะมีอัตมโนทัศน์ที่ดี อัตมโนทัศน์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึง

มีความสัมพันธ์กันในลักษณะปฏิสัมพันธ์ 2 ทาง คืออัตมโนทัศน์ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีผลต่ออัตมโนทัศน์ด้วย

ฉะนั้น ผู้ที่มีบทบาททางการศึกษา โดยเฉพาะครู อาจารย์จะทำหน้าที่แต่เพียงการให้ความรู้เท่านั้นไม่ได้ แต่จะต้องให้ความสำคัญและจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมครอบคลุมพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนด้วย คือทางด้านสังคม การปรับตัวเพื่อก่อให้เกิดอัตมโนทัศน์ทางบวกของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญเติบโตทั้งตัว เด็กที่มีอัตมโนทัศน์ไม่ดีจะเป็นผลร้ายแก่เด็กไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความพิการทางร่างกายเพราะอิทธิพลของอัตมโนทัศน์เป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็นและอาจจะมองข้ามไป ครูต้องใช้ เวลา ความอดทน และการช่างสังเกตจึงจะค้นพบ ครูควรจะเป็นผู้สร้างอัตมโนทัศน์ทางบวกให้แก่นักเรียนหรือเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ของนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เราคงจะยอมรับกันได้ว่าการที่คนเราจะทำอะไรสักอย่างใดได้ดี เราต้องมีความเชื่อตั้งแต่เริ่มต้นเสียก่อนว่า เรามีความสามารถที่จะทำสิ่งนั้นให้ได้ดี เด็กก็เช่นเดียวกัน เมื่อเราคิดจะสอนเด็กให้เรียนได้ดีเราต้องกระตุ้นและสะท้อนให้เด็กเห็นว่าเด็กมีความสามารถทำได้ ถ้าเด็กมีความท้อถอยไม่มั่นใจตนเองจะทำให้ได้ดีแล้วก็ยากที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้น การช่วยเปลี่ยนอัตมโนทัศน์ของเด็กให้ดีขึ้นอย่างน้อยที่สุดก็เป็นการช่วยให้เด็กได้นำศักยภาพของตนมาใช้อย่างเต็มที่และถ้าจะให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วครูควรจะต้องป้องกันไม่ให้เกิดอัตมโนทัศน์ทางลบด้วยเพราะถ้าเกิดขึ้นแล้วการจะเปลี่ยนอัตมโนทัศน์ในภายหลังจะยิ่งมีความลำบากยิ่งเป็นทวีคูณ

บุคคลที่รู้ว่าตนเองเป็นเช่นใดจะมีอัตมโนทัศน์ที่เป็นจริง (Real Self-concept) แล้วจะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับแก่สังคม แต่ถ้าบุคคลนั้นคิดไปเองว่าตนเป็นแบบที่ตัวเองไม่ได้เป็นคือมีอัตมโนทัศน์ที่อยากจะเป็น (Ideal Self-concept) จะทำให้เกิดความทุกข์ และความวิตกกังวล ดังนั้น ความมั่นคงของอัตมโนทัศน์ จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพที่จะทำให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวได้ ดังที่ เฮิร์ลอค (1972) กล่าวว่า การที่จะพิจารณาว่าบุคคลมีบุคลิกภาพที่ปกติ หรือ ผิดปกติ ปรับตัวได้หรือไม่ ให้ออกจากความมั่นคงของอัตมโนทัศน์ นอกจากนี้อัตมโนทัศน์ยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นการเชื่อของแต่ละบุคคล ถ้าผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ทางบวก คือเห็นคุณค่าในตนเอง นับถือตนเอง ยอมรับตนเอง และเชื่อในความสามารถของตนเอง ส่วนผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ จะประเมินตนเองในทางลบ มองตนเองต่ำต้อยไร้ค่า ไม่ยอมรับตนเอง อัตมโนทัศน์จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กนักเรียนทั้งทางด้าน การเรียนและการปรับตัว (พรรณี (ชูทัย) เจนจิต. 2541 : 182-187)

ดังนั้นคนที่เป็นครูย่อมจะต้องรับรู้เกี่ยวกับความจริงข้อหนึ่งที่ว่า เด็กที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวก รู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้น อัตมโนทัศน์จึงเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน (พรรณี (ชูทัย) เจนจิต. 2539 : 601) และการที่นักเรียนรู้จักตนเองจะทำให้สามารถเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสม อันจะทำให้สามารถดำรงตนได้ด้วยความรู้ความสามารถและวัยของตนเองไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น สามารถดูแลตนเองได้ ปฏิบัติตนตามแนวทางที่สังคมยอมรับ สามารถเรียนรู้และตอบสนองตามแนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรที่เรียน เช่นร่วมกิจกรรมของโรงเรียนได้ เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมค่ายเยาวชน กิจกรรมส่งเสริมการหารายได้พิเศษ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 8-2)

จากที่กล่าวข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ มีบทบาทสำคัญต่อบุคลิกภาพของนักเรียน ถ้านักเรียนมีอัตมโนทัศน์ในทางบวก จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการเรียน และ เป็นที่ยอมรับของสังคม ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและไม่เป็นที่ยอมรับแก่สังคม

1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศ ได้แนวคิดดังนี้

✓ แฟรอนด์เซน (Frandsend. 1961 : 576) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ว่าประสบการณ์ทางสังคมและรูปร่างของบุคคลมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน บุคลิกภาพและลักษณะทางพันธุกรรม ในก่อนวัยเด็กพ่อแม่มีความสำคัญในการแนะนำ และเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ ส่วนครูมีความสำคัญในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ระหว่างที่เด็กกำลังศึกษาเล่าเรียน ส่วนในเด็กประถมตลอดจนถึงมัธยมปลาย กลุ่มเพื่อนกลายมาเป็นอิทธิพลสำคัญต่ออัตมโนทัศน์ แต่ตัวของเด็กเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์คือเขาสามารถค้นพบ ปฏิเสธ และพัฒนาอัตมโนทัศน์ของตัวเอง

ฟาติแมนและฟราเจอร์ (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. 2535 : 27 - 28 ; อ้างอิงจาก Fadiman and Fragwe. 1968: 506 - 507) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์คือ การพัฒนาการในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นกับบุคคล ประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบันของบุคคล

✓ เฮอร์ลอค (เตนตวง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักใหญ่ที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ สรุปได้ดังนี้

1. อิทธิพลลักษณะทางกาย ความเหมาะสมของรูปร่างลักษณะอิทธิพลที่มีต่อบุคลิกภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เป็นตัวกำหนดความสามารถที่จะทำอะไร ๆ ได้หรือไม่ได้ ซึ่งนักเรียนจะมีทัศนคติต่อลักษณะทางกายของตนเองอย่างไรนั้น เป็นผลมาจากบุคคลรอบ ๆ ข้าง
2. ข้อบกพร่องของร่างกาย เป็นความบกพร่องของร่างกายที่เกิดขึ้นซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนใจของนักเรียน และทำให้นักเรียนมีทัศนคติต่อตนเองในทางลบ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น แขนหัก ฟันหัก ตาเหล่ เป็นต้น
3. สุขภาพของร่างกาย นักเรียนที่มีสุขภาพร่างกายดีจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มได้ดีกว่านักเรียนที่อ่อนแอหรือเรียนที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ดังนั้นสุขภาพของร่างกายจึงเปรียบเสมือนเงาใจของร่างกายที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียน
4. อารมณ์ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความกดดันทางจิตใจ ความวิตกกังวลใจอารมณ์แค้นเคียด ความแปรปรวนต่างๆ ความเหนื่อยอ่อน และความเบื่อหน่าย อันเป็นผลมาจากการปรับตัวทางสังคม ส่วนสุขภาพและความพึงพอใจเป็นผลเนื่องมาจากการยอมรับและเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและสภาพแวดล้อม
5. เครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกถึงสภาพบุคคล ซึ่งเครื่องแต่งกายนั้นได้รับการยอมรับจากสังคม ก็จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าคุณค่า
6. ชื่อเล่นและชื่อจริง เป็นสิ่งที่แสดงเอกลักษณ์ของบุคคล บุคคลจะมีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง เช่นเมื่อชื่อย่อคล้ายกับคนที่มีความเสี่ยง
7. สติปัญญา เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถ ซึ่งบุคคลจะเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นเสมอ ผู้ที่มีสติปัญญาต่ำจะทำให้เกิดความรู้สึกด้อยในตนเอง
8. ระดับความทะเยอทะยาน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคลมากซึ่งเกิดจากการประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลว บุคคลที่ประสบผลสำเร็จจะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและตั้งใจที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่สูง ๆ ขึ้นไป ซึ่งต่างไปจากบุคคลที่ประสบกับความล้มเหลวที่มีแต่ความรู้สึกท้อแท้
9. รูปแบบของวัฒนธรรม จะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งถ้าพฤติกรรมมีความสอดคล้องกับรูปแบบวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ก็จะได้รับ การยอมรับจากกลุ่มชนนั้น

10. อิทธิพลในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของบุคคลไม่น้อยเช่นกัน ได้แก่ ความโอ้อ่าของสถานที่ ครู ผลการเรียน เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจของบุคคล

11. สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับ เพราะการยอมรับหรือการเป็นที่นิยมของกลุ่มจะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเป็นการเพิ่มระดับการยอมรับของตนเอง

12. อิทธิพลในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสังคมแรกที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ดังนั้นทัศนคติ และพฤติกรรมที่บิดามารดาแสดงออกจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนมาก

สุรางค์ จันทน์เอม (2519 : 41-43) กล่าวว่าอัตมโนทัศน์ของตนเองแตกต่างกันตามทีบุคคลมองตนเอง จึงได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ไว้ดังนี้

1. เด็กที่ได้รับการตามใจจนเกินไป จะมีความรู้สึกว่าตนเองดีกว่าผู้อื่น ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กคือเกิดความประมาท ขาดความอดทน เมื่อพบความผิดหวังที่เกิดขึ้น
2. เด็กที่ถูกบิดามารดาทอดทิ้งขาดความรัก ความอบอุ่น พบมากใน ทำให้เด็กขาดความไว้วางใจบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น หวาดระแวง ขาดความสุข และทำให้เกิดบุคลิกภาพที่ไม่ดี
3. เด็กที่ได้รับการยกย่องจากผู้ใหญ่ ทำให้เด็กมองโลกในแง่ดีมีความสุข มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า
4. เด็กที่ถูกบิดามารดา หรือผู้ปกครองเยียนตี ทำทารุณ ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่อบอุ่นจะมีความรู้สึกเกลียดชังตนเอง ทำให้เด็กเติบโตไปพร้อมกับความอาฆาตพยาบาท

อเนกกุล กริแสง (2521 : 170) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ไว้ดังนี้ คือ ความมุ่งหวังของพ่อแม่ ทัศนคติต่อสมาชิกในครอบครัว ลักษณะทางร่างกาย ระดับวุฒิภาวะ อิทธิพลจากสื่อมวลชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความต้องการของโรงเรียน ความเชื่อทางศาสนา ทัศนคติของเพื่อน ฐานะทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางครอบครัว และทัศนคติต่อเพื่อน

พรณี (ชูทัย) เชนจิต (2541 : 203 - 205) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์มีทั้งด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้คือ

1. ประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต

เฮอร์ลิค (1972) กล่าวว่า คนที่มีปัญหาในการปรับตัวนั้นเนื่องมาจากความบกพร่องของประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต ซึ่งจะทำให้เป็นคนเปิดเผยแสดงออก ดังนั้นประสบการณ์ในช่วงแรกและความทรงจำต่าง ๆ ในอดีตเป็นสิ่งที่ฝังใจ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

2. อิทธิพลทางวัฒนธรรม

บุคคลในทุกวัฒนธรรมจะพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นมาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะได้รับอิทธิพลทั้งทางโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนมาส่งเสริมทางบ้านอีกต่อหนึ่ง ค่านิยมทางวัฒนธรรมจะสะท้อนให้เห็นได้จากการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

3. ร่างกาย

ร่างกายมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ เป็นตัวกำหนด

ความสามารถที่เด็กจะทำอะไรได้หรือไม่ได้ ทางอ้อม คือ เด็กคิดอย่างไรเกี่ยวกับร่างกายของตน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่เด็กคิดว่าคนรอบ ๆ ข้างคิดอย่างไร ความรู้สึกที่ว่าตนเองต่างจากคนอื่นจะมีผลต่อบุคลิกภาพ

4. สติปัญญา

เด็กที่เฉลียวฉลาดมาก ๆ มักคิดว่าตนเองต่างจากคนอื่น จะทำให้เด็กไม่มั่นใจตนเองในการคบเพื่อน ส่วนเด็กที่มีอัตมโนทัศน์ว่าตนเองไม่ฉลาด จะเกิดความรู้สึกเป็นคนวงนอก จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกต่อยุ่ เด็กพวกนี้จะมีประสบการณ์แคบ ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเท่าที่ควร แต่ยังโชคดีที่ความไม่ฉลาดไม่สามารถทำลายบุคลิกภาพของเขาได้ เพราะเด็กมองไม่เห็นหรือไม่เข้าใจว่าสังคมคิดอย่างไรกับตน

5. ความสำเร็จและความล้มเหลว

ความล้มเหลวไม่เพียงแต่จะทำลายอัตมโนทัศน์ของเด็กเท่านั้นแต่ยังส่งผลถึงการปรับตัวในสังคมอีกด้วย ส่วนความสำเร็จจะนำไปสู่การพัฒนาอัตมโนทัศน์ซึ่งจะส่งผลไปสู่การปรับตัวของเด็กในสังคมต่อไป

6. การยอมรับทางสังคม

เด็กที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนในฐานะเป็นผู้นำ จะทำให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีลักษณะเป็นมิตร ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ไม่กว้างขวางในหมู่เพื่อนจะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่เป็นมิตร ซึ่งทำให้เด็กพวกนี้พยายามแยกตัวออกจากกลุ่ม

7. สัญลักษณ์ของสถานภาพทางครอบครัว

เด็กที่มีเสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ที่ดีจะรู้สึกดีกว่าผู้อื่น ซึ่งต่างกับเด็กที่ไม่มี เด็กจะเกิดความรู้สึกอิจฉา ริษยา ซึ่งทำให้ทำลายบุคลิกภาพของตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม

8. อิทธิพลของครู

บุคลิกภาพของครูส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ครูที่ปรับตัวได้ดี คือครูผู้ที่มีเจตคติในการยอมรับผู้อื่น ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง เด็กก็จะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น

9. อิทธิพลทางครอบครัว

สิ่งสำคัญภายในบ้านที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก คือ เจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อตัวเด็ก ถ้าเต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจ และความสนใจ จะทำให้เด็กปรับตัวได้ดี

จากปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมา สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ ได้ดังนี้ ความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความทะเยอทะยาน ความสำเร็จ ความล้มเหลวของนักเรียน อิทธิพลของครู และอิทธิพลในครอบครัว

1.5 การวัดอัตมโนทัศน์ (Measurement of Self Concept)

แมคกี (McKee. Online. 2000) ได้กล่าวถึงการวัดอัตมโนทัศน์ในยุโรปและอเมริกา ซึ่งมีการวัดหลายวิธี รวบรวมได้ดังต่อไปนี้

- 1) การรายงานตนเองจากแบบสอบถาม (Self-Report Pen & Paper Questionnaire) เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด
- 2) การสังเกต (Observation)
- 3) เทคนิคคิวซอร์ท (Q-Sort)
- 4) การนับคะแนนความขัดแย้ง (Discrepancy scoring)

- 5) เทคนิคการฉายภาพจิต (Projective Techniques)
- 6) แบบสอบถามจากคอมพิวเตอร์ (Computer-based Questionnaire)

รัฐจอน คำวชิรพิทักษ์ (2539 : 199 -202) กล่าวถึงเครื่องมือวัดอัตมโนทัศน์ที่สำคัญ คือ การรายงานเกี่ยวกับตนเอง และการลงสรุปความเห็นจากผู้อื่น การรายงานเกี่ยวกับตนเอง เป็นการวัด อัตมโนทัศน์ โดยการให้คำตอบ คำถามหรือระบายความรู้สึกและยึดหลักการตั้งคำถามที่จะช่วยให้บุคคลได้ค้นพบตัวเองมากที่สุด วิธีการนี้อาจจะให้เขียนเรียงความเกี่ยวกับตนเอง หรือรายงานข้อมูลเกี่ยวกับตนเองหรือต่อประโยคให้สมบูรณ์ซึ่งเป็นการตอบคำถามอย่างอิสระและไม่มีโครงสร้าง และวิธีการระบายความรู้สึกที่เสนอโดยโรเจอร์ เป็นต้น ตัวอย่างการรายงานตนเองที่สำคัญๆคือ

1) แบบสำรวจตนเอง ทำโดยการเสนอข้อความที่เป็นการบรรยายลักษณะของบุคคลให้เจ้าตัวอ่านแล้วลงความเห็นว่าคุณข้อความใดที่เป็นจริงสำหรับตน และข้อความใดไม่เป็นจริง ตัวอย่างเช่น

- ฉันมีเพื่อนฝูงมากมาย
- เมื่อเวลาใกล้สอบฉันมีความหวาดวิตกกังวลเสมอ ฯลฯ

หรือการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง โดยการต่อประโยคให้สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการตอบคำถามอย่างอิสระและไม่มีโครงสร้าง เช่น

- ฉันอยากจะทำ.....
- เมื่อได้รับคำชมฉัน..... ฯลฯ

2) การใช้เทคนิคคิวซอร์ท (Q-sort Technique) เป็นวิธีการศึกษาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย วิลเลียม สตีเวนสัน วิธีการก็คือมีบัตรทั้งหมด 100 บัตร แต่ละบัตรจะมีข้อความที่บรรยายลักษณะของบุคคลบัตรละ 1 ข้อความ นำบัตรดังกล่าวให้บุคคลที่ต้องการจะวัดอัตมโนทัศน์จัดแบ่งเป็นประมาณ 10 กอง ข้อความที่นำมาสร้างเพื่อจัดลงบัตรแต่ละบัตรนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะคือ อาจจะเป็นข้อความที่บรรยายลักษณะของบุคคลอย่างกว้างๆที่ไม่ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะหรือตัวแปรที่เฉพาะเจาะจง หรือเป็นกลุ่มของข้อความที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีที่สำคัญคือกลุ่มข้อความที่นำมาวัดแต่ละครั้งจะมีวัตถุประสงค์หลักเพียงเรื่องเดียว เช่น เครื่องมือวัดค่านิยมของออลพอร์ต (Allport) เวอร์นอน (Vernon) และลินด์เซย์ (Lindzey) เป็นต้น

สำหรับวิธีการเรียงบัตรตามเทคนิคคิวซอร์ท ทำได้ 2 วิธี คือ *วิธีแรก* ผู้วัดอัตมโนทัศน์จัดกลุ่มบัตรที่เขียนข้อความแล้วเป็นกองตามจำนวนกองที่ระบุให้ แต่ไม่กำหนดจำนวนบัตรในแต่ละกอง *วิธีที่สอง* ผู้วัดอัตมโนทัศน์จัดเรียงกลุ่มบัตรตามจำนวนกองและจำนวนบัตรแต่ละกองที่กำหนดให้ ซึ่งจะทำให้จำนวนบัตรกระจายอยู่ในรูปโค้งปกติเมื่อเรียงเสร็จแล้ว กองที่ 1 จะเป็นกลุ่มบัตรที่มีข้อความระบุลักษณะที่ตรงกับผู้วัดอัตมโนทัศน์มากที่สุดเรียงลำดับต่อเนื่องกันไปจนถึงกลุ่มสุดท้ายซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มที่ 9 หรือ 10 หรือที่ 11 จะเป็นกองบัตรที่ระบุข้อความตรงกับผู้เลือกน้อยที่สุด

ตัวอย่าง การเรียงบัตรข้อความที่ระบุลักษณะต่างๆของผู้เลือก 90 ข้อความ ออกเป็น 11 กอง โดยไม่จำกัดจำนวนบัตร ในแต่ละกอง

เห็นด้วยมากที่สุด 3 4 7 10 13 16 13 10 7 4 3 เห็นด้วยน้อยที่สุด
 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

ตัวเลขเหนือเส้นจะเป็นจำนวนบัตรของแต่ละกอง

ตัวเลขใต้เส้นจะเป็นค่าของคะแนนแต่ละกอง

ประโยชน์ของเทคนิคคิวซอร์ท์ก็คือจะช่วยให้ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน หรือตัวผู้เรียนเอง ได้ทราบความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของผู้เรียน จะช่วยให้การพัฒนานักเรียนได้เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น

3. การระบายความรู้สึก วิธีการนี้ใช้ยึดมโนทัศน์จากการระบายความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาตามแนวทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (The Client - Centered Theory) ของคาร์ล โรเจอร์ซึ่งมีหลักการของทฤษฎีว่ามนุษย์ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งที่พอใจ และสิ่งที่ทำให้รู้สึกคุกคาม และมีการรับรู้ตนเองจากสิ่งแวดล้อม การรับรู้ตนเองเป็นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองใน 3 ลักษณะ คือ ตัวเองเป็นคนอย่างไร ควรเป็นอย่างไร และ ต้องเป็นอย่างไร นอกจากนี้การรับรู้ตนเองยังเกิดจากการที่บุคคลสังเกตปฏิกิริยาที่ผู้อื่นมีต่อตน และเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรงอันจะก่อให้เกิดการรับรู้ว่าเป็นคนดี หรือมีความสามารถหรือไม่เพียงใด โรเจอร์ กล่าวว่า บุคคลที่มีความสุขและประสบผลสำเร็จในชีวิตนั้น จะมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- 1) รับรู้ประสบการณ์ตามความเป็นจริง
- 2) ปรับตัวกับสถานการณ์ที่ไม่เคยประสบการณ์ที่ไม่เคยประสบมาก่อนได้
- 3) เป็นบุคคลที่มองเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถนำตนเอง และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ด้วยตนเอง

- 4) สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ

สำหรับบุคคลที่มีปัญหาหรือมีความทุกข์นั้น คือ บุคคลที่พยายามจะรับรู้ตนเองเฉพาะในด้านดีหรือด้านบวกเท่านั้น เขาจึงเลือกรับรู้เฉพาะประสบการณ์ในด้านดีของตน ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองกับประสบการณ์จริงของตน เป็นผลให้เกิดความกังวลใจ ทำให้พัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์หยุดชะงัก เช่น คนที่มีปัญหาว่าตนทำบุญคุณ กับ ใครไม่ขึ้น จะมองแต่ว่าตนเองทำดีช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนเรียนหนังสือไม่เข้าใจก็อธิบายให้ทุกครั้งไป แต่ไม่ยอมรับรู้ว่าตนเองเมื่อช่วยเหลือเพื่อนคนใดแล้วก็มักจะนำเพื่อนไปนินทาว่าร้าย เช่น เพื่อนโง่ เรียนมาด้วยกันยังต้องมาพึ่งอีก จึงทำให้เพื่อนรังเกียจตนเอง จึงมีทุกข์และโทษว่าเป็นคนทำคุณคนไม่ขึ้น ไม่อยากคบเพื่อนต่อไปแล้ว เป็นต้น

ในกรณีปัญหาข้างบนนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องศึกษาอัตมโนทัศน์ของผู้มีปัญหาโดยการสร้างบรรยากาศการกระตุ้นให้เขาได้ระบายความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง เช่น การให้เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับตนเอง บรรยายความรู้สึก ความคิดในอดีตซึ่งมักเป็นด้านลบ และไม่ยอมรับอัตมโนทัศน์ด้านลบของตน มองเห็นปัญหาแต่อาจคิดว่าไม่ใช่ปัญหาของตน เมื่อผู้มีปัญหาเริ่มระบายความรู้สึกนึกคิด ที่มีต่อตนเองแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้เทคนิคการยอมรับ เข้าใจความรู้สึกได้มากขึ้น ถึงขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling) เป็นการแสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจความรู้สึกของผู้มารับบริการ เป็นการช่วยสะท้อนให้ผู้รับบริการเข้าใจความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมากขึ้น ขั้นสุดท้ายผู้ให้คำปรึกษาจะสะท้อนเนื้อหา (Reflection of Content) เพื่อช่วยสรุปคำพูดเกี่ยวกับตนเองและอาจจะเจียบและฟังสลับกันไปเพื่อผู้รับบริการดีโอกาสวิเคราะห์วิจารณ์และปะติดปะต่อเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองมากขึ้น

4. การลงสรุปความคิดเห็นจากผู้อื่น (Inferred Self - concept) เป็นวิธีการวัดอัตมโนทัศน์จากการลงความเห็นของผู้อื่น เช่น นักจิตวิทยา ผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิด ได้แก่ ครู อาจารย์ เป็นต้น วิธีการที่สำคัญๆคือ เทคนิคการฉายภาพ และสังเกต

- 4.1 เทคนิคการฉายภาพ (Projective Technique) เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่

คลุมเครือเพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการ อันเกิดจากสำนึกในส่วนลึกกว่าสิ่งเร้ามีความหมายอย่างไรต่อเขาซึ่งเหมาะในการวัดอ้อมโนทัศน์ของบุคคลซึ่งมีปัญหาทางด้านการเก็บกอดความรู้สึกไว้โดยไม่รู้สึกตัวจึงต้องช่วยให้แสดงออกโดยการให้ผู้ถูกวัดดูภาพต่าง ๆ พร้อมทั้งให้พูดเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อภาพนั้นโดยอิสระ ทำให้ผู้ระบายนเกิดความรู้สึกตามภาพที่ให้เห็นไม่เกิดการรู้สึกต่อต้าน ผู้ที่ทำหน้าที่ตีความหมายของการตอบของผู้รับการตรวจสอบออกมาเป็นผลการวัดอ้อมโนทัศน์ ที่ควรระวังก็คือ ผู้ที่จะใช้การวัดแบบนี้ควรเป็นจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะเท่านั้น

4.2 การสังเกต (Observation) เป็นเทคนิคในการศึกษาอ้อมโนทัศน์ของบุคคล ด้วยการเฝ้าดูพฤติกรรม ผู้สังเกตจึงต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดี ให้มีคุณสมบัติที่ดีในด้านต่อไปนี้ คือ ความใส่ใจ การรู้สึก การรับรู้ การสรุปรวบยอดความคิด ความรู้เกี่ยวกับอ้อมโนทัศน์ วิธีการฝึกฝนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวที่ใช้กันมากในทางจิตวิทยาคือ การฝึกความไวในการรับความรู้สึก (Sensitivity Training) ประเภทของการสังเกตเพื่อวัดอ้อมโนทัศน์ ควรจะเป็นการบูรณาการทั้งวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพฤติกรรมเข้าด้วยกัน คือ เริ่มจากผู้สังเกตลอบสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือการกระตุ้น เช่นไรเสียก่อน แล้วจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของผู้ถูกสังเกตเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ถูกสังเกตเสียก่อน จะทำให้ผู้ถูกสังเกตดีขึ้น เป็นผลให้การลงสรุปไปยังอ้อมโนทัศน์ ของผู้ถูกสังเกตได้ถูกต้องและแม่นยำขึ้นในการสังเกต ผู้ถูกสังเกต จะต้องจำแนกตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาออกเป็นด้านๆให้ชัดเจน ตัวแปรหรือองค์ประกอบของอ้อมโนทัศน์ที่ผู้สังเกตควรจะศึกษาที่ครบถ้วน จะสะท้อนภาพรวมของอ้อมโนทัศน์ของผู้ถูกสังเกตได้

ในการวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดอ้อมโนทัศน์ส่วนใหญ่จะใช้มาตราวัดรายงานตนเอง (Self-report scale) เนื่องจากสะดวกในการวิจัยและแปลผลได้ง่ายและสะดวก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาร์ช (<http://www.psycologia.freesevers.com/tests/listagem/test7.html>.2002 ; cited Marsh.) ได้นำแนวคิดจากทฤษฎีอ้อมโนทัศน์แห่งตนแบบหลายมิติ ของชาวเวลสัน, ฮับเนอร์ และสแตนสัน มาสร้างเป็นแบบสอบถามชื่อ Self Description Questionnaire ออกเป็นทั้งหมด 3 ฉบับ ดังนี้

1. Self Description Questionnaire I (SDQ-I) ค.ศ. 1987

แบบสอบถาม Self Description Questionnaire I (SDQ-I) มีจำนวนข้อคำถาม 72 ข้อ ใช้สำหรับวัดอ้อมโนทัศน์โดยแบบสอบถามนี้แบ่งอ้อมโนทัศน์ออกเป็น 3 ด้าน คือ อ้อมโนทัศน์ทางวิชาการ (ความสามารถทางการอ่าน, ความสามารถทางคณิตศาสตร์, ความสามารถทางโรงเรียน) อ้อมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (ความสามารถทางร่างกาย, ลักษณะทางกายภาพ, ความสัมพันธ์กับเพื่อน, ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง) และอ้อมโนทัศน์ทั้งหมด (โดยทั่วไป, ผลรวมทางด้านวิชาการ, ผลรวมด้านที่ไม่ใช่วิชาการ, ผลรวมของอ้อมโนทัศน์เอง) โดยแบบสอบถามนี้ใช้วัดกับนักเรียนเกรด 4 - 6 (เทียบเท่ากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3) ระยะเวลาในการทำแบบสอบถามประมาณ 15-20 นาที

2. Self Description Questionnaire II (SDQ-II) ค.ศ. 1990

แบบสอบถาม Self Description Questionnaire II (SDQ-II) ใช้สำหรับวัดอ้อมโนทัศน์โดยแบบสอบถามนี้แบ่งอ้อมโนทัศน์แห่งตนออกเป็น 3 ด้าน เช่นเดียวกับแบบสอบถาม Self Description Questionnaire I (SDQ-I) มีจำนวนข้อคำถาม 102 ข้อ โดยแบบสอบถามนี้ใช้วัดกับนักเรียนเกรด 7 -10 (เทียบเท่ากับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1- 4) ระยะเวลาในการทำแบบสอบถามประมาณ 15-20 นาที

3. Self Description Questionnaire III (SDQ-III) ค.ศ. 1989

แบบสอบถาม Self Description Questionnaire III (SDQ-III) ใช้สำหรับวัดอัตมโนทัศน์แห่งตน โดยแบบสอบถามนี้แบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 3 ด้าน คือ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ (ความสามารถทางด้าน วิชาการ, ความสามารถทางภาษา, ความสามารถทางคณิตศาสตร์, ความสามารถด้านการแก้ปัญหาและความ คิดสร้างสรรค์) อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (ความสามารถทางร่างกาย, ลักษณะทางกายภาพ, ความ สัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน, ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ, ศาสนาหรือคุณค่าทางจิตใจ, ความสัมพันธ์กับผู้ ปกครอง, ความซื่อสัตย์, ความมั่นคงทางอารมณ์) และอัตมโนทัศน์ทั้งหมด (โดยทั่วไป) มีจำนวนข้อคำถาม 136 ข้อ โดยแบบสอบถามนี้ใช้วัดกับนักเรียนเกรด 11 ถึงผู้ใหญ่ (เกรด 11 เทียบเท่ากับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5) ระยะเวลาในการทำแบบสอบถามประมาณ 20-25 นาที

สำหรับในประเทศไทย มีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง ละหาคคุณภาพของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ดัง นี้

กัลยาณี ยังสังข์ (2539 : 99) ได้สร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ตามแนวของแบบทดสอบ Self - Description Questionnaire (SDQ III) ของมาร์ช (March) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ มีจำนวนข้อคำถาม องค์ประกอบละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 130 ข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	เท็จ
			จริง	เท็จ	
1.	ข้าพเจ้าเป็นคนตกใจง่าย				
2.	ข้าพเจ้ามีร่างกายแข็งแรง				
3.	ข้าพเจ้าเป็นคนมีชื่อเสียงในโรงเรียน				

เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข (2539 : 54) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดอัตมโน ทัศน์หลายมิติและได้สร้างแบบทดสอบขึ้นตามแนวของแบบทดสอบ Self -Description Questionnaire (SDQ II) ของมาร์ช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ มีจำนวนข้อคำ ถาม องค์ประกอบละ 8-10 ข้อ รวมทั้งหมด 102 ข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงปานกลาง	จริงที่สุด
1.	ฉันเล่นกีฬาได้ทุกชนิด			
2.	ฉันเป็นคนที่เพื่อนต่างเพศรังเกียจ			
3.	ฉันมีรูปร่างหน้าตาดี			

เกาว์ลัย สุวรรณบุตร (2543 : 29-31) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในวิชาหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และได้สร้างแบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่ผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ สติปัญญา สังคม อารมณ์ กายภาพ และคุณค่าทางจิตใจ มีจำนวนข้อคำถาม ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 50 ข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ค่อนข้างเท็จ	เท็จ
1.	<u>ด้านสติปัญญา</u> ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้เร็ว					
2.	<u>ด้านสังคม</u> ข้าพเจ้าไม่ชอบทักทายผู้อื่น					
3.	<u>ด้านอารมณ์</u> ข้าพเจ้าเป็นคนโกรธง่าย					
4.	<u>ด้านกายภาพ</u> ข้าพเจ้ารูปร่างหน้าตาดี					
5.	<u>ด้านคุณค่าทางจิตใจ</u> ข้าพเจ้าไม่ค่อยรักษาคำพูด					

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการวัดอัตมโนทัศน์สามารถทำได้หลายวิธี สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้มาตรวัดรายงานตนเอง (Self-report Scale) ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีของ ซาเวลสัน, ฮับเนอร์ และสแตนตัน ที่แบ่งอัตมโนทัศน์แห่งตนออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ โดยแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 มาตรา คือ จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ใช้ในการวิจัย

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์และงานวิจัยทั้งต่างประเทศและภายในประเทศ พบว่าปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง

2.1 การอบรมเลี้ยงดู

2.1.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ งามตา วรินทร์านนท์ อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2526 : 8) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา และบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและให้การแนะนำสั่งสอนฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดวงเดือน พันธมนาวิน อรพินท์ ชูชม และ งามตา วรินทร์านนท์ (2528 : 3) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดา มารดา หรือผู้ใกล้ชิด ที่กระทำต่อเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำที่มีผลต่อจิตใจ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางความรู้ สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ เป็นโอกาสให้เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้นด้วย

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตรทั้งวาจากิริยาท่าทางในลักษณะของการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ การให้รางวัลการลงโทษ และการให้คำปรึกษาในทุก ๆ ด้าน

ทัศนาศ ทองภักดี (2539 : 6) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายของเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ และเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง วิธีการของบิดา มารดา หรือผู้ที่ดูแลเด็กปฏิบัติต่อบุตรทั้งด้านคำพูดและด้านการกระทำซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก เป็นโอกาสให้เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้นด้วย

2.1.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

เฮอร์ลอค (พัชรินทร์ เสรี. 2544 :37; อ้างอิงจาก Hurlock. 1956 : 504-512)

ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา พบว่ามี 6 ประเภท คือ

1. ประเภทประคบประหงมลูกเกินไป (Over-Protectiveness) พ่อแม่ผู้ปกครอง ที่ให้ความรักความเอาใจใส่ต่อเด็กมากเป็นพิเศษ และแสดงออกอย่างเปิดเผยถึงการยอมตามใจให้สิทธิพิเศษ แก่เด็ก จะคอยปกป้องภัยอันตราย และจะคอยทำทุกอย่างให้ ถึงแม้ว่าเด็กโตพอจะทำสิ่งนั้นได้เองแล้ว

2. ประเภทตามใจ (Permissiveness) หมายถึง พ่อแม่ที่เลี้ยงดูเด็กจะฝึกให้ เด็กรู้จักคิด รู้จักหัดทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มุ่งให้เด็กมีความอดทนและมีความพยายาม

3. ประเภทละทิ้งปฏิเสธ (Rejection) หมายถึง พ่อแม่ปล่อยปละละเลย เฉื่อย ชาไม่สนใจไม่เอาใจใส่ในสวัสดิภาพของเด็ก หรือทำตนเป็นศัตรูของเด็ก โดยเปิดเผย แสดงความโกรธเกลียดเด็กออกมาในรูปของการบังคับ ควบคุม ลงโทษ ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางด้านลบของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กมากกว่าการกระทำผิดของเด็กเอง

4. ประเภทยอมรับ (Acceptance) หมายถึง พ่อแม่ที่แสดงความรักให้ ความสนใจ ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก รวมทั้งยกย่องชมเชยเด็ก

5. ประเภทที่มีอำนาจเหนือลูก (Domination) หมายถึง พ่อแม่ที่มีความต้องการและคาดหวังให้เด็กเชื่อฟังตนอย่างเคร่งครัด โดยมุ่งให้เด็กประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ถ้าเด็ก กระทำผิดกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่วางไว้ เด็กจะถูกลงโทษทันที พ่อแม่จะบอกให้เด็กรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของตน โดยจะไม่คำนึงถึงความคิด หรือความต้องการของเด็ก

6. ประเภทที่ยอมจำนนต่อลูก (Submission to Child) หมายถึง พ่อแม่ที่อยู่ใต้ อำนาจของลูกยอมให้เด็กเป็นให้เด็กเป็นศูนย์กลางความสำคัญ เด็กได้รับความรัก และการตามใจเกินสมควร

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ งามตา วรินทร์านนท์ อรพินท์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ (2526 : 8) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ ในครอบครัวส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ฝึกสุขนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ฝึกให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนต่อหมู่คณะ รู้จักช่วยเหลือตนเอง ปรับตัวในสังคม รู้จักมารยาทที่จะปฏิบัติในสังคม

3. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ส่งเสริมให้เด็กมีเชาวน์ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด ให้คำแนะนำให้เด็กเข้าใจด้วยเหตุผลง่ายๆ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้โดยประสบการณ์จริงและจัดหาอุปกรณ์ที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูที่เน้นการพัฒนาการด้านจริยธรรม หมายถึง การที่บิดามารดาปลูกฝังให้เด็กมีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวที รู้จักเกรงใจ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินท์ ชูชม และ งามตา วณิชทานนท์ (2528 : 4-12) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 วิธี และความเร็วในการฝึกให้นักเรียนพึ่งตนเอง คือ

1. แบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาได้ปฏิบัติต่อบุตรโดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สนับสนุนและช่วยเหลือบุตรและให้ความสำคัญแก่บุตร

2. แบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้มีการอธิบายเหตุผลให้แก่บุตร ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร

3. แบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย หมายถึง การที่บิดามารดาลงโทษบุตรโดยการว่ากล่าวตักเตือนโดยใช้วาจา หรือแสดงออกทางพฤติกรรมเช่นไม่แสดงความรักความเมตตา งดการพูดคุย

4. แบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้บุตรทำตามแล้วคอยตรวจตราอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษ

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดาและผู้ใกล้ชิดซึ่งทำให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้เร็วโดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นมากเกินไป

อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532 : 20-22) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดู ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทถูกเลี้ยงให้เป็นผู้ใหญ่มาตั้งแต่เด็ก หมายถึง การที่ผู้ใหญ่อบรมเด็กให้ประพฤติตนอย่างผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัด ไม่มีโอกาสได้คิดได้ทำอย่างธรรมชาติซึ่งจะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กที่แก่แดดเจ้าระเบียบ หรือ ดื้อในที่สุด

2. ประเภทเลี้ยงอย่างเป็นเทวดา หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ตามใจเด็กทุกอย่างไม่มี การห้ามปราม โตขึ้นจะทำให้เป็นเด็กที่เอาแต่ใจตัวเอง

3. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นผู้ร้าย หมายถึง การที่ผู้ใหญ่เข้มงวดกวดขันจ้องแต่จะจับผิด ทำอะไรไม่ถูกไม่ควรไปหมด โตขึ้นเด็กจะเป็นคนที่มีโลกในแง่ร้ายไม่ไว้วางใจใคร

4. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นของเล่น หมายถึง การที่ผู้ใหญ่เลี้ยงไว้เซยชมชอบให้แสดงออกเป็นหน้าเป็นตาให้กับผู้เลี้ยง โตขึ้นจะแสดงออกอย่างไม่รู้จักกาลเทศะ เรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น

5. ประเภทถูกเลี้ยงอย่างเป็นสัตว์เลี้ยง หมายถึง การที่ผู้ใหญ่เป็นคนเจ้าอารมณ์ เอาแต่ใจ โตขึ้นเด็กจะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้

6. ประเภทเลี้ยงลูกอย่างเป็นคน หมายถึง การที่ผู้ใหญ่เลี้ยงให้เด็กเติบโตตามโครงสร้าง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สิ่งแวดล้อม อบรมให้ไปในทางที่ถูกที่ควร เด็กแบบนี้จะปรับตัวกับคนอื่นได้ง่าย

จากการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูของดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินท์ ชูชม และงามตา วณิชทานนท์ (2528 : 4-12) เป็นวิธีการที่ครอบคลุมทั้งทางด้านพฤติกรรมทางกายและทางจิต ผู้วิจัยจึงได้ มาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้การอบรมเลี้ยงดูออก 4 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มาศึกษาแต่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเพียง 4 แบบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วไม่นำมาศึกษา ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีที่ข้อคำถามจะถามสิ่งที่เกิดกับนักเรียนตั้งแต่ยังเล็ก ซึ่งนักเรียนอาจจำไม่ได้ หรือไม่ได้รับการบอกเล่า

2.1.3 อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

พรณี (ชูชัย) เจนจิต (2541 : 206-207) ได้สรุปว่า จากงานวิจัยของนักจิตวิทยาหลายท่านให้ผลสอดคล้องกันว่ารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ เช่น สก็อต (Scot .1936) กล่าวว่า รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูไม่ว่าจะเป็นแบบ อัตตาศิปปิไทย ปล่อยปละละเลย ปฏิเสธไม่ให้ความรักหรือให้ความรักความอบอุ่น ล้วนแต่มีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ทั้งสิ้น โดยที่เขาได้ให้ข้อคิดว่าพ่อแม่จะนำเอาเจตคติที่ตนเองได้รับมาจากการอบรมเลี้ยงดู มาใช้เลี้ยงลูกอีกต่อหนึ่ง จากผลงานวิจัยของเขาซึ่งทำกับวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก พบว่าเด็กที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวกนั้น จะเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่พ่อแม่ให้การยอมรับกระตุ้นให้ใช้ความสามารถ ตลอดจนสัมพันธ์ภาพระหว่าง พ่อ-แม่-ลูก เป็นไปด้วยความรัก ความอบอุ่น องค์กรประกอบต่างๆเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กเป็นผู้ปรับตัวได้ดีพึ่งตนเองได้ และมีความคิดในทางบวกให้กับตนเอง ส่วนเด็กที่เติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่มีสภาพตรงข้ามกับลักษณะที่กล่าวมาแล้ว จะเป็นผู้ที่ปรับตัวได้น้อยกว่า

ในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ นอกจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์แล้วยังมีตัวแปรอื่นที่ควรให้ความสนใจ เพราะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์เช่นกัน ได้แก่ตัวแปรต่อไปนี้

1. การยอมรับนับถือในตนเองของพ่อแม่

จากงานวิจัยของนักจิตวิทยาหลายท่านที่ทำในระหว่าง ปี ค.ศ. 1960 – 1970

เช่น เมดินัน และ เคอร์ติส (Medinnus Curtis. 1963) โรเซนเบิร์ก (1967) ตลอดจน เดวี, บัทเลอร์ และ โกลด์สไตน์ (Butler & Goldstein. 1972) ได้กล่าวสรุปไปในทำนองเดียวกันว่า พ่อแม่ที่มีการยอมรับนับถือในตนเองสูง จะมีลูกซึ่งมีการยอมรับนับถือในตนเองสูงด้วย ส่วนพ่อแม่ที่มีการยอมรับนับถือในตนเองต่ำจะมีลูกซึ่งมีการยอมรับนับถือในตนเองต่ำด้วย สำหรับพ่อแม่ที่มีการยอมรับนับถือในตนเองสูง จะแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่มีต่อลูกในลักษณะของความมั่นใจ วางใจ รัก และการยอมรับ ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จ มองเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ สำหรับพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกในลักษณะที่ไม่ช่วยให้ลูกได้มองเห็นความสามารถของตนเอง เข้มงวดกวดขันไม่ให้อิสระ ใช้อำนาจโดยไม่มีการยืดหยุ่น ชอบใช้วิธีลงโทษ และมักจะมองลูกว่าเป็นเด็กเหลวไหลใช้ไม่ได้ สิ่งต่างๆเหล่านี้จะทำให้เด็กพัฒนา อัตมโน

ทัศนในทางลบ รู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการยอมรับ เป็นคนไม่ดี ไม่มีใครเห็นด้วย มีอารมณ์ค่อนข้างเครียด มีความคับข้องใจ สับสน ไม่มีความสามารถ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ยุ่งเกี่ยวกับลูกมากเกินไป หรือ น้อยเกินไป จะเป็นตัวสะกดกัน การที่จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการช่วยตนเองจะเป็นตัวขัดขวางการที่เด็กจะพัฒนา อัตมโนทัศน์ในทางบวก

คูเปอร์สมิท (1976) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการยอมรับนับถือในตนเอง พบว่าเด็กที่มีการยอมรับนับถือในตนเองสูง จะเป็นเด็กที่มีความกระตือรือร้น และประสบความสำเร็จทั้งในด้านสังคมและด้านการเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวกับคำวิพากษ์วิจารณ์ ไม่วิตกกังวล เชื่อมมั่นในตนเอง มั่นใจว่าจะได้การยอมรับจากผู้อื่น มองเห็นตนเองมีคุณค่ามีความสำคัญ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือ มีความพอใจที่จะทำงานทำทนาย ตลอดจนเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี ส่วนเด็กที่มีการยอมรับนับถือตนเองต่ำ จะมีความรู้สึกต้อย เหงาว่าเหว ไม่เป็นที่รัก ค่อนข้างเฉื่อยชา ไม่ใคร่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าเข้าสังคม มีความรู้สึกไวต่อคำตำหนิ มองโลกในแง่ร้าย

2. เจตคติของพ่อแม่

คูเปอร์สมิท (1967) ยังได้สรุปให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลในเรื่องของการยอมรับนับถือในตนเองว่าขึ้นอยู่กับเจตคติของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกด้วยความรัก ความอบอุ่น มีกฎเกณฑ์ และมีระเบียบวินัยที่จะใช้กับเด็กอย่างแน่นอน ให้ความสนใจกับความเป็นอยู่ของลูกปฏิบัติต่อลูกดังเช่นเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง มีความคงเส้นคงวาในการใช้กฎระเบียบใช้รางวัลมากกว่าการลงโทษ เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าพ่อแม่ปกครองเขาด้วยลักษณะที่มั่นคง และมีความยุติธรรม ดังนั้น ความคงเส้นคงวาของพ่อแม่ และการที่เด็กได้รู้ขอบเขตของพฤติกรรมที่เขาสามารถทำได้ จะก่อให้เกิดการพัฒนาการยอมรับนับถือตนเอง สำหรับพ่อแม่ที่ที่เลี้ยงดูลูกในลักษณะเย็นชา ไม่ใคร่สูงส่งกับลูก ไม่มีความคงเส้นคงวา หรือปฏิเสธไม่ให้ความรักความอบอุ่น เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู เช่นนั้น จะมีลักษณะ ค่อนข้างเฉื่อยชา ต้องพึ่งพาคนอื่น ชอบอยู่ตามลำพัง ไม่สูงส่งกับผู้อื่น และค่อนข้างเจ้าคิดเจ้าแค้น

3. บุคลิกภาพของพ่อแม่

เบห์เรนส์ (Behrens. 1954) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของพ่อแม่ และกล่าวว่าบุคลิกภาพของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ

4. เพศของพ่อแม่

มัสเสน (Mussem. 1963) กล่าวว่า เพศของพ่อแม่ จะมีผลกระทบด้วย โดยที่เขากล่าวว่า อัตมโนทัศน์ของเด็กชายจะขึ้นอยู่กับความใกล้ชิด ผูกพันที่เขามีกับพ่อ จากงานวิจัยของเขาแสดงให้เห็นว่าเด็กชายซึ่งได้รับความรักจากพ่อแม่เพียงพ่อ จะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ปรับตัวได้ไม่ดี สู้กลุ่มที่พ่อให้ความรักความผูกพันอย่างเพียงพอไม่ได้

5. ท่าทีการปฏิบัติต่อลูก

จากงานวิจัยของเซียร์ส แมคคอบบี้ & เลวิน (Sears, Maccoby & Levin. 1957) สรุปผลว่า ท่าทีของพ่อแม่ที่ปฏิบัติต่อลูกหญิงและลูกชายที่ต่างกันจะก่อให้เกิดมโนคติของบทบาททางเพศจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่เต็มไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทร จะมีผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ที่พึงประสงค์ในเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย สำหรับเด็กชายพ่อแม่มักจะหวังให้ลูกชายไม่ได้รับอันตรายจากสิ่งแวดล้อม สิ่งนี้เป็นคำอธิบายที่ชัดว่าทำไมเด็กหญิงจึงมีลักษณะให้ความร่วมมือ เชื่อฟัง และปรับตัวได้ดีกว่าเด็กชาย

6. ขนาดของครอบครัว

เซียร์ส (1970) กล่าวว่าเด็กที่มีอัตมโนทัศน์สูงจะมาจากครอบครัวที่มีขนาดเล็ก และเป็นลูกคนแรกที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคูเปอร์สมิธ (1967) ที่กล่าวว่าตำแหน่งการเกิดมีผลสำคัญต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2544 : 424-425) กล่าวว่า พัฒนาการของอัตมโนทัศน์แต่ละบุคคลนั้น บิดามารดา ญาติ ครู อาจารย์ และเพื่อน คนเหล่านี้ประเมินว่าบุคคลนั้นดีหรือไม่ดี ซัลลิแวน (Sullivan) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าคนเราตั้งแต่เด็กจะมีอัตมโนทัศน์ว่า ตน "ดี" "ไม่ดี" เนื่องจากการที่ได้ยินหรือรับรู้จากคนอื่นที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ประเมินว่า ตนเป็นอย่างไร นักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ว่าตนเป็นคน "เก่ง" หรือ "ไม่เก่ง" ก็เนื่องจากรับรู้จากบุคคลอื่นประเมินว่าตนเป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง และจากงานวิจัยของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith . 1967) ยังได้สรุปว่า การยอมรับด้วยความจริงใจ จากบุคคลที่มีความสำคัญ เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ และเพื่อน ๆ เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของอัตมโนทัศน์ของแต่ละคน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาอัตมโนทัศน์ เพราะว่าอัตมโนทัศน์เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่มาจากการที่เด็กได้รับข้อคิดเห็นจากบุคคลสำคัญ โดยเฉพาะต่อพ่อ-แม่ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมาตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนั้นพฤติกรรมของพ่อแม่จะส่งผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์อีกด้วย ซึ่งได้แก่ การยอมรับที่อบอุ่นของพ่อแม่ การที่พ่อแม่กระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมอย่างแน่ชัด

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ ผู้วิจัยจึงสนใจว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใดที่จะส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มากน้อยเพียงใด

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953 : 110-111) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปได้ดี โดยพยายามแข่งขันด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of Excellence) โดยพยายามทำให้ดีกว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องพยายามจะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ มีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จล้มเหลว

เมอร์เรย์ (Murray, 1964 : 19) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกิดจากความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need for Achievement) จากการกระทำที่ยาก ต้องการควบคุม จัดกระทำหรือจัดระเบียบวัตถุ บุคคล หรือความคิด โดยกระทำสิ่งเหล่านี้อย่างรวดเร็ว และมีความเป็นอิสระมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ต้องการเอาชนะกับอุปสรรคและบรรลุมาตรฐานที่ดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขัน และต้องการเอาชนะคนอื่น

แอทกินสัน (Atkinson. 1964 : 240-241) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อการกระทำไม่สำเร็จ

พัยค์ เมตตา (ปัดฐานันท์ จันทรพิมพ์. 2542 : 9 ; อ้างอิงจาก Mehta, Prayag. 1969 : 201-202) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อาจแสดงได้อย่างใดอย่างหนึ่งตามลักษณะ 3 ประการดังนี้

1. ความต้องการที่จะให้งานที่ตนเองทำมีความสำเร็จในระดับสูง หรือมีมาตรฐานสูง (Standard of Excellence)
2. งานที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) เป็นงานที่ทำให้สำเร็จอย่างดี และมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคล เช่น ผลงานที่สร้างขึ้นในด้านศิลปะ และงานอื่นๆ ที่ต่างไปจากธรรมดา
3. งานที่ต้องใช้เวลานาน (Long Term of Work) เป็นลักษณะหนึ่งคือต้องการความตั้งใจที่ยาวนานในจุดมุ่งหมายของงานนั้น และเป็นงานที่จะสามารถทำได้สำเร็จในชีวิต

ลินด์เกรน (ศิริพันธ์ วรรณกิจ. 2545 : 50 ; อ้างอิงจาก Lindgren. 1967 : 31 -34) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการความผลสัมฤทธิ์ หรือ ความสำเร็จ (Need for Achivement) เปรียบเทียบได้กับความต้องการขั้นสูงของมาสโลว์ที่เรียกว่า Self – Actualization เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆ มีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างเต็มที่

งามตา วณิชานนท์ (2535 : 345) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความต้องการสัมฤทธิ์ผลซึ่งเป็นลักษณะภายในที่ผลักดันให้บุคคลเกิดความพากเพียรพยายามที่จะทำงานจนสำเร็จลงด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

พรรณี (ชูชัย) เจนจิต (2539 : 513) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป

✓สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544 : 172) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standarad of Excellence) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่จะทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่ต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งมั่นจะทำให้ดีเลิศ เพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตั้งไว้อันดีเลิศ มียินดีเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว

2.2.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 437-439) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน ความปรารถนาที่จะทำกิจการให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนอย่างเต็มใจ เพื่อมุ่งกิจการให้สำเร็จ

แมคเคลแลนด์ (สมจิตร หอไตรรงค์.2539 : 13 ; อ้างอิงจาก McClelland.

1961 : 207 – 256) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk-Taking) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวไม่ชอบงานที่ต้องอาศัยโชคกลางไม่พอใจทำสิ่งง่าย ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับตนและการกระทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำมักไม่กล้าเสี่ยงเพราะกลัวไม่สำเร็จ

2. ความกระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็ง ในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ แต่ไม่ได้ขยันไปทุกกรณีจะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำความสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมองขบคิด และขจัดทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานลุล่วงไป

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและทำ

4. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการตัดสินใจของตนเองว่าเป็นอย่างไรไม่เพียงแต่ทราบแล้วไม่กระทำ แต่ปรับปรุงการกระทำของตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดีกว่าเดิม

5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีแผนการณ์ระยะยาวเพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) ให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นระบบ

เฮอร์แมน (นันทนา จันทร์ผืน. 2545 : 16-17 ; อ้างอิงจาก Herman. 1970

: 354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการคือ

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าผลจากการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส

3. มีความพยายามไปสู่สถานที่สูงขึ้น
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้

สำเร็จ

6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดี
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ของตนให้ดีเสมอ

ไวเนอร์ (Weiner, 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีลักษณะของ
ของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวสูง
ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง
มากกว่า และภูมิใจที่ได้เลือกงานยากมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

พรรรณี (ชูทัย) เจนจิต (2539 : 513-514) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์สูงและต่ำไว้ดังนี้

ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

1. เป็นผู้ที่มีความมานะบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ
พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

2. เป็นผู้ทำงานมีแผน

3. เป็นผู้ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

1. เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย หรือ

2. ตั้งเป้าหมายไปในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจจะตั้งเป้าหมาย

ง่ายหรือยากเกินไป ตั้งเป้าหมายไว้ง่าย ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผิดหวัง ส่วนพวกที่ตั้งไว้ยากเกินไปนั้น เพราะรู้
ว่าอาจจะต้องล้มเหลวอีก แต่ล้มเหลวเพราะการทำงานยากรักษาหน้าตัวเองดีกว่า

3. ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

เพราะพรรรณี เปลีเย็นภู (2542 : 325 – 326) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูง
ใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีลักษณะนิสัย กล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการ
แข่งขันมีความทะเยอทะยาน มีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย

2. มีความต้องการความมีชื่อเสียงในสังคม

3. มีความต้องการความสุขกายสบายใจ มากกว่าผู้อื่น

4. ในการทำกิจกรรมใด ๆ นั้นต้องทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด

5. มีทัศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จ คือ พยายามทำสิ่งยากๆ ให้สำเร็จอย่างดี

6. ต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเป็นตัวของ

ตัวเอง

7. จะรู้สึกไม่สบายใจเมื่อทำสิ่งใดที่ตั้งใจไว้ได้ไม่ตัวอย่างที่คิดหรือทำผิด

8. มีความต้องการความรู้ อยากได้ความรู้ อยากมีความเข้าใจ และสามารถทำ

สิ่งต่างๆ ได้ดี

9. ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลที่ยิ่งใหญ่มากกว่ารางวัลเล็กๆ

น้อย

10. เป็นผู้ที่ใส่ใจความสำเร็จ

11. เป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2544 : 178) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่ามีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ
2. รู้จักตั้งวัตถุประสงค์ของงานที่จะต้องทำเพื่อความสำเร็จ ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป หรือรู้จักเสี่ยงระดับปานกลาง
3. รู้จักใช้ข้อมูลป้อนกลับในการปรับการตั้งความคาดหวังของความสำเร็จของงานในอนาคต
4. มีความพยายามไม่ทอดทิ้งเพื่อทำงานให้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่มีการวางแผนงาน ตั้งวัตถุประสงค์ของงาน มีความรับผิดชอบ มีความมานะบากบั่น อดทน ต่องานที่ทำ มีความหวังในความสำเร็จของงานที่ทำไว้สูงไม่ว่างานนั้นจะยากเพียงใด

2.2.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอน

เพราพรรณ เปลียนภู (2542 : 325 – 326) กล่าวว่า แรงจูงใจเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพลัง มีความพยายามและมีความตั้งใจ ที่จะทำกิจกรรมให้ได้รับสัมฤทธิ์ผล เงื่อนไขที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ คือ ความพร้อม การมีเป้าประสงค์ของผู้เรียน ส่วนความมุ่งหวัง สิ่งล่อใจ จะเป็นสิ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความต้องที่จะได้รับความสัมฤทธิ์ผล บทบาทที่ครูจะช่วยส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจมีดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ในการกระตุ้น (Arousal)

ครูผู้สอนต้องพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ ที่ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ง่วงเหงา และป้องกันไม่ให้ผู้เรียนมีความวิตกกังวล

2. ทำหน้าที่ในการสร้างความคาดหวัง (Expectancy Function)

สิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มสติปัญญา คือ ความคาดหวัง ดังนั้นในการสอนแต่ละวิชา ควรจะต้องกำหนดแนวทางที่จะสนองความคาดหวังในระยะไกลให้กับผู้เรียน ด้วยการแจ้งวัตถุประสงค์เฉพาะในการสอนแต่ละหน่วย

3. ทำหน้าที่เป็นเครื่องล่อ (Incentives Function)

เครื่องล่ออาจจะอยู่ในลักษณะของรูปธรรม ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ เป็นต้น หรือ ในรูปของสัญลักษณ์ ได้แก่ คำชมเชย การสนับสนุน การให้ความร่วมมือ เกียรติยศ ประชานิยมบัตร และรางวัล เป็นต้น เครื่องล่อต่างๆ มีประโยชน์ หากใช้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะควรใช้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. ทำหน้าที่ในการสร้างวินัยในการเรียน (Disciplinary Function)

หากห้องเรียนไม่มีวินัย จะทำให้การสอนไม่ได้ผล เกิดความวุ่นวายสับสน และสร้างนิสัยไม่ดีให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2544 : 180-182) กล่าวว่าบทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนอาจจะแบ่งออกเป็น 3 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง

วิธีการที่นักจิตวิทยาการศึกษาเชื่อว่าจะเป็นการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน มีดังต่อไปนี้

- 1.1 ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ทำหายความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน
- 1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ
- 1.3 พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถ และให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้
- 1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน และแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลป้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น
- 1.5 พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของนักเรียน
- 1.6 ใช้หลักการในการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยนักเรียน
- 1.7 บรรยากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ หรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจในครูว่าเป็นผู้ที่คอยเอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ
- 1.8 ใช้หลักการสอนของนักจิตวิทยามนุษยนิยม มาสโลว์ ที่กล่าวว่า "นักเรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานที่จะต้องซ่อมสมปรารถนา"
- 1.9 ครูจะต้องเป็นผู้ที่เป็นแบบในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาการสอน

2. ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่าลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ นักเรียนส่วนมากต้องการความช่วยเหลือจากครูในการสนับสนุนให้รับผิดชอบในงานที่ตนทำ ซึ่งอาจจะทำได้ดังต่อไปนี้

- 2.1 ช่วยนักเรียนในการตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ
- 2.2 ช่วยนักเรียนให้รู้จักวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 2.3 ช่วยนักเรียนให้รู้จักประเมินผลของงานที่ทำ และนำข้อมูลผลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น
- 2.4 ช่วยนักเรียนในการวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ
- 2.5 ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน
- 2.6 ช่วยนักเรียนให้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่าง ๆ เช่น ความสามารถทางภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ และช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรูวิชานั้น ๆ
- 2.7 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับระดับความสามารถของตน นักเรียนบางคนอาจจะตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำคะแนนสูงสุดบางคนตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ได้คะแนนสูงกว่าปานกลาง เป็นต้น
- 2.8 ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้าน และดูหนังสือที่บ้านและการเตรียมตัวสำหรับสอบ

3. ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาความสัมพันธ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอป-คินส์ พบว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมาก ผู้ปกครองที่เอาใจใส่ในการทำการบ้านของนักเรียน และ

สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน ฉะนั้นการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้จึงสำคัญมาก ในกรณีนี้ครูอาจจะใช้วิธีต่อไปนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมาพบ และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 วางแผนร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนเวลาอยู่บ้าน เป็นต้นว่าการใช้เวลาดูโทรทัศน์ การเล่นเกม การทำการบ้าน เพื่อช่วยให้นักเรียนใช้เวลาที่อยู่บ้านให้เป็นประโยชน์

3.3 ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียน ให้ผู้ปกครองช่วยดูว่านักเรียนจะต้องทำการบ้านให้เสร็จในกรณีที่นักเรียนทำไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจก็ควรจะช่วยอธิบายหรือพามาสอนพิเศษเพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เรียนล้าหลังเพื่อนหรือขาดความสนใจ

3.4 ในกรณีที่ผู้ปกครองจะต้องให้นักเรียนช่วยทำงานบ้าน ครูควรจะอธิบายให้ผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีเวลาทำการบ้าน

3.5 สนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยสรุปแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องมีเพื่อจะประสบสัมฤทธิ์ผลในการเรียน แม้ว่าตัวนักเรียนเองเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง แต่ครูและผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนการสอน ก็คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่ต้องช่วยกันร่วมมือ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำแนวทางให้กับผู้ปกครองและช่วยส่งเสริมนักเรียน จึงจะทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

จากแนวคิดในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยาน มีความเพียร ความอดทน และต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งมั่นไว้ ซึ่งสอดคล้องคำกล่าวของเฮอรัลด์ (เด่นดวง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ระดับความทะเยอทะยาน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ จึงน่าเชื่อว่าจะสามารถเชื่อมโยง และนำแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มาเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

2.3 ความเชื่ออำนาจในตนเอง

2.3.1 ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนเอง

โซโลมอนและโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander. 1974 : 119 – 123) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจในตนเองว่าเป็นความเชื่อ และการรับรู้ผล ตลอดจนความต้องการควบคุมผลที่จะเกิด โดยพิจารณาว่าผลดังกล่าวนั้นเกิดจากทักษะ ความสามารถ และความพยายามของตนเอง หรือเป็นเพราะอำนาจ โชคลาง โอกาส หรือการกระทำของคนอื่น ถ้าเป็นเพราะทักษะหรือความพยายามของตนเองก็จะเรียกว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน แต่ถ้าเชื่อว่าเกิดจากโชคลาง หรือบุคคลอื่นที่เรียกว่า ความเชื่ออำนาจภายนอกตน อย่างไรก็ตามการควบคุมผลที่ได้เกิดจากการกระทำของตน หรือมองไม่เห็นความสอดคล้องกันระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตนแล้วบุคคลนั้นจะรับรู้ว่าคุณสมบัติดังกล่าวเกิดจากอำนาจภายนอกตน แต่ถ้าบุคคลใดเชื่อว่าการกระทำของตนเป็นสิ่งที่ทำให้ตนได้รับหรือไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ บุคคลนั้นจะรับรู้ว่าคุณสมบัติต่าง ๆ เกิดจากอำนาจภายในตน

สตรีกแลนด์ (Strickland, 1977 : 221) ให้ความหมายว่า คนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง คนที่มีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะป็นในด้านดีหรือด้านร้ายก็ตาม

คราวน์ (Crown, 1979 : 184) กล่าวว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนคือ ความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลใดก็ตามจะตัดสินใจได้โดยอิสระหรือการลงโทษของบุคคลนั้น

ลีฟคอร์ท (Lefcourt, 1990 : 413 – 414) กล่าวว่าความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นความเชื่อทั่วไปในเรื่อง คุณสมบัติส่วนตัวหรือการกระทำกับผลของการกระทำที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งจะอธิบายบุคคลตามความเชื่อที่ยึดถือเป็นแบบ “ภายใน” (Internal) โดยดูจากเหตุผลและการควบคุมการกระทำของบุคคล และจะเป็นบุคคลที่คิดว่าผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของตน ดังนั้นบุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้จะพยายามให้ได้มาซึ่งผลของการกระทำนั้น

ทัศนากทิตี (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของ ความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพประเภทหนึ่งของบุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่าง ๆ ที่ตนประสบเกิดจากการกระทำของตนเอง และตนสามารถทำนายและควบคุมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้มาก

จากที่กล่าวมา ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นผลมาจากทักษะความชำนาญความพยายามความสามารถและการกระทำของบุคคล

2.3.2 ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเอง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนไว้ดังนี้

ลีฟคอร์ท (ทัศนากทิตี, 2528 : 9 ; อ้างอิงจาก Lefcourt, 1966 : 206 – 207) ได้ให้ความหมายคนที่มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนว่าหมายถึง คนที่รับรู้ว่าการกระทำต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ทางบวกและทางลบเป็นผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ตนสามารถควบคุมเหตุการณ์นั้น ๆ ได้

รอตเตอร์ (อุษา ธนาบุญฤทธิ์, 2544 : 6 ; อ้างอิงจาก Rotter, 1982 : 208 – 210) ได้สรุปพฤติกรรมที่สำคัญของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นต่อความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมอันจะเป็นประโยชน์ในอนาคต

2. พยายามปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

3. เห็นคุณค่าของทักษะหรือผลสัมฤทธิ์ (Achievement) จากความพยายามอยู่เสมอ

4. ยากที่จะชักชวนให้เชื่อตามโดยไม่สมเหตุผล

แมคกี และเครนดอลล์ (Mc Ghee and Crandall, 1968 : 92 – 93) ได้สรุปลักษณะและพฤติกรรมของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ไว้ดังนี้ เด็กที่มีความเชื่อว่า การที่ตนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของตนเองโดยมีแรงจูงใจที่จะพยายามเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตนตั้งไว้ และมีความตั้งใจจริงที่จะทำงานเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ปัญญาของ

ตน ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายในจะรู้สึกว่าการที่จะได้รับรางวัล หรือการลงโทษนั้นเกิดขึ้นไม่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นหรือเหตุการณ์รอบข้าง

มีวสันต์ (Moursund. 1976 : 340 – 341) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนมักเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน โดยอ้างเหตุผล 3 ประการ ดังนี้

1. เด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน จะใช้ความพยายามอย่างหนัก เพราะเด็กเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะความพยายามของตนแต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนเชื่อว่าคะแนนที่ตนได้รับนั้นเป็นเพราะโชค ความบังเอิญ ทักษะที่แตกต่างกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นแตกต่างกัน

2. ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน จะใช้ทักษะและความสามารถของตนพิจารณาดูงานเพื่อจะได้สังเกตเห็นวิธีที่จะทำให้สำเร็จ แต่ผู้ที่มีความเชื่อภายนอกตน จะมีความพยายามทำงานให้สำเร็จน้อย เพราะไม่แน่ใจว่าตนพยายามทำงานแล้วจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ทำให้ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะแก้ปัญหาได้เร็วกว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

3. รางวัลจากภายนอก เช่น คำชมเชย คะแนน เป็นรางวัลที่ทำให้เด็กมีความสามารถในตนเอง(Self – Direction) และมีแรงจูงใจภายใน (Self – Motivation) การได้รับรางวัลเมื่อตนทำงานสำเร็จเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และสังคมภายนอกเพราะถือเป็นรางวัลจากการกระทำของ ตนเอง (Self – Reward) ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน จะมีสูงกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

สตรีกแลนด์ (Strickland. 1977 : 23) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ไว้ดังนี้

1. การต่อต้านและการคล้อยตามต่ออิทธิพลทางสังคม (Resistance and Conformity of Social Influence) ลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตน มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามผู้อื่น เพราะพฤติกรรมให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดโดยผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีการตัดสินใจมั่นคงและเด็ดเดี่ยว ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ความกดดันทางสังคม แต่บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน มักจะยอมแพ้แรงกดดันภายนอกโดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจเหนือตน ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน นอกจากนี้ยังมีความต้องการที่จะรักษาอำนาจของตนไว้ และปฏิเสธอิทธิพลต่าง ๆ จากผู้อื่น

2. การค้นหาข้อมูลและการทำงาน (Information Seeking and Task Performance) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอก จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้อื่นมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนและมีความรู้สึกไวต่ออิทธิพลของสังคมทุกชนิดและมีการทำงานตามความต้องการของสังคมแต่บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมุ่งอยู่ที่การทำงานโดยไม่ต้องคำนึงถึงอิทธิพลของสังคม การทำงานเป็นระบบระเบียบใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาในการทำงานก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรแต่ละครั้ง จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและจะแสดงความชื่นชมต่อความสำเร็จในการทำงานที่ยาก และจะแสดงความไม่พอใจ ถ้าประสบความสำเร็จล้มเหลวในงานที่ง่าย ๆ มีความตั้งใจในการศึกษาหาความรู้ สามารถค้นหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี จะเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากการทำงานมากกว่าจะเรียนรู้จากบุคคลอื่น หรืออิทธิพลทางสังคม เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้น ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมักจะสนใจต่อการทำงานมากกว่าที่จะสนใจสิ่งแวดล้อม

3. พฤติกรรมความสำเร็จและความสามารถ (Achievement and Competence

Behavior) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน จะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมความสำเร็จ นอก จากจะเป็นบุคคลที่มีความสนใจการเรียนแล้ว ยังได้คะแนนดีอีกด้วย ซึ่งเป็นรางวัลที่จะกระตุ้นให้ผู้ที่มีความเชื่อในภายนอกตนประสบความสำเร็จในการศึกษาเพราะมีความเชื่อในความสามารถของตนมากกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

4. พฤติกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Behavior) บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน มักเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ไม่โกรธง่าย เป็นบุคคลที่น่าสนใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี แม้จะไม่ค่อยคุ้นเคยกันมาก่อน ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนที่ จะรู้สึกลำบากใจ เมื่อต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน เป็นบุคคลที่รับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อว่าตนมีความกระตือรือร้น สนใจต่อการ เรียน เห็นคุณค่าของทักษะ หรือผลสัมฤทธิ์ จากความพยายามอยู่เสมอ และเป็นบุคคลที่น่าสนใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีทักษะในการแก้ปัญหาสูง ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งในด้านการเรียนและทาง ด้านสังคม

จากแนวคิดในเรื่องความเชื่ออำนาจภายในตนเอง จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเอง จะมีความเชื่อว่าความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลว ต่าง ๆ ที่ตนประสบเกิดจากการกระทำของตนเอง สามารถรับรู้ได้ว่าผลที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไร จึงนำเชื่อว่าสามารถเชื่อมโยง และนำความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มาเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์แห่งตนทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์แห่งตนที่ไม่เกี่ยวกับ วิชาการ ความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นความเชื่อ หรือ การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นผลมาจากทักษะความชำนาญความพยายาม ความสามารถและการกระทำของบุคคล ดังคำกล่าวของเฮอรัลด์ (เด้นดว ง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) อิทธิพลลักษณะทางกาย เป็นตัวกำหนดความสามารถที่จะทำอะไร ๆ ได้หรือไม่ได้ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อ อัตมโนทัศน์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าความเชื่ออำนาจภายในตนมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการมากน้อยเพียงใด

2.4 ความภาคภูมิใจในตนเอง

2.4.1 ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง

มีผู้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้หลายท่าน ดังจะกล่าวถึงดังนี้ เจมส์ (ภาวิณี นาวาพาณิช. 2537 : 49 ; อ้างอิงจาก James. 1950. *The Principles of Psychology*. p.310 – 311) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกซึ่งมีอยู่ในตัวเรา การไม่ทำให้ตัวเราเกิดความล้มเหลวและความด้อยต่ำ ความรู้สึกของเราจะคงอยู่ครบถ้วน หลังจากที่ได้ทำอะไรสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเปรียบเสมือนว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นอัตราส่วนระหว่างคุณภาพที่เป็นจริงกับความคาดหวัง

สแต็กเนอร์ (Stagner. 1961 : 199) สรุปไว้ว่า คนที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มักจะรับรู้ ว่าตนเองนั้นเป็นคนที่ดีกว่าคนอื่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน หรือเหนือกว่าคนอื่นทุก ด้าน

ไวลี (Wylie. 1961 : 224 – 225) กล่าวว่า การศึกษาหลายครั้งได้มีการ ทดสอบภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง และได้มีการตรวจสอบหลักฐานอีกซึ่งแสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตน

เองเป็นศูนย์กลางของบุคลิกลักษณะ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในสถานการณ์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างการวัดความภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังไม่เป็นที่แน่นอน

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1967 : 4 – 5) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการประเมินค่าของตนเอง (Worthiness) ของแต่ละบุคคลและยึดถือความคิดนั้นไว้ เป็นการอธิบายทัศนคติของความคิดที่เห็นชอบและขัดแย้ง และชี้แจงถึงขอบเขตที่บุคคลเชื่อในตัวเองเกี่ยวกับความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีคุณค่า

โรเซนเบิร์ก (ปรารณา ซ้อนแก้ว. 2542 : 11 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1965. *Society and the adolescent self – image.*) ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้ว่า หมายถึงความเคารพที่บุคคลมีต่อตนเอง มองเห็นตนเองเป็นคนมีค่า โดยไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่าดีกว่าหรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองต้องเป็นคนเลวเลิศ แต่ควรตระหนักในข้อจำกัดของตนและสามารถคาดหวังได้ว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) ให้ความหมายว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

นอร์แมน (มะลิ อุตมภาพ.2538 : 9 อ้างอิงจาก Norman. 1970. *Introduction to Psychology.*) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่นำเข้าไปพัวพันกับการ ยอมรับนับถือ ความเชื่อมั่นและการชมเชย

ไวท์ (White. 1972 : 395) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองคือคุณค่าของบุคคลที่ได้รับจากบุคคลที่มีความหมายต่อเขา แต่ที่สำคัญคือคุณค่าที่บุคคลนั้นพิจารณาตัวตนเอง

กู๊ด (Good. 1973 : 525) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การตัดสินใจและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง

จาก International Dictionary of Education เพจ และโทมัส (Page and Thomas. 1977 : 381) ให้ความหมายไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการตัดสินของบุคคลเกี่ยวกับอ้อมโนภาพที่เขาถืออยู่ ประเมินค่าว่าอ้อมโนภาพของเขาได้ถึงซึ่งมาตรฐานและคุณค่าหรือไม่เป็นการควบคุมทัศนคติและพฤติกรรม หากเราไม่ชอบความคิดของเราที่เกี่ยวกับตัวเอง ก็มีแนวโน้มว่าเราจะมีพฤติกรรมในทางลบมีความเศร้าใจ

แซสซี (Sasse. 1978 : 48) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความต้องการที่จะรู้สึกถึงความสำคัญและคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง ต้องการการยอมรับและความเชื่อถือจากบุคคลอื่นเพื่อให้ตนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และนับถือตนเอง

แบรนด์เดน (Branden. 1981 : 110 – 112) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและความนับถือตนเอง ที่เกิดความเชื่อมั่นในความมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

แบนดูรา (Bandura. 1986 : 356) ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่า หมายถึง การประเมินตัวของเขาเองว่าเขาเป็นคนอย่างไร ถ้าบุคคลใดแสดงความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า จะกล่าวได้ว่าเขาเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขณะที่บุคคลที่แสดงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง กล่าวได้ว่าเขาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง

ริช (Rice, 1996 : 184) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ตนเองว่าตนเองมีคุณค่าตามที่ตนเองรับรู้ ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความพอใจในตนเองและมีความสอดคล้องกันระหว่างอัตมโนทัศน์ของตนเองกับจินตนาการส่วนตน

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2527 : 14 - 15) ได้กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ความรู้สึกว่าตนเองมีค่าความสามารถ มีความเชื่อมั่น และพร้อมที่จะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการมองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตน ซึ่งความรู้สึกนี้จะแตกต่างไปจากความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถเหนือกว่าคนอื่น (Ego) ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เต็มไปด้วยการเปรียบเทียบว่า ตัวเราเหนือกว่าคนอื่น เก่งกว่าคนอื่น เราเป็นยอดเหนือใคร ฯลฯ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นความรู้สึกของบุคคลที่ยึดตนเองเป็นหลัก (Egotism) ไม่ใช่คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองอย่างแท้จริง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ถึงคุณค่าที่มีในตนเอง มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง นิยมชมชอบทั้งในความคิดและการกระทำของตน

2.4.2 ลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองทำให้ได้คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และคุณลักษณะของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงดังนี้

มัสเซน และคนอื่นๆ (Mussen and others, 1969 : 492) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น มานะ พยายาม มีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่กลัวการเสี่ยงสร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือสิ่งต่างไปจากเดิม จะไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดีมักเป็นผู้นำในการอภิปรายและมีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตลอดจนเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ เคารพและประทับใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่วนผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะมีโอกาสได้รับความทุกข์ทรมานจากอาการจิตแปรปรวนต่าง ๆ เช่น วิตกกังวล อาการประสาท โรคนอนไม่หลับ ปวดหัว กัดเล็บ และหัวใจสั้น

แบสส์ (Bass, 1960 : 1229) ได้ทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก มีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์ หรือการตำหนิจากผู้อื่นได้ง่าย มีลักษณะการยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใส่ใจและสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างละเอียดอ่อน สามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ใช้กลไกในการป้องกันตนเองด้วยมักเป็นผู้เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน มีความยืดหยุ่นและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ มีความกระตือรือร้น ถ้าทำงานที่ทำทลายความสามารถ พอใจที่จะใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีความวิตกกังวลน้อย ซึ่งโดยภาพรวมแล้วบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ฮามาเชค (Hamacheck, 1978 : 180) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเห็นตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีวิจรรณญาณ ไม่กลัวการเสี่ยง สร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม จะไม่เป็นทุกข์มากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดี และมักจะได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ

คูเปอร์สมิธ และ มาสโลว์ (Coopersmith, 1981 : 65 ; Maslow, 1970 : 237) ทำการศึกษาพบว่า เพศหญิงที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีลักษณะเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีความวิตกกังวลต่ำ มีลักษณะเหนือผู้อื่น และยิ่งมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงมากเท่าใดเขาก็จะเป็นบุคคลที่ยิ่งตั้งเป้าหมายชีวิตไว้สูง อีกทั้งยังมีความกระตือรือร้นต่อสิ่งใหม่ ๆ และสิ่งที่ท้าทายความสามารถ พอใจกับงานที่ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ อยากรู้อยากเห็น ใจกว้างและสามารถยอมรับผู้อื่นได้มาก นอกจากนี้ คูเปอร์สมิธ และคนอื่น ๆ (Mcneil, 1974 : 106) ยังได้ทำการวิจัยพบว่า เยาวชนหนุ่มสาวที่มีลักษณะความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะเป็นผู้ที่กระฉับกระเฉงว่องไว เป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม กล้าแสดงความคิดเห็น เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคาดหวังสูง มองโลกในแง่ดี และมักจะไม่เดือดร้อนใจมากนักถ้าประสบปัญหา และถ้าหากบุคคลใดก็ตามที่ยังมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้นและท้าทายขึ้นเท่านั้น กระตือรือร้นต่อสิ่งใหม่ ๆ และสิ่งที่ท้าทาย พอใจงานที่ได้ใช้ความสามารถเต็มที่ อยากรู้อยากเห็นและใจกว้าง สามารถยอมรับผู้อื่นได้มาก (Branden, 1981 : 131)

เกียรตวิวรรณ อมาตยกุล (2526 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า ลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง คือ เขาจะมีความเชื่อมั่น มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ

ทัศนิตมา ระเบียบดี (2531 : 44 - 45) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงว่า จะสามารถปรับตัวได้ดี มีความกระตือรือร้น มีความมานะพยายามและอดทน มองโลกในแง่ดี

จากที่กล่าวมา ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีความคิดวิจรรณญาณ อยากรู้อยากเห็นและใจกว้างในการยอมรับผู้อื่น

2.4.3 บทบาทของครูในการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนครูมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรคำนึงวิธีการที่ช่วยส่งเสริมภาคภูมิใจในตนเอง ดังนี้

ยัง (Young, 1989 : 123 -143) ได้เสนอกิจกรรมในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง โดยเสนอเป็นกิจกรรมตลอดปีการศึกษาตามช่วงเวลา ดังนี้

1. ระหว่างช่วงฤดูร้อน
  - โทรศัพท์ไปที่บ้านเด็ก
  - ทบทวนหลักสูตร
  - ตรวจสอบบันทึกต่าง ๆ
  - จัดห้องเรียน
2. สัปดาห์แรกของการเปิดเรียน
  - สร้างความคุ้นเคย
  - สร้างบรรยากาศพบปะพูดคุย

- บันทึกปฏิบัติการในวันแรกของเด็ก
- จัดการประชุมผู้ปกครองครั้งแรก
- เริ่มกระบวนการแก้ปัญหาให้กับเด็ก
- ทำแผนภูมิสิ่งที่เด็กสนใจ
- ส่งจดหมายถึงบ้าน
- แนะนำเนื้อหาการเรียนการสอนในโรงเรียน
- ฝึกการวางแผนเบื้องต้น
- จัดทำสมุดบันทึกของแต่ละบุคคล
- อ่านออกเสียง

3. ต่อจากสัปดาห์แรกของการเรียน

- เริ่มกระบวนการวิจัย
- เชิญวิทยากร
- พัฒนาการกระบวนการระดมสมอง
- กำหนดผู้ร่วมงานสำหรับโครงการ
- ผลมผลานทุกอย่างเข้าในหลักสูตร
- วางแผนการจัดการเรื่องเวลา
- แนะนำทักษะการคิด
- จัดการประชุมผู้ปกครองครั้งที่ 2

4. ระหว่างปีการศึกษา

- สร้างความคิดร่วม (Theme)
- พัฒนาและขยายโครงการ (Project)
- จัดกิจกรรมให้กว้างขวางลุ่มลึก

5. เมื่อสิ้นปีการศึกษา

- เตรียมสรุปผลโครงการของห้องเรียน
- สรุปผลโครงการ
- วางแผนถึงอนาคต

แคทซ์ (Katz, Online. 1993) เสนอหลักการส่งเสริมภาคภูมิใจในตนเองว่า การภาคภูมิใจในตนเองของเด็กจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็ก

1. ได้รับข้อมูลย้อนกลับในทางบวก มากกว่าการให้คำชมที่ดูเหมือนเป็นการยกยอแค่นั้น
2. ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เขามีโอกาสตัดสินใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมดังกล่าวจะต้องไม่เป็นกิจกรรมง่าย ๆ
3. ได้เข้าร่วมโครงการหรือการทำงานโดยมีส่วนร่วมในการริเริ่ม มีส่วนในการให้ความร่วมมือในการทำงานหรือโครงการ
4. ได้มีโอกาสพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินผลงานของตน และมีโอกาสเอาเกณฑ์นั้นมาในประเมินผลงานของตนจริง ๆ

แรฟฟินี (Raffini. 1993 : 245 - 248) เสนอวิธีการในการสร้างเสริมภาคภูมิใจใน

ตนเองว่า

1. ตั้งความหวังสูงกับเด็ก
  2. ให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก
  3. อธิบายเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ของกฎ งานที่มอบหมายและกิจกรรมการ
- เรียนทุกชนิด
4. เรียนรู้ลักษณะพิเศษของเด็กแต่ละคนและคอยเอาใจใส่ในลักษณะพิเศษนั้น ๆ
- ของเขา
5. ให้คุณค่าความพยายามของเด็ก พอ ๆ กับความสำเร็จ
  6. ช่วยให้เด็กเรียนรู้การยอมรับความผิดพลาดและความสำเร็จด้วยการแสดง
- เป็นตัวอย่าง
7. ยอมรับเด็กในควมมีคุณค่า เป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า แม้จะมีพฤติกรรมบาง
- อย่างที่ครูไม่เห็นด้วย
8. แสดงความยินดีกับการประสบความสำเร็จของเด็กทุกคน
  9. กระตุ้นให้เด็กประเมินพฤติกรรมตนเอง โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่

ตั้งไว้

10. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน
- จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนพฤติกรรมการสอนของครู และการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนของครู มีผลต่อการพัฒนาภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เช่น การตั้งความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมภาคภูมิใจในตนเอง เป็นต้น

จากแนวคิดในเรื่องภาคภูมิใจในตนเอง จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีภาคภูมิใจในตนเอง จะสามารถพิจารณาตัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติที่มีต่อตนเองทั้งในด้านดีและไม่ดีในเรื่องต่าง ๆ เช่น การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การปฏิเสธตนเอง การพอใจตนเอง การพึ่งตนเองตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม จึงน่าจะเชื่อว่าสามารถเชื่อมโยง และนำภาคภูมิใจในตนเองมาเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

3 สถิติสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล เป็นเทคนิคทางสถิติหนึ่งที่ใช้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม โดยกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป และอีกกลุ่มหนึ่งประกอบด้วยตัวแปรตามตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ซึ่งในบางครั้งกรณีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่มใด ๆ ซึ่งผู้วิจัยไม่จัดว่าเป็นกลุ่มตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรตาม แต่จะใช้เป็นตัวแปรทางซ้ายโดยใช้สัญลักษณ์ X แทน และตัวแปรทางขวา โดยใช้สัญลักษณ์ Y แทน (Pedhazur . 1997 : 925) เทคนิควิเคราะห์ชนิดนี้แตกต่างจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ตรงที่การถดถอยพหุคูณมีตัวแปรตามเพียงตัวเดียว แต่การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลมีตัวแปรตามมากกว่าหนึ่งตัว (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 46)

การวิเคราะห์ค่าโนนิกอลอาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับการลดมิติของกลุ่มตัวแปรเดิมให้เหลือเพียงฟังก์ชันเส้นตรง (linear Functions) ของตัวแปรที่มีจำนวนน้อยกว่าเดิม ในหลักการแนวความคิดสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล ก็คือ ตัวแปรทั้ง 2 กลุ่มจะถูกนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน จะทำให้เกิดสมการเส้นตรงซึ่งเป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน (linear Composites) ตามหลักกำลังสองต่ำสุด ความสัมพันธ์ระหว่าง Composites ส่วนประกอบเส้นตรงเหล่านี้ก็คือ ตัวแปรคาโนนิกอล หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คาโนนิกอลแบริเอต (Cononical Variate) (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ . 2535 : 40) โดยใช้สัญลักษณ์ U และ V แทนความสัมพันธ์เชิงเส้นของกลุ่มตัวแปร X และกลุ่มตัวแปร Y ตามสมการดังนี้

$$U = a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_px_p$$

$$V = b_1Y_1 + b_2Y_2 + \dots + b_qY_q$$

เมื่อ $a_1, \dots, a_p$ และ $b_1, \dots, b_q$ เป็นสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง U และ V มีค่าสูงสุด และความสัมพันธ์ระหว่าง U และ V นี้เรียกว่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (คุษฎี โยเฮลา . 2541 : 73)

3.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล

วัตถุประสงค์ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลคือการหาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองชุดที่ทำให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด โดยที่แต่ละชุดอาจมีตัวแปรหลายตัว และจำนวนของตัวแปรแต่ละชุดจะเท่ากันหรือไม่ก็ได้ และจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองชุด สามารถกำหนดน้ำหนักของตัวแปรแต่ละชุดในแต่ละชุดได้ โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแต่ละตัวที่ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองชุดนั้นมีค่าสูงสุด (สำราญ มีแจ้ง . 2544 : 176)

3.2 ประโยชน์ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 46) กล่าวถึงข้อดีของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลคือช่วยให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ชัดเจนและแม่นยำขึ้น ทำให้เกิดความเที่ยงตรงภายใน และความเที่ยงตรงภายนอก เพราะสามารถศึกษาทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้หลาย ๆ ตัว ซึ่งสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติของปรากฏการณ์ ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ หลายตัว

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลมีประโยชน์ต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ (สำราญ มีแจ้ง . 2544 : 176)

1. บอกอัตรา และแบบแผนความสัมพันธ์สูงสุดระหว่างตัวแปรสองกลุ่มจากข้อมูลชุดเดียวกันได้
2. ลดข้อมูลหรือตัวแปรลง โดยสามารถสร้างตัวแปรประกอบ หรือตัวแปรคาโนนิกอลขึ้นจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองกลุ่มนั้นได้
3. สามารถนำค่าของตัวแปรคาโนนิกอล มาใช้จัดลำดับหน่วยวิเคราะห์ตามค่าสูงต่ำ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการกำหนดตำแหน่งของตัวแปรต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นตัวแปรคาโนนิกอล

3.3 ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูลที่จะนำมาใช้กับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลต้องเป็นข้อมูลที่มีระดับการวัดแบบช่วง (Interval Scale) หรือตัวแปรทวิ (Bivariates) มีค่าเป็น 0 หรือ 1 เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ใช่จริงก็คือ เมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละกลุ่ม (สำราญ มีแจ้ง . 2544 : 176)

3.4 รูปแบบพื้นฐานของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 46) กล่าวว่า หลังจากที่เรารวบรวมข้อมูลที่เป็นค่าของตัวแปรต่าง ๆ ทั้งตัวแปรอิสระ ซึ่งมี P ตัว และตัวแปรตามซึ่งมี q ตัว ค่าเหล่านี้เป็นค่าที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด N คน เรียกว่าข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งนำข้อมูลเบื้องต้นมาจัดอยู่ในรูปเมตริกซ์ ดังนี้

คนที่	ชุดตัวแปรอิสระ	ชุดตัวแปรตาม
	$X_1 \dots X_p$	$Y_1 \dots Y_q$
1	$X_{11} \dots X_{1p}$	$Y_{11} \dots Y_{1q}$
2	$X_{21} \dots X_{2p}$	$Y_{21} \dots Y_{2q}$
.		
.		
N	$X_{n1} \dots X_{np}$	$Y_{n1} \dots Y_{nq}$

เมื่อ N = จำนวนหน่วยตัวอย่าง

p = จำนวนตัวแปรอิสระ

q = จำนวนตัวแปรตาม

จากเมตริกซ์ข้อมูลเบื้องต้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยจับคู่ระหว่างตัวแปรทุกตัวเป็นคู่ ๆ ไป แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดมาจัดเป็นรูปเมตริกซ์ โดยแบ่งส่วนเป็น 4 ส่วน ดังนี้

	ตัวแปรอิสระ			ตัวแปรตาม		
	X_1	X_2	X_p	Y_1	Y_2	Y_q
ตัวแปรอิสระ	X_1	$\Gamma_{X_1 X_1}$	$\Gamma_{X_1 X_2}$	$\Gamma_{X_1 X_p}$	$\Gamma_{X_1 Y_1}$	$\Gamma_{X_1 Y_q}$
	X_2	$\Gamma_{X_2 X_1}$	$\Gamma_{X_2 X_2}$	$\Gamma_{X_2 X_p}$	$\Gamma_{X_2 Y_1}$	$\Gamma_{X_2 Y_q}$
	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$
	X_p	$\Gamma_{X_p X_1}$	$\Gamma_{X_p X_2}$	$\Gamma_{X_p X_p}$	$\Gamma_{X_p Y_1}$	$\Gamma_{X_p Y_q}$
ตัวแปรตาม	Y_1	$\Gamma_{Y_1 X_1}$	$\Gamma_{Y_1 X_2}$	$\Gamma_{Y_1 X_p}$	$\Gamma_{Y_1 Y_1}$	$\Gamma_{Y_1 Y_q}$
	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$
	Y_q	$\Gamma_{Y_q X_1}$	$\Gamma_{Y_q X_2}$	$\Gamma_{Y_q X_p}$	$\Gamma_{Y_q Y_1}$	$\Gamma_{Y_q Y_q}$

จากตารางเมตริกซ์ข้างต้น $\Gamma_{X_1 X_2}$ แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรอิสระตัวแรกกับตัวแปรอิสระตัวที่สอง $\Gamma_{Y_q X_1}$ แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรตามตัวที่ q (ตัวสุดท้าย) กับตัวแปรอิสระตัวแรก

ในตารางเมตริกซ์ข้างต้นจะแบ่งส่วนของเมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดออกเป็น 4 ส่วน ตามแนวเส้นประ เขียนภาพจำลองได้ดังนี้

$$R = \begin{bmatrix} R_{xx} & \vdots & R_{xy} \\ R_{yx} & \vdots & R_{yy} \end{bmatrix}$$

เมื่อ R แทน เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดที่มีตัวแปร $p+q$ ตัว

R_{xx} แทน เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของกลุ่มตัวแปรอิสระ

R_{yy} แทน เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของกลุ่มตัวแปรตาม

R_{xy} แทน เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามแต่ละตัว

R_{yx} แทน เมตริกซ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามแต่ละตัวกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว หรือเรียกว่า Transpose ของ R_{xy}

เมื่อจัดตารางเมตริกซ์ก็จะสามารถวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอลต่อไป

3.5 การคำนวณค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

ในการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (R_c) สามารถหาในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 928-929)

$$|R_{yy}^{-1} R_{yx} R_{xx}^{-1} R_{xy} - \lambda I| = 0$$

R_{yy}^{-1}	แทน	ค่าอินเวอร์สเมตริกซ์ ของค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Y
R_{yx}	แทน	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p กับชุดตัวแปรตาม Y_q
R_{xx}^{-1}	แทน	ค่าอินเวอร์สเมตริกซ์ ของค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X
R_{yx}	แทน	ทรานสโพส R_{xy}

ค่า λ ที่ได้จากการแก้สมการนี้จะมีหลายค่า โดยการถอดรากที่สองของ λ จะเป็นค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล หรือ R_c

ค่า R_c มีได้มากกว่า 1 ค่า โดยที่ค่าแรก จะเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง U และ V ที่มีค่าสูงสุด นอกไปจากนั้นยังมีค่า R_c อื่น ๆ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับ U และ V ชุดต่อมาโดยมีข้อจำกัดว่า U และ V ในชุดหลังต้องไม่มีความสัมพันธ์กับ U และ V ในชุดแรกๆ จำนวน R_c จะเท่ากับค่า p หรือ q ค่าใดค่าหนึ่งที่มีค่าน้อยกว่า

เมื่อหาค่า R_c แล้วขั้นตอนต่อมาก็คือการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของ R_c ซึ่งผู้วิจัยควรทดสอบนัยสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นการทดสอบรวม ซึ่งทดสอบเพื่อตัดสินใจว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรสองชุดหรือไม่ ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญก็จะทดสอบในประการที่สอง คือทดสอบเพื่อตัดสินใจว่ามีความสัมพันธ์คาโนนิกอลค่าใดบ้างที่มีนัยสำคัญ นั่นคือมีกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามกี่คู่ที่มีนัยสำคัญ ซึ่งการทดสอบทั้งสองประการจะทำการแจกแจงแบบไคสแควร์ ตามวิธีของ Bartlett : V (Pedhazur. 1997 : 939 - 940) มีสูตรดังนี้

$$\chi^2 = - \left[N - 1 - \frac{1}{2} (p + q + 1) \right] \log_e \Lambda ; df = pq$$

เมื่อ χ^2 แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบไคสแควร์ เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
p	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ X (ตัวแปรพยากรณ์)
q	แทน	จำนวนตัวแปรตาม Y (ตัวแปรเกณฑ์)
$\log_e$	แทน	ลอการิทึมธรรมชาติ
Λ	แทน	Wilks' lambda โดยคำนวณจากสูตร

$$\Lambda = (1 - R_{c1}^2) (1 - R_{c2}^2) \dots (1 - R_{cj}^2)$$

เมื่อทดสอบแล้วพบว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 สรุปได้ว่าอย่างน้อย $R_{c1} \neq 0$ อันดับต่อมาคำนวณ Λ' ใช้สูตรเดิมโดยตัดเทอม $(1 - R_{c1}^2)$ ออกไปจะได้ว่า

$$\Lambda' = (1 - R_{c2}^2) \quad \text{โดยค่า } df = (p-1)(q-1)$$

หากมี R_c มากกว่า 2 ค่า คำนวณ Λ' ที่ $df = (p-2)(q-2)$ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติต่อไป จนกระทั่งพบ R_c ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงสิ้นสุดการทดสอบสมมติฐาน

3.6 การคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอล

การหาค่า β_j ของตัวแปร Y

$$\beta_j = \frac{1}{\sqrt{V_j' R_{yy} V_j}} V_j$$

เมื่อ β_j แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของชุดที่ j (Function j)

V_j แทน ไอเกนเวกเตอร์ที่ j

V_j' แทน ไอเกนเวกเตอร์ที่ V_j

หาค่า V_j โดยแก้สมการต่อไปนี้

$$(R_{yy}^{-1} R_{yx} R_{xx}^{-1} R_{xy} - \lambda I) V_j = 0$$

คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร X

คำนวณได้จากสมการตีเทอร์มิแนนท์

$$A = R_{xx}^{-1} R_{xy} B D^{-1/2}$$

เมื่อ A แทน เมทริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของตัวแปร X ในแต่ละชุด

B แทน เมทริกซ์ของน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลของตัวแปร Y

$D^{-1/2}$ แทน diagonal matrix ที่มีสมาชิกเป็นส่วนกลับของรากที่สองของ λ

R_{xy} แทน เมทริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X กับตัวแปรตาม Y

R_{xx}^{-1} แทน อินเวอร์สเมทริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X

3.7 การแปลผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล

ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลจะแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เป็นไปได้สูงสุดระหว่างชุดตัวแปรตามร่วมกัน และของตัวแปรอิสระร่วมกัน ส่วนสัมประสิทธิ์คาโนนิกอลเป็นน้ำหนักที่แสดงถึงความสำคัญของตัวแปรนั้นมีส่วนช่วยให้ได้ความสัมพันธ์สูงสุด ดังนั้นการพิจารณาว่าตัวแปรในชุดตัวแปรอิสระกับชุดตัวแปรตามตัวใดบ้างสัมพันธ์กันก็พิจารณาจากขนาดและเครื่องหมายอย่างเดียวกันตัวแปรเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งกันและกัน แต่ถ้ามีเครื่องหมายต่างกันจะมีความสัมพันธ์ทางลบซึ่งกันและกัน (สำราญ มีแจ้ง. 2544 : 183)

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดังนี้

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

◊ แรมพอล และคนอื่นๆ (Rampaul and others. Online. 1984) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และความคาดหวังของครู ของโรงเรียนในประเทศมานิโทบา ทางตอนเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ และความคาดหวังของครูสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำ

◊ ดิคเคน (Dicken . Online. 1990) ได้ศึกษาอิทธิพลของพ่อแม่ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหญิงวัยรุ่นที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เส้นทาง โดยมีตัวแปรหลักดังนี้ อัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของพ่อ – แม่ , ความคาดหวังของ พ่อ – แม่ , และอัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า อัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของ พ่อ – แม่ กับ อัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ไม่สัมพันธ์กัน และพบว่า อัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของ พ่อ – แม่ กับความคาดหวังของพ่อแม่ ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

◊ เฟนเนอร์ตี (Fennerty. Online. 1990) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียนที่ไร้ความสามารถ จุดมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียนที่ไร้ความสามารถให้เป็นไปในทางบวก โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ของเพียร์แฮร์ริส และแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตนเองของ โนวิคกี – สตรีกลัน นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองนี้จะได้รับการปฏิบัติ 4 อย่าง คือ ประเมินผลโดยครู และจากโปรแกรม, ทดลองเป็นขั้นตอน โดยครูจัดโปรแกรมขึ้นในชั้นเรียน นักเรียนวางแผนในการทำงานด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 79 คน ย้ายโรงเรียนกลางคัน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของอัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนเองหลังจากการทดลองเพิ่มขึ้นในทางบวก และจากการทดลองนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน, อัตมโนทัศน์โดยทั่วไปและความเชื่ออำนาจภายในตนเอง และพบว่าพฤติกรรมของครูสามารถเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์และและความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียนที่ไร้ความสามารถให้เพิ่มขึ้นในทางบวกได้

◊ กรีน และ รีด (Greene and Reed. Online. 1992) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างในสภาพแวดล้อมในสังคมในความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเองกับอัตมโนทัศน์ระหว่างก่อนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่เรียนในมหาวิทยาลัย 39 คน และ ไม่เรียนในมหาวิทยาลัย 43 คน ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมในสังคมแตกต่างกับอัตมโนทัศน์และความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองในเด็กที่เรียนในมหาวิทยาลัย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองในเด็กที่ไม่เรียนในมหาวิทยาลัย

◊ บอริกา (Borrecia. Online. 1992) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และสภาพแวดล้อมทางบ้านภายในบ้านและพฤติกรรมของพ่อ-แม่ มีผลในการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ของเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ตัวแปรการกระตุ้นทางการศึกษา การให้กำลังใจ การลงโทษทางบวก สภาพแวดล้อมในการเล่นนอกบ้าน ส่งผลต่อการสร้างอัตมโนทัศน์ทางบวก

ไบน์ และ โจเซฟ (Bien and Joseph. Online. 1995) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนเกรด 9 และเกรด 10 จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อความสามารถในวิชาภาษาอังกฤษ คือ ความวิตกกังวล โรคซึมเศร้า แรงจูงใจต่ำ และผลสัมฤทธิ์ต่ำ มีผลทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งนั้นคือสอบพูด เขียน ภาษาอังกฤษและ วัด อັตมโนทัศน์ก่อนการใช้โปรแกรม โครงการภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESOL) และทดสอบพฤติกรรม โดยตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงดำเนินใช้เทคนิค (ESOL) ซึ่งเป็นวิธีการที่พัฒนาอັตมโนทัศน์ให้สูงขึ้น โดยการให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างคือเล่นเกม ดูภาพยนตร์ ดูทีวี ฟังเพลง ทัศนศึกษา ส่งเสริมความมีน้ำใจต่อกันระหว่างในการใช้เทคนิค (ESOL) มาสอน หลังจากนั้นให้นักเรียนสอบข้อสอบเดิมอีกครั้ง ผลการวิจัยพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง พฤติกรรมในชั้นเรียนและความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาขึ้น

ฟอร์ท และ วิสโปว (Forte and Vispoel. Online. 1995) ได้ศึกษาความสำคัญหลักของความสัมพันธ์ระหว่างอັตมโนทัศน์ทั้งหมดและความภาคภูมิใจโดยทั่วไปของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนวัยรุ่นของโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 168 คน ผลการวิจัยพบว่า อັตมโนทัศน์หลักทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยอັตมโนทัศน์ทางวิชาการและ อັตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ สัมพันธ์กับความภาคภูมิใจโดยทั่วไปของนักเรียนวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซานดรา และ โรบินสัน (Saundra and Robinson. Online. 1997) ได้ทำการสำรวจความสามารถของนักเรียนในโรงเรียนประถม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 2 ถึง เกรด 6 จำนวนทั้งหมด 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามประเมินตนเอง SDQ I ของ มาร์ช ค.ศ. 1990 จำนวน 72 ข้อ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการอ่าน MRQ ของ ของวิกฟิลด์ ค.ศ. 1996 จำนวน 54 ข้อและ มาตราวัดสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ของไฟเยอร์-บราวน์ และโคเวน ค.ศ. 1989 จำนวน 22 ข้อ ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา พบว่า อັตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสัมพันธ์กับอັตมโนทัศน์ทางวิชาการและอັตมโนทัศน์โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอັตมโนทัศน์ทางวิชาการสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วู (Wu. Online. 1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชาวจีนกับนักเรียนอเมริกัน และนักเรียนฟิลิปปินส์กับนักเรียนอเมริกัน ผลการวิจัยพบว่า เอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่ออັตมโนทัศน์และความคาดหวังทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เฮย์ และคริสตินา (Hay and Christina. Online. 1998) ได้ศึกษาลักษณะเฉพาะทางวิชาการที่สัมพันธ์กับอັตมโนทัศน์ของนักเรียน โดยที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนก่อนวัยรุ่น 515 คนจาก 18 โรงเรียน ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีอັตมโนทัศน์สูงจะมีความร่วมมือและความทนทานในความเป็นผู้นำและมีความวิตกกังวลน้อย มีครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและครูที่ตั้งความหวังไว้สูงส่วนนักเรียนที่มีอັตมโนทัศน์ต่ำจะเงียบและเก็บตัว

เคลวิน และแอมโบยา (Kevin and Mboya. Online.1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมิติ การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของนักเรียน และอັตมโนทัศน์ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในแอฟริกาใต้ จำนวน 460 คน ผลการวิจัยพบว่า ฐานะทางสังคมมิติ การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของนักเรียน มีความสัมพันธ์ปานกลางกับการพัฒนาอັตมโนทัศน์ รวมถึงเพศมีความแตกต่างกันในความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วย

ลูอ (Lau. Online. 1998) ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูงของนักเรียนในฮ่องกง ผลการวิจัยการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรของอัตมโนทัศน์ในด้านต่างๆ แสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของอัตมโนทัศน์ทางวิชาการของนักเรียน และพบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กันสูง คือ อัตมโนทัศน์โดยทั่วไปกับความภาคภูมิใจในตนเอง

แมคครัน และ เมอร์เรล (McClun and Merrell. Online.1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อในการปรับตัว และอัตมโนทัศน์ของนักเรียนที่เข้าใหม่ จุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของ การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อในการปรับตัว อัตมโนทัศน์ของนักเรียน เกรด 8 และเกรด 9 จำนวน 198 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมส่งผลในการพัฒนาความพอใจในตนเอง และยังสัมพันธ์กับการปรับตัวและอัตมโนทัศน์อย่างมาก ในขณะที่การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจกับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม สัมพันธ์กันทางลบกับการพัฒนาความรู้สึกของนักเรียน

ซาวนวิค และ แวลส (Skaalvik and Valas. Online.1999) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์แห่งตน และแรงจูงใจในวิชาคณิตศาสตร์ แลภาษาศาสตร์ เป็นการศึกษาระยะยาว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวนอร์เวย์ จำนวน 1,005 คนโดยศึกษาตัวแปรทั้ง 3 ตัว คือผลสัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ และแรงจูงใจในวิชาคณิตศาสตร์ แลภาษาศาสตร์ พบว่าตัวแปรผลสัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ และแรงจูงใจในวิชาคณิตศาสตร์ แลภาษาศาสตร์มีความสัมพันธ์กัน

แมรี่ (Marry . Online. 2000) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความภาคภูมิใจในตนเอง อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเด็กนักเรียนอเมริกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนอเมริกันเกรด 5, 7, 10 ในโรงเรียนขนาดกลาง การวิจัยครั้งนี้เป็นทั้งวิจัยเชิงพรรณนา และเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามของมาร์ช (SDQ) ,ข้อมูลรายงานเกรดเฉลี่ยของนักเรียน และแบบทดสอบทักษะพื้นฐานไอโอวา (ITBS) และจากการสัมภาษณ์นักเรียน

ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนอเมริกันมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงในแต่ละระดับชั้นเรียนและคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนเกรด 5 มีมากกว่าระดับอื่น สมมติฐานที่ว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีความสัมพันธ์ทุกระดับ ผลจากการรายงานเกรดเฉลี่ยของนักเรียนพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 7 และ 5 ผลจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ค่อนข้างที่จะมีความสัมพันธ์กับ การยอมรับในหมู่เพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา หรือองค์ประกอบอื่น ๆที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

4.2 งานวิจัยภายในประเทศ

สำหรับงานวิจัยภายในประเทศได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

รุ่งนภา ทีชะ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชาย 200 คน และนักเรียนหญิง 200 คน อายุ 10-13 ปีสุ่มจากนักเรียนในระดับชั้นประถมปีที่ 3 ประถมปีที่ 4 ประถมปีที่ 5 และประถมปีที่ 6 ปีการศึกษา 2522 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ของเพียร์และแฮริส แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนของแคเรนดอลล์และคณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำภาคกลาง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สร้างสมการถดถอยพหุคูณ ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่า -ที วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางและทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยวิธีของนิวแมน-คูลส์

ผลการวิจัยพบว่า

1. อัทมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่มีอัทมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายในตนสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีอัทมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. อัทมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายในตนของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไพจิตร ผักเจริญผล (2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัทมโนทัศน์ การปรับตัว และสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัทมโนทัศน์ การปรับตัว และสติปัญญาของนักเรียน และเพื่อเปรียบเทียบอัทมโนทัศน์ของนักเรียนที่มีการปรับตัวและสติปัญญาต่างกัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีการปรับตัวดีมีอัทมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนที่มีการปรับตัวไม่ดี

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 184-185) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลการเรียนทั้งโดยตรงและทางอ้อม โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลการเรียนโดยตรงได้แก่ เวลาที่ใช้ในการเรียน ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลการเรียนโดยอ้อมได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสนใจ อิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมของความสนใจ ผ่านมาทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และยังมีความสัมพันธ์กับ อัทมโนทัศน์ อิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผ่านมายัง อัทมโนทัศน์

ทัศนาก ทองภักดี (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทยการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทยที่มีการคิดแบบเอกนัย เพศ และภูมิหลังทางครอบครัวต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กวัยรุ่นที่มีความคิดแบบเอกนัยสูงและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความคิดแบบเอกนัยต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เด็กวัยรุ่นหญิงมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าเพศชาย แต่เด็กวัยรุ่นเพศหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นเพศชาย
4. เด็กวัยรุ่นที่มีบิดามารดามีระดับเศรษฐกิจสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีบิดามารดามีระดับเศรษฐกิจต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. เด็กวัยรุ่นที่มีบิดามีอาชีพระดับสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าวัยรุ่นที่มีมารดามีระดับเศรษฐกิจต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. เด็กวัยรุ่นที่มีมารดามีอาชีพระดับสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าวัยรุ่นที่มีมารดามีอาชีพระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่แตกต่างกัน

7. เด็กวัยรุ่นที่มีบิดามีอาชีพระดับสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าวัยรุ่นที่มีบิดามีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. เด็กวัยรุ่นที่มีมารดามีอาชีพระดับสูงมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าวัยรุ่นที่มีมารดามีระดับการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวเดี่ยวมีความเชื่ออำนาจภายในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวขยาย

ผ่องศรี อิมสอน (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างเสริมมโนภาพแห่งตนโดยการอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นหญิงการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทดลองเกี่ยวกับการสร้างเสริมมโนภาพแห่งตนโดยการอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นหญิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ราชวิถี และโรงเรียนสายน้ำผึ้งที่มีอายุ 13 -16 ปี ผลการวิจัยว่าการทดลองการสร้างเสริมมโนภาพแห่งตนโดยการอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นหญิงก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จรัส อุนธิวัฒน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ มโนภาพแห่งตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับการรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์และเปรียบเทียบว่านักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ ระดับชั้นทางสังคม และระดับชั้นทางสังคม และระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีการรับรู้สาเหตุความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ต่างกันหรือไม่ ตลอดจนหาตัวทำนายที่ดีสำหรับตัวแปรเกณฑ์ ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามโนภาพเกี่ยวกับตนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะโชคดี ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถและความพยายาม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะโชคไม่ดี นักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนสูงมีการการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถและความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนต่ำ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถและความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

สมศรี จิตรวัฒน์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ เป็นคุณลักษณะทั่วไปของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 126 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมทางสังคม ด้านสติปัญญาและสถานภาพในโรงเรียน ด้านรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ ด้านความวิตกกังวล ด้านความเป็นคนน่านิยม และด้านความสุขความพอใจ พบว่ามีอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบมีค่าตั้งแต่ 2.967 - 19.197 รวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 2.405 - 15.948 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.50 - 0.91

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาอ้อมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกัน และเพื่อเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกัน โดยศึกษาจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 หลักสูตรพยาบาลระดับต้น จำนวน 90 คน กลุ่มทดลองได้เข้ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นเวลา 11 วันติดต่อกัน วันละประมาณ 1-1.30 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมได้เข้าศึกษาในชั่วโมงอิสระ พบว่านักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติด้านกับวิชาการสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในกลุ่มที่มีทัศนคติวิชาชีพระดับสูงและกลาง นักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติด้านกับวิชาการและด้านที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการไม่แตกต่างกับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพระดับต่ำ นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติด้านวิชาการแตกต่างกับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และทัศนคติต่อวิชาชีพ ไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ในมิติที่ไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการ

มะลิ อุดมภาพ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านการประสบความสำเร็จทางวิชาการ การประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ การมีอำนาจหรืออิทธิพล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .7016 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยทางด้านการประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ การมีอำนาจหรืออิทธิพล และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลทางบวกต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลทางลบต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยทางด้านการประสบความสำเร็จทางวิชาการ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มาลี เพ็ชรชะ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจำแนกตามสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน จำนวน 76 ข้อ กำหนดน้ำหนักความรู้สึกไว้ 5 ระดับ สะกัต้องประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญและหมุนแกนแบบออโรคอนอนวิธีแวริแมกซ์พบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบของนักเรียนทั้งหมด นักเรียนในเขตเทศบาล นักเรียนเขตนอกเทศบาล และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยได้องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ คือ สติปัญญาและความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมทางเรียน พฤติกรรมทางสังคม ความวิตกกังวล ความสุขความพอใจ และความคาดหวังของสังคม องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมี 9 องค์ประกอบ คือ สติปัญญา ความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมทางการเรียน พฤติกรรมทางสังคม ความวิตกกังวล ความสุขความพอใจ ความคาดหวังของสังคม และความสามารถในการคบเพื่อน การวิเคราะห์ทั้ง 5 ครั้ง มีความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 35.5 39.3 38.5 37.7 และ 49.1 ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้สัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .8563

กัลยาณี ยังสังข์. (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างแบบสอบถามโนภาพแห่งตน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพัทลุง ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อสร้างแบบสอบถามโนภาพแห่งตน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งแบ่งออกเป็น 13 ด้านคือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางด้านวิชาการ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทางร่างกาย ความสามารถทางการแก้ปัญหาหรือความคิดสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ศาสนาหรือคุณค่าทางจิตใจ ความซื่อสัตย์ ความมั่นคงทางอารมณ์ ด้านโนภาพแห่งตนโดยทั่วไป พบว่า แบบสอบถามทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นข้อ 14 มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.939

ทัศนาศ ทองภักดี (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูความเชื่ออำนาจภายในตนและความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กในเมืองและชนบทการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ เชื่ออำนาจภายในตนและความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในเมืองและชนบทที่มีเพศ ภูมิภาคหลังทางครอบครัว และปริมาณการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ แตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ความเชื่ออำนาจภายในตนและความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กวัยรุ่นในเมืองและชนบท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประเภทสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาผลการวิจัยจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนกับความคิดเกี่ยวกับตนของนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมืองและชนบทเมื่อพิจารณาด้านรวมพบว่าพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนรวมทุกด้านกับความคิดเกี่ยวกับตน ด้านที่ 1 ด้านการประเมิน (Evaluation) ด้านที่ 2 ด้านกิจกรรม (Activity) ด้านที่ 3 ด้านความสามารถ (Potency) และรวมทุกด้านของนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านที่ 4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Quality) ที่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในชนบทพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตนรวมทุกด้านกับความคิดเกี่ยวกับตน ทั้งรายด้านและรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพรรณิ จันทรวิเศษ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดสุรินทร์ มี 9 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จแห่งตน สัมพันธภาพของครอบครัว บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับตนเอง ความล้มเหลว สมรรถภาพแห่งตน ความอดทน และคุณธรรมแห่งตน ทั้ง 9 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนสะสม 49.60 %

2. องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดสุรินทร์ มี 7 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จแห่งตน สัมพันธภาพของครอบครัว บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับตนเอง ความอดทน และการปฏิเสธตนเอง ทั้ง 7 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนสะสม 52.2 %

3. องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดสุรินทร์ มี 10 องค์ประกอบ คือ ความสำเร็จแห่งตน สัมพันธภาพของครอบครัว บุคลิกภาพแห่งตน ความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับตนเอง ความล้มเหลว สมรรถภาพแห่งตน ความสุขแห่งตน ความท้อแท้ และความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้ง 9 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนสะสม 53.7 %

เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยมโนภาพแห่งตนหลายมิติ 11 ด้าน คือ ความสามารถทางร่างกาย ลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ความซื่อสัตย์และคุณค่าทางจิตใจ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางภาษา การเรียนและกิจกรรมในโรงเรียน และคุณลักษณะทั่วไป โดยใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติแบบลิเคิร์ต 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แปลมาจากแบบทดสอบ SDQ II ของมาร์ช และฉบับที่ 2 ผู้วิจัยสร้างเองตามนิยามเดียวกับฉบับที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติ พบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความซื่อสัตย์และคุณค่าทางจิตใจ ความสามารถทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทางภาษา ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบตั้งแต่ 0.3178 – 0.37780

ชวลี ดวงแก้ว (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมของเด็กรุ่นไทยและเด็กรุ่นอังกฤษการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมของเด็กรุ่นไทยและเด็กรุ่นอังกฤษ ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่มีมาตรฐานเดียวกัน แต่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่ามโนภาพแห่งตนด้านที่ไม่ใช้วิชาการเพศชายสูงกว่าเพศหญิง ส่วนมโนภาพแห่งตนด้านวิชาการพบว่าเด็กรุ่นอังกฤษสูงกว่าเด็กรุ่นไทย

อภิชนา สุทธิสิงห์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอและอัทมโนทัศน์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอและแบบอัทมโนทัศน์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ มาตรการวัดพฤติกรรมแบบเอ 2 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของ Friedman (1996) คือ องค์ประกอบความพยายามเพื่อความสำเร็จ และองค์ประกอบความไม่อดทน-ความหงุดหงิด และมาตรการวัดอัทมโนทัศน์เทเนสซี่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 200 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอด้านความพยายามเพื่อความสำเร็จมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัทมโนทัศน์โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัทมโนทัศน์ในด้านต่าง ๆ ยกเว้น ด้านศีลธรรมจรรยา

2. องค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอด้านความพยายามเพื่อความสำเร็จไม่มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับอัทมโนทัศน์ด้านวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง

3. องค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอด้านความไม่อดทน-ความหงุดหงิดมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับอัทมโนทัศน์โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 และมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับอัทมโนทัศน์ในด้านต่าง ๆ

4. องค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอด้านความไม่อดทน-ความหงุดหงิดมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัทมโนทัศน์ด้านวิพากษ์วิจารณ์ตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

เถาว์วัลย์ สุวรรณบุตร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลัก คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมศึกษา และวิชาคณิตศาสตร์ และค้นหามโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักและเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ แบบสอบถามมโนภาพแห่งตนแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านกายภาพ และด้านคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .65 .785 .630 .721 และ .635 ตามลำดับ ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .857 จากการศึกษาพบว่ามโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกวิชา มโนภาพแห่งตนด้านสติปัญญาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกวิชา และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักได้

ฉัตรนภา เอี่ยมกำแพง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มกับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มที่มีต่ออ้อมโนทัศน์ด้านสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มกับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มที่มีผลต่ออ้อมโนทัศน์ด้านสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม ที่มีอ้อมโนทัศน์ด้านสังคมอยู่ในระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม โปรแกรมการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม และแบบสอบถามอ้อมโนทัศน์ด้านสังคมตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีอ้อมโนทัศน์ทางสังคมสูงขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. นักเรียนมีอ้อมโนทัศน์ทางสังคมสูงขึ้นหลังจากได้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนในกลุ่มควบคุมอ้อมโนทัศน์ด้านสังคมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่มและนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีอ้อมโนทัศน์ทางสังคมหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่มและนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีอ้อมโนทัศน์ทางสังคมก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำการทดสอบรายคู่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมีอ้อมโนทัศน์ด้านสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

อุษา ธนาบุญฤทธิ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ คือ บุคลิกภาพในการแสดงตัว การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับความเชื่ออำนาจภายในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีค่าเท่ากับ .690 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านบุคลิกภาพในการแสดงตัว การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งผลต่อความเชื่ออำนาจภายในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุวรรณ นามพรหม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาอ้อมโนทัศน์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอ้อมโนทัศน์ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตโครงการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือแบบวัดอ้อมโนทัศน์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. นิสิตโครงการสุขภาพ – ชนบทมีอัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว ด้านสังคม และอัตมโนทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนอัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว และด้านคุณธรรม – จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง 2. นิสิตชายและนิสิตหญิงโครงการสุขภาพ – ชนบทมีอัตมโนทัศน์รายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. นิสิตโครงการสุขภาพ – ชนบทที่มีอายุต่างกันมีอัตมโนทัศน์ด้านคุณธรรม-จริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. นิสิตโครงการสุขภาพ – ชนบทชั้นปีที่แตกต่างกันมีอัตมโนทัศน์ด้านคุณธรรม-จริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5. นิสิตโครงการสุขภาพ – ชนบทที่ศึกษาในคณะวิชาที่ต่างกันมีอัตมโนทัศน์รายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นันทนา จันทร์ฝั้น (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ด้วยการวิเคราะห์หุระดับ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว และตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู สภาพแวดล้อมในห้องเรียน กับความคาดหวังในอนาคต และศึกษานำหนักความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวที่ส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคต ด้วยการวิเคราะห์หุระดับ ผลการศึกษาพบว่า 1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรระดับนักเรียนกับความคาดหวังในอนาคต และระหว่างตัวแปรระดับนักเรียนและระดับห้องเรียนกับความคาดหวังในอนาคต มีค่าเท่ากับ 0.492 และ 0.739 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 2 ค่า 2. ค่านำหนักความสำคัญของตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว มีค่าเท่ากับ 0.954 , 0.373 และ 0.112 ตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และตัวแปรระดับห้องเรียน ด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีค่าเท่ากับ 0.598 ซึ่งส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่านำหนักความสำคัญของประสิทธิภาพการสอนของครูส่งผลต่อความคาดหวังในอนาคตอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ อัตมโนทัศน์ทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวสรุปได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่สัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ คือ พฤติกรรมของพ่อ - แม่ อัตมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของพ่อ-แม่ พฤติกรรมของครู บุคลิกภาพภายในตนเองของนักเรียน ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของนักเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาความสัมพันธ์เชิงคาโนนิคอล โดยแบ่งอัตมโนทัศน์ออกเป็น 2 ด้านคือ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ จะทำให้เห็นปัจจัยที่เด่นชัดยิ่งขึ้นในแต่ละด้าน ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยบางประการที่น่าจะสัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และไม่เกี่ยวกับวิชาการ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง ว่ามีความสัมพันธ์กับ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และไม่เกี่ยวกับวิชาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อย่างไร และมากน้อยเพียงใด โดยใช้สหสัมพันธ์คาโนนิคอล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 สังกัดกรมสามัญศึกษา มีจำนวนโรงเรียน 19 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 129 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียน 4,835 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 417 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตามลำดับดังนี้

1. สํารวจข้อมูลประชากรของนักเรียนในโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่จำแนกตามเพศของโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2545 ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	ประชากร			รวมทั้งหมด
	ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	
1. นนทบุรีพิทยาคม	6	109	107	216
2. ไทรน้อย	4	40	58	98
3. ราษฎร์นิยม	3	30	62	92
4. บดินทร์เดชา(สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี	2	12	26	38
5. เจริญอุดมอ่อนเกล้า นนทบุรี	3	33	47	80
6. โพธิ์นิมิตพิทยาคม	5	94	63	157

ตาราง 1(ต่อ)

โรงเรียน	ประชากร			รวมทั้งหมด
	ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	
7. รัตนธิเบศร์	7	209	53	262
8. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่	8	122	152	274
9. เทพศิรินทร์ นนทบุรี	5	82	92	174
10. วัดเขมาภิรตาราม	12	200	207	407
11. บางบัวทอง	10	145	212	357
12. สตรีนนทบุรี	14	-	489	489
13. เบญจมราชานุสรณ์	10	183	235	418
14. ศรีบุญยานนท์	8	136	197	333
15. ปากเกร็ด	10	194	273	467
16. สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	12	285	286	571
17. นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	8	154	214	368
18. มัชฌิมวัดเพลง	1	10	5	15
19. นนทกิจประชาอุปถัมภ์	1	9	10	19
รวมทั้งหมด	129	2047	2788	4835

2. ใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - stage Random Sampling) โดยมีวิธีการดำเนินการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียนมา 21 % จากประชากรทั้งหมด 19 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้โรงเรียน จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนสตรีนนทบุรี โรงเรียนศรีบุญยานนท์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้เพศเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) สาเหตุที่ผู้วิจัยได้นำเพศมาเป็นตัวแปรแบ่งชั้นเนื่องจากมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์จำนวนหลายเรื่องที่จะคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรอัตมโนทัศน์ของเพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเพศมาเป็นตัวแปรแบ่งชั้น โดยมีขั้นตอนในการสุ่มแบบแบ่งชั้น ดังต่อไปนี้

1. คำนวณความแปรปรวนของคะแนนอัตมโนทัศน์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่ได้จากการทดลองหาคคุณภาพเครื่องมือวิจัยครั้งที่ 1 ซึ่งได้ผลดังนี้คือ ความแปรปรวนของอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชายมีค่าเท่ากับ 145.400 และความแปรปรวนของอัตมโนทัศน์ของนักเรียนหญิงมีค่าเท่ากับ 153.819

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กำหนดระดับความเชื่อมั่น 99 % ($\alpha = .01$) โดยผู้วิจัยกำหนดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเท่ากับ ± 1.5 ($e = 1.5$)

2.2 นำค่าความแปรปรวนของคะแนนอัตโนมัติศน์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่ได้จากการทดลองหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยครั้งที่ 1 และจำนวนประชากรแทนค่าลงในสูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2.3 ประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (มยุรี ศรีชัย, 2538 : 109) ดังนี้

$$n = \frac{N \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z^2 \alpha/2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ ได้จำนวน 357 คน เป็นเพศชาย 115 คน และเพศหญิง 242 คน แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจริงจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 417 คน เป็นเพศชาย 171 คน เพศหญิง 246 คน

2.4 สุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่คำนวณได้ โดยกำหนดให้เพศเป็นตัวแปรแบ่งชั้น (Strata) และ ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยมีวิธีการสุ่มคือ ผู้วิจัยทำสลากโดยเขียนห้องเรียนและโรงเรียน โดยมีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 42 ห้องเรียน และทำสลากเพศโดยมีเพศหญิงและเพศชาย จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มครั้งที่ 1 เพื่อเลือกเพศ และทำการสุ่มครั้งที่ 2 เพื่อเลือกห้องเรียนแล้วนำเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศตรงกับที่สุ่มในครั้งแรกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในแต่ละห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยไม่ได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดแต่จะเก็บเฉพาะเพศที่สุ่มได้เท่านั้น จากนั้นทำการสุ่มจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่ต้องการ ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2545

โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง				รวมทั้ง หมด
	ห้องเรียน		จำนวนนักเรียน		
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ชาย	หญิง	
สตรีนนทบุรี	14	3	-	121	121
ศรีบุญยานนท์	8	5	87	-	87
สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	12	3	45	78	123
นวมินทรราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	8	3	39	47	86
รวมทั้งหมด	42	15	171	246	417

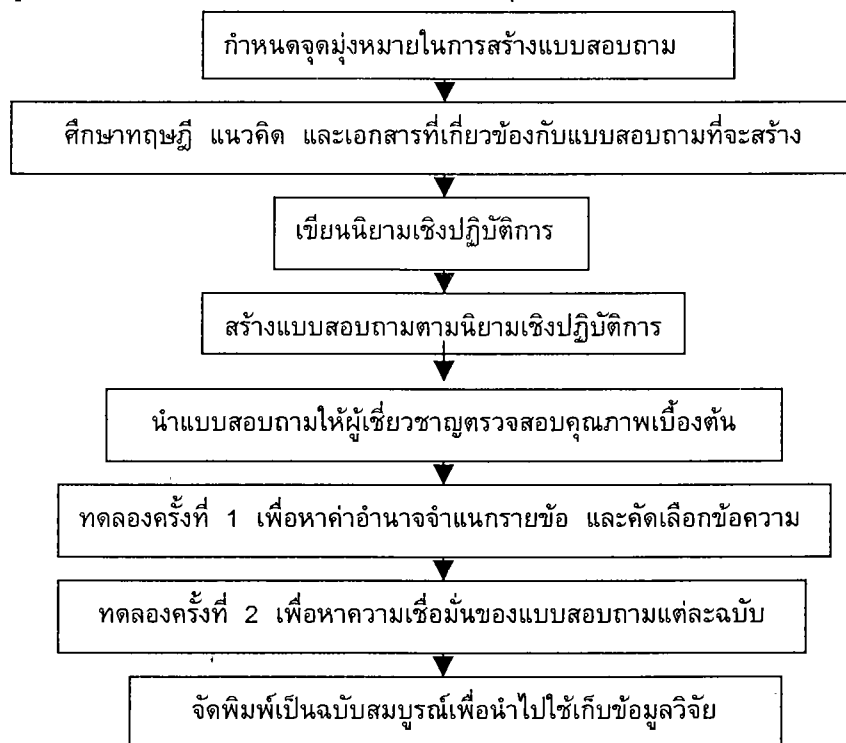
2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดทัศนคติ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิชาการ จำนวน 22 ข้อ
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ จำนวน 28 ข้อ
2. แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม จำนวน 10 ข้อ
4. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ
5. แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตนเอง จำนวน 25 ข้อ

เครื่องมือการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ แบบสอบถามวัดทัศนคติ และแบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีวิธีดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถามทัศนคติทางวิชาการและทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการและแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

จากภาพประกอบ 4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสร้างแบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการและ ความภาคภูมิใจในตนเอง

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างข้อความจาก ทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และความภาคภูมิใจในตนเอง

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และ ความภาคภูมิใจในตนเอง

4. สร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการของอัตมโนทัศน์ และความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมี ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 มาตรา คือ จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง และไม่จริง มีทั้งข้อความเชิงบวกและลบ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ มีทั้งหมด 4 ด้าน ด้านละ 7 ข้อ รวม 28 ข้อ

4.2 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีทั้งหมด 8 ด้าน ด้านละ 7 ข้อ รวม 56 ข้อ

4.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองจำนวน 30 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากการศึกษาพบว่า แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ทางวิชาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 0.86 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.14 ถึง 0.86 และแบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองจำนวนมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.29 ถึง 1.00 จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามไว้ดังนี้

5.1 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ คัดเลือกข้อคำถามซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.86 ได้จำนวน 25 ข้อ

5.2 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ คัดเลือกข้อคำถามซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.86 ได้จำนวน 46 ข้อ

5.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองจำนวน คัดเลือกข้อคำถามซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 1.00 ได้จำนวน 22 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนปากเกร็ด จำนวน 212 คน จากนั้นคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่กลุ่มตัวอย่างตอบครบทุกข้อ จำนวน 200 ฉบับ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จากนั้นคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งได้ผลดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิชาการ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง -3.394 ถึง 6.853 คัดเลือกไว้จำนวน 22 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 2.371 ถึง 6.853

6.2 แบบสอบถามวัดทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ จำนวน 46 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง -6.952 ถึง 14.083 คัดเลือกไว้จำนวน 28 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.987 ถึง 14.083

6.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองจำนวน จำนวน 22 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง -0.267 ถึง 10.089 คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.050 ถึง 10.089

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 ไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จำนวน 200 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ผลดังนี้

7.1 แบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิชาการ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8214

7.2 แบบสอบถามวัดทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8046

7.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8340

8. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่

1. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู
2. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

โดยมีวิธีดำเนินการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูของ พัชรินทร์ เสรี (2544) ซึ่งได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูของ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) ประกอบด้วยการอบรมเลี้ยงดู 5 วิธี ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง และแต่ละวิธีมีข้อคำถาม 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 มาตรา คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดู 4 วิธี โดยแต่ละวิธีมีความเชื่อมั่นดังนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีความเชื่อมั่น .85 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่น .80 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย มีความเชื่อมั่น .65 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความเชื่อมั่น .53 โดยผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 มาตรา คือ จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง และไม่จริง โดยมีจำนวนข้อคำถามวิธีละ 10 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 40 ข้อ

2. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนันทนา จันทร์ผืน (2545) ซึ่งใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 มาตรา คือ จริงมากที่สุด, จริงมาก, จริงน้อย, และไม่จริงเลย มีทั้งข้อความเชิงบวก และลบ มีจำนวนข้อคำถาม 20 ข้อ มีอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 3.995 ถึง 7.019 มีความเชื่อมั่น 0.8477 โดยผู้วิจัยยังคงใช้ทั้ง 20 ข้อ แต่ได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับให้ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 มาตรา คือ จริง, ก่อนข้างจริง, ก่อนข้างไม่จริง, และไม่จริง

3. แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตนของ อูษา ธนาบุญฤทธิ์ (2544) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ซึ่งเป็นระดับความเชื่อ 4 ระดับ มากที่สุด, มาก, เป็นบางครั้ง, ไม่สอดคล้องกับความเชื่อของนักเรียน มีทั้งข้อความเชิงบวก และลบ มีจำนวนข้อคำถาม 25 ข้อ มีอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.469 ถึง 6.678 มีความเชื่อมั่น 0.8180 โดยผู้วิจัยยังคงใช้ทั้ง 25 ข้อ แต่ได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับให้ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 มาตรา คือ จริง, ก่อนข้างจริง, ก่อนข้างไม่จริง, และไม่จริง

โดยในแต่ละฉบับผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จำนวน 200 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเพื่อจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัย ซึ่งได้ผลดังนี้

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทน	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.8655
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.8815
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.7709
แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.7625
แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	มีความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.8680
แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน	มีความเชื่อมั่นเท่ากับ	0.8369

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในแต่ละฉบับ

ข้อความทางบวก

จริง	ให้ 3 คะแนน
ก่อนข้างจริง	ให้ 2 คะแนน
ก่อนข้างไม่จริง	ให้ 1 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 0 คะแนน

ข้อความทางลบ

ไม่จริง	ให้ 3 คะแนน
ก่อนข้างไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ก่อนข้างจริง	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 0 คะแนน

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดทัศนคติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนคิดว่านักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น
หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนไม่มีลักษณะตามข้อนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
	<u>ด้านทัศนคติทางวิชาการ</u>				
0)	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้อย่างดี				
00)	เพื่อน ๆ คิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนเก่ง				
000)	ข้าพเจ้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ดี				
	<u>ด้านทัศนคติที่ไม่ใช่วิชาการ</u>				
0)	ข้าพเจ้าเป็นคนที่รักษาสัญญา				
00)	เพื่อนต่างเพศยอมรับความสามารถของข้าพเจ้า				
000)	ข้าพเจ้าคิดว่า ตนเองเป็นคนอ่อนแอ				

แบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิชาการ มีจำนวน 22 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 66 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติทางวิชาการ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 55.00 - 66.00 หมายถึง มีทัศนคติทางวิชาการในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 33.00 - 54.99 หมายถึง มีทัศนคติทางวิชาการในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 11.00 - 32.99 หมายถึง มีทัศนคติทางวิชาการในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 10.99 หมายถึง มีทัศนคติทางวิชาการในระดับต่ำ

แบบสอบถามวัดทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีจำนวน 28 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 84 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70.00 - 84.00 หมายถึง มีทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 42.00 - 69.99 หมายถึง มีทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 14.00 - 41.99 หมายถึง มีทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 13.99 หมายถึง มีทัศนคติที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการในระดับต่ำ

แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนคิดว่านักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนไม่มีลักษณะตามข้อนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
0)	ข้าพเจ้าภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้				
00)	ข้าพเจ้าพอใจที่ตนเพื่อนมาขอคำปรึกษา				
000)	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อบ่อยตนเอง				

แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง มีจำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 60 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 50.00 - 60.00 หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30.00 - 49.99 หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10.00 - 29.99 หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 9.99 หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ

แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจในตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเชื่อของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	จริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนมากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับความเชื่อของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
0)	การทำงานจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวของข้าพเจ้า				
00)	การดูหมองช่วยให้วางแผนชีวิตดีขึ้น				
000)	ถ้าใช้ความพยายามและความตั้งใจจะได้สิ่งที่ต้องการ				

แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน มีจำนวน 25 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 75 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 62.50 - 75.00	หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 37.50 - 62.49	หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 12.50 - 37.49	หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 12.49	หมายถึง มีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำ

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับที่ผู้ปกครองปฏิบัติกับนักเรียน กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
	ไม่จริง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
0)	<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน</u> ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง				
00)	ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของข้าพเจ้าเสมอ				
0)	<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล</u> ผู้ปกครองจะอธิบายถึงเหตุผลก่อนการลงโทษข้าพเจ้าทุกครั้ง				
00)	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ผู้ปกครองจัดให้				
0)	<u>การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม</u> ผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด				
00)	ผู้ปกครองชอบให้นักเรียนทำตามที่ทำนพอใจเสมอ				
0)	<u>การอบรมเลี้ยงดูลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย</u> ผู้ปกครองจะลงโทษนักเรียนด้วยวิธีทำให้นักเรียนเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ				
00)	ผู้ปกครองมักลงโทษนักเรียนด้วยการดูว่า				

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละฉบับ มีจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 30 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25.00 - 30.00 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติแบบนั้นในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 15.00 - 24.99 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติแบบนั้นในระดับค่อนข้างมาก

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.00 - 14.99 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติแบบนั้นในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 4.99 หมายถึง ได้รับการปฏิบัติแบบนั้นในระดับต่ำ

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับกรปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

ตอบ	จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า	นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	ถ้านักเรียนคิดว่า	นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า	นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ เลย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
0)	นักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ				
00)	นักเรียนตั้งใจจะทำให้คะแนนสอบสูงที่สุด				
000)	นักเรียนอยากเรียนต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียง				

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีจำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีช่วงคะแนน 0 - 3 ดังนั้นคะแนนรวมทั้งฉบับจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 60 คะแนน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแบ่งคะแนนเป็นช่วงไว้ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 62.50 - 75.00 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 37.50 - 62.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 12.50 - 37.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 12.49 หมายถึง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำ

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมสามัญศึกษา ยื่นต่อหัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล

3. เตรียมแบบสอบถามและกระดาษคำตอบ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเดินทางไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการสอบ และคำชี้แจงของแบบสอบถามอย่างชัดเจน ทำการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ถึง 12 กุมภาพันธ์ 2546

4. นำกระดาษคำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดา (Simple Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับอ้อมโนทัศน์ทางวิชาการและอ้อมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ
3. หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation) และใช้สถิติไคสแควร์ทดสอบความมีนัยสำคัญแต่ละชุด
4. หาค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอล (Canonical Weight) แต่ละชุดพร้อมทั้งพิจารณาน้ำหนักที่เด่นในกลุ่มของปัจจัยต่างๆ ในแต่ละกลุ่มของตัวแปรตาม คือ อ้อมโนทัศน์ทางวิชาการและอ้อมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS 10.0 FOR WINDOWS

5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. สถิติที่ใช้ในการหาคคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 248 – 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.1.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้วิธีการทดสอบค่าที่ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 215 – 216 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อความแต่ละข้อ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

5.1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$), ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

5.2.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient)

โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Coefficient Correlation)

(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน X, Y
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคนหรือสิ่งที่ศึกษา

5.2.2.1 หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลโดยมีขั้นตอนดังนี้ (Pedhazur. 1997: 927-933)

5.2.3.1 กำหนดส่วนย่อยของเมตริกซ์ X กับ Y ให้อยู่ในรูปของซูปเปอร์เมตริกซ์ ดังนี้

$$R = \begin{bmatrix} R_{xx} & R_{xy} \\ R_{yx} & R_{yy} \end{bmatrix}$$

เมื่อ	R	แทน	ซูปเปอร์เมตริกซ์ระหว่างสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
	R_{xx}	แทน	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p
	R_{yy}	แทน	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรตาม Y_q
	R_{xy}	แทน	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของชุดตัวแปรอิสระ X_p กับชุดของตัวแปรตาม Y_q
	R_{yx}	แทน	ทรานสโพสของ R_{xy}

5.2.3.2 หาค่าเมตริกซ์ของ R_{yy}^{-1} , R_{yx} , R_{xx}^{-1} , R_{xy} แล้วนำไปสร้างสมการดีเทอร์มิแนนต์ดังนี้

$$\left| R_{yy}^{-1} R_{yx} R_{xx}^{-1} R_{xy} - \lambda I \right| = 0$$

R_{yy}^{-1}	แทน	ค่าอินเวอร์สเมตริกซ์ R_{yy}
R_{xx}^{-1}	แทน	ค่าอินเวอร์สเมตริกซ์ R_{xx}
i	แทน	ไอเดนติตีเมตริกซ์
λ	แทน	ค่าไอเกนแวลูส์หรือความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิกอล

5.2.3.3 จากสมการดีเทอร์มิแนนต์ได้สมการ quadratic คือ

$$a\lambda^2 + b\lambda + c = 0$$

5.2.3.4 คำนวณหาค่า λ จากสูตร

$$\lambda = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

5.2.3.5 หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (R_c) โดยการถอดรากที่สองของ λ จากสูตร

$$R_c = \sqrt{\lambda}$$

5.2.4 ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์คาโนนิกอลทำได้โดยใช้การแจกแจงแบบไคสแควร์ ตามวิธีของ Bartlett (Pedhazur. 1997 : 927-933)

$$\chi^2 = -[N-1 - .5(p+q+1)] \log_e \Lambda ; df = pq$$

เมื่อ	χ^2	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบไคสแควร์
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
	p	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ X
	q	แทน	จำนวนตัวแปรตาม Y
	$\log_e$	แทน	natural logarithm
	Λ	แทน	Wilks' lambda โดยคำนวณจากสูตร

$$\Lambda = (1 - R_{c1}^2) (1 - R_{c2}^2) \dots (1 - R_{cq}^2)$$

5.2.5 คำนวณหาค่า β_j ของตัวแปร Y (Pedhazur, 1997 : 927-933)

$$\beta_j = \frac{1}{\sqrt{V_j' R_{yy} V_j}} V_j$$

เมื่อ	β_j	แทน	ค่านำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของชุดที่ j (Function j)
	V_j	แทน	ไอเกนเวกเตอร์ที่ j
	V_j'	แทน	ทรานสโพสของ V_j

หาค่า V_j โดยแก้สมการต่อไปนี้

$$(R_{yy}^{-1} R_{yx} R_{xx}^{-1} R_{xy} - \lambda I) V_j = 0$$

5.2.6 คำนวณหาค่า A ของตัวแปร X (Pedhazur, 1997 : 927 - 933) ได้จากสมการดีเทอร์มิแนนท์

$$A = R_{xx}^{-1} R_{xy} B D^{-1/2}$$

เมื่อ	A	แทน	เมตริกซ์ของนำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร X ในแต่ละชุด
	B	แทน	เมตริกซ์ของนำหนักความสำคัญคาโนนิคอลของตัวแปร Y
	$D^{-1/2}$	แทน	diagonal matrix ที่มีสมาชิกเป็นส่วนกลับของรากที่สองของ λ
	R_{xx}^{-1}	แทน	อินเวอร์สเมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X
	R_{xy}	แทน	เมตริกซ์ของสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ X กับตัวแปรตาม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X_1	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
X_2	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
X_3	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม
X_4	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย
X_5	แทน	ความเชื่ออำนาจภายในตน
X_6	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X_7	แทน	ความภาคภูมิใจในตนเอง
Y_1	แทน	อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ
Y_2	แทน	อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ
λ	แทน	ค่าไอเกน (Eigenvalue)
R_c	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation)
χ^2	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบไคสแควร์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างปัจจัยและระหว่างปัจจัยกับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ
3. สหสัมพันธ์คาโนนิกอลและค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตามด้านอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และค่าสถิติไคสแควร์ที่ใช้ในการทดสอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้างนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 421 คน และได้คัดเลือกนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก ซึ่งเหลือจำนวนนักเรียนที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเท่ากับ 417 คน คิดเป็นร้อยละ 99.05 และดำเนินการวิเคราะห์ได้ผลดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปร	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (%)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (X_1)	10	30	21.952 (73.17%)	5.404	ค่อนข้างมาก
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X_2)	10	30	23.933 (79.78%)	5.327	ค่อนข้างมาก
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (X_3)	10	30	19.612 (65.37%)	3.275	ค่อนข้างมาก
การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย (X_4)	10	30	24.187 (80.62%)	4.060	ค่อนข้างมาก
ความเชื่ออำนาจภายในตน (X_5)	25	75	69.127 (92.17%)	8.316	สูง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_6)	20	60	40.523 (67.54%)	8.103	ค่อนข้างสูง
ความภาคภูมิใจในตนเอง (X_7)	20	60	43.080 (71.67%)	7.548	ค่อนข้างสูง
อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ (Y_1)	22	66	27.077 (41.03%)	7.803	ค่อนข้างต่ำ
อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Y_2)	28	84	59.468 (70.80%)	8.458	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 19.612 – 24.187 แสดงว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่ตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40.523 – 69.127 แสดงว่า นักเรียนมีความเชื่ออำนาจภายในตนอยู่ในระดับสูง และมีความภาคภูมิใจในตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาจากอัตมโนทัศน์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ทางวิชาการค่อนข้างต่ำ และมีอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการค่อนข้างสูง คือ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 27.077 และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 59.468

และเมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตามคือ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ พบว่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 3.275 – 8.458 แสดงว่ามีการกระจายต่ำ

2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างปัจจัยแต่ละปัจจัยกับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างปัจจัย และระหว่างปัจจัยกับตัวแปรตามอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y ₁	Y ₂
X ₁	1.000	.598**	.194**	.185**	.199**	.345**	.301**	.167**	.369**
X ₂		1.000	-.011	.185**	.272**	.203**	.263**	.146**	.329**
X ₃			1.000	.112*	-.047	.174**	.039	.129**	.066
X ₄				1.000	.356**	.169**	.204**	.115*	.167**
X ₅					1.000	.301**	.373**	.156**	.268**
X ₆						1.000	.620**	.538**	.488**
X ₇							1.000	.589**	.676**
Y ₁								1.000	.452**
Y ₂									1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดาระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีค่าอยู่ระหว่าง .066 กับ .676 ซึ่งสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 เกือบทุกค่า ยกเว้นการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม กับอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดแก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง กับ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ มีค่าเท่ากับ .676 และ .589 ตามลำดับ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีค่าเท่ากับ .538 และ .488 ตามลำดับ และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย กับ อัตมโนทัศน์ทางวิชาการ มีค่าเท่ากับ .115

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง -.011 ถึง .620 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 เกือบทุกค่า ยกเว้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมกับตัวแปรปัจจัยอีก 3 ตัว คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ความเชื่ออำนาจภายในตน และความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างอัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีค่าเท่ากับ .452 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. หากค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลและค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบปลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตามด้านอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และค่าสถิติไคสแควร์ที่ใช้ในการทดสอบ

ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลครั้งนี้มีตัวแปรตาม 2 ตัว และมีตัวแปรอิสระ 7 ตัว จึงมีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลสองค่า และมีฟังก์ชันที่แสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งหมด 2 ฟังก์ชัน ซึ่งเท่ากับจำนวนค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลสองค่า และในการพิจารณาว่าตัวแปรใดในชุดตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อชุดตัวแปรตาม พิจารณาจากขนาดและเครื่องหมายของค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรเหล่านั้น ตัวแปรใดที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูง และมีเครื่องหมายอย่างเดียวกัน โดยค่าน้ำหนักความสำคัญในระดับที่ส่งผลได้ คือมีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.20 (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 58- 59) ส่วนการพิจารณาการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (R_c) ก่อนข้างจะมีความสำคัญ ควรดูควบคู่ไปกับปริมาณมากน้อยของ ค่าไอเกนแวลูส์ โดยพิจารณาจากค่าไอเกนแวลูส์ ($\lambda = R_c^2$) ถ้าค่าไอเกนแวลูส์น้อยกว่า .10 ถือว่าต่ำเกินไป เพราะอธิบายความแปรปรวนได้เพียง 10% (ดุษฎี โยเหลา. 2541 : 77) ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 คำนำน้หนักความสำคัญและค่าสหสัมพันธ์คานอนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้าน
 อุตมโนทัศน์ทางวิชาการและอิตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ประเภทของตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ค่านำน้หนักความสำคัญ	
		ฟังก์ชันที่ 1	ฟังก์ชันที่ 2
ชุดตัวแปรอิสระ	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสนุน (X_1)	-.033	.733 ^b
	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (X_2)	-.119	.145
	การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (X_3)	-.054	-.248 ^a
	การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย (X_4)	-.008	-.011
	ความเชื่ออำนาจภายในตน (X_5)	.080	.282 ^b
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_6)	-.257 ^a	-.836 ^a
	ความภาคภูมิใจในตนเอง (X_7)	-.789 ^a	.227 ^b
ชุดตัวแปรตาม	อิตมโนทัศน์ทางวิชาการ (Y_1)	-.499 ^a	-1.004 ^a
	อิตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ (Y_2)	-.670 ^a	.899 ^b
	สหสัมพันธ์คานอนิคอล (R_c)	.775 ^{**}	.272 ^{**}
	ค่าไอเกน ($\lambda = R_c^2$)	.601	.074
	ค่าไควสแควร์ (χ^2)	409.008	6.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

^a ค่าที่ส่งผลแบบที่หนึ่งในฟังก์ชันนั้น , ^b ค่าที่ส่งผลแบบที่สองในฟังก์ชันนั้น

จากตาราง 5 แสดงว่า สหสัมพันธ์คานอนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับชุดตัวแปรตามด้านอิตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอิตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ค่าสหสัมพันธ์คานอนิคอลทั้งสองฟังก์ชัน มีค่าเท่ากับ .775 และ .272 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองค่า

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คานอนิคอลทั้งสองฟังก์ชันพบว่ามีค่าเท่ากับ .601 และ .074 ตามลำดับ แสดงว่าในฟังก์ชันแรก ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วมกับชุดตัวแปรตามด้านอิตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอิตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ถึง ร้อยละ 60 ส่วนในฟังก์ชันที่สองนั้นชุดตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าววมกับชุดตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 7 จึงไม่นำมาพิจารณา

จากฟังก์ชันที่ 1 แสดงให้เห็นว่าค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีค่าเท่ากับ .789 และ .257 ตามลำดับ ส่งผลต่อชุดตัวแปรตามคือ อ้อมโนทัศน์ทางวิชาการ และอ้อมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และมีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเท่ากับ .775 ลักษณะเช่นนี้หมายความว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีอ้อมโนทัศน์ทางวิชาการสูงและอ้อมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสูงด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาคำนำหน้ความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 4 โรงเรียน 15 ห้องเรียน เป็นนักเรียนจำนวน 417 คน โดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ จำนวน 22 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ จำนวน 28 ข้อ
2. แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุสน จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม จำนวน 10 ข้อ
4. แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ
5. แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน จำนวน 25 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอบด้วยตนเอง และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการสอบ และ คำชี้แจงของแบบสอบถามอย่างชัดเจน โดยเก็บข้อมูลวิจัย ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ถึง 12 กุมภาพันธ์ 2546 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 421 ฉบับ ได้รับคืนสมบูรณ์ทั้งหมด 417 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.05 %
2. นำผลที่ได้ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ธรรมดา (Simple Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับอัตรานักเรียนทางวิชาการและอัตรานักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ
3. หาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation) และใช้สถิติไคสแควร์ทดสอบความ มีนัยสำคัญแต่ละชุด
4. หาค่าน้ำหนักความสำคัญคาโนนิกอล (Canonical Weight) แต่ละชุดพร้อมทั้งพิจารณา น้ำหนักที่เด่นในกลุ่มของปัจจัยต่างๆ ในแต่ละกลุ่มของตัวแปรตาม คือ อัตรานักเรียนทางวิชาการและ อัตรานักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS 10.0 FOR WINDOWS

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวแปรปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 19.612 – 24.187 แสดงว่า นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ในระดับค่อนข้างมาก

ตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40.523 – 69.127 นั่นคือ นักเรียนมีความเชื่ออำนาจภายในตนในระดับสูง และมีความภาคภูมิใจในตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาจากอัตรานักเรียน พบว่า นักเรียนมีอัตรานักเรียนทางวิชาการค่อนข้างต่ำ แต่มีอัตรานักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการค่อนข้างสูง โดย อัตรานักเรียนทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 27.077 และ อัตรานักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 59.468

และเมื่อพิจารณาการกระจายของคะแนนจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตาม คือ อัตรานักเรียนทางวิชาการ และอัตรานักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ พบว่า ความเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 3.275 - 8.458 แสดงว่ามีการกระจายต่ำ

2. สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับชุดตัวแปรตามด้าน

อัตรานวัตกรรมทางวิชาการ และอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลทั้งสองฟังก์ชัน มีค่าเท่ากับ .775 และ .272 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองค่า

เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิกอลทั้งสองฟังก์ชันพบว่า มีค่าเท่ากับ .60 และ .07 ตามลำดับ แสดงว่าในฟังก์ชันแรก ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดร่วมกับชุดตัวแปรตามด้าน อัตรานวัตกรรมทางวิชาการ และอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ถึง ร้อยละ 60 ส่วนในฟังก์ชันที่สองนั้น ชุดตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าววัดร่วมกับชุดตัวแปรตามได้เพียงร้อยละ 7

3. คำนำนักความสำคัญคาโนนิกอลของฟังก์ชันที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีค่าน้ำหนักเท่ากับ.789 และ .257 ตามลำดับ ส่งผลต่อชุดตัวแปรตาม คือ อัตรานวัตกรรมทางวิชาการมีค่าน้ำหนัก (.499) และอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการซึ่งมีค่าน้ำหนัก (.670) ในลักษณะเช่นนี้หมายความว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง นอกจากจะมี อัตรานวัตกรรมทางวิชาการสูงและยังมีอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสูงด้วย

อภิปรายผล

1. สหสัมพันธ์คาโนนิกอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ความเชื่ออำนาจภายในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับชุดตัวแปรตามด้านอัตรานวัตกรรมทางวิชาการ และอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ได้ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลสองชุด มีค่าเท่ากับ .775 และ .272 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองค่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับอัตรานวัตกรรมทางวิชาการและ อัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟอรัท และ วิสโปว (Forte and Vispoel. Online. 1995) และงานวิจัยของ เลอ (Lau. Online. 1998) ซึ่งพบว่า อัตรานวัตกรรมหลักทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยอัตรานวัตกรรมทางวิชาการและ อัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ สัมพันธ์กับความภาคภูมิใจโดยทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เคลวิน และแอมโบยา (Kevin and Mboya. Online.1998) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์ปานกลางกับการพัฒนาอัตรานวัตกรรม และงานวิจัยของ แมคคลัน และ เมอร์เรล (McClun and Merrell. Online.1998) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมสัมพันธ์กับอัตรานวัตกรรมอย่างมาก และสอดคล้องกับคำกล่าวของ เฮอร์ลอค (เด้นดง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ที่กล่าวว่า ระดับความทะเยอทะยาน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่ออัตรานวัตกรรม ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงมีความสัมพันธ์กับอัตรานวัตกรรมทางวิชาการและ อัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟนเนอร์ตี (Fennerty. Online. 1990) และ รุ่งนภา ทีชะ (2522 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า อัตรานวัตกรรมและความเชื่ออำนาจภายในตนสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. คำนำนักความสำคัญคาโนนิกอลของชุดปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อชุดตัวแปรตามด้านอัตรานวัตกรรมทางวิชาการ และอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ในฟังก์ชันที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่ออัตรานวัตกรรมทางวิชาการและอัตรานวัตกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการของนักเรียน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไบน์ และ

โจเซฟ (Bien and Joseph. Online. 1995) ซึ่งได้ทำการทดลองโดยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนและสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ที่สูงขึ้น และคำกล่าวของเฮอร์ลอค (เดินดวง วราเวทย์. 2534 : 28-30 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973 : 325-326) ที่กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนเป็นสิ่งที่มียุทธผลต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียน และสุรางค์ จันทน์เอม (2519 : 41-43) กล่าวว่าไว้ว่าเด็กที่ได้รับการยกย่องจากผู้ใหญ่ ทำให้เด็กมองโลกในแง่ดีมีความสุข มีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นสิ่งที่พัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก และยังคงสอดคล้องกับคำกล่าวของพรณี (ชูทัย) เจนจิต (2541 : 203 - 205) ที่กล่าวว่าอัตมโนทัศน์ของตนเองแตกต่างกันตามที่บุคคลมองตนเอง เด็กคิดอย่างไรเกี่ยวกับร่างกายของตน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่เด็กคิดว่าคนรอบ ๆ ข้างคิดอย่างไร ความรู้สึกที่ว่าตนเองต่างจากคนอื่นจะมีผลต่อบุคลิกภาพ ซึ่งการที่เด็กรู้สึกว่าตนเองมีความภาคภูมิใจอะไรบางอย่างจะเป็นสิ่งที่พัฒนาอัตมโนทัศน์ของเด็ก

และ งานวิจัยของ วู (Wu. Online. 1998) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิขญา สุทธิสิงห์ (2541:บทคัดย่อ) ที่พบว่าองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอาตัวความพยายามเพื่อความความสำเร็จมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัตมโนทัศน์โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ และมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับอัตมโนทัศน์ในด้านต่าง ๆ ยกเว้น ด้านศีลธรรมจรรยา แสดงว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง นอกจากจะมีอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการสูงแล้วยังมีอัตมโนทัศน์ทางวิชาการสูงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ดังนั้น ครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการในทางบวก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ทางวิชาการ และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ ทำนองเดียวกับเรื่องนี้ในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ เนื่องจากยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้โดยตรงน้อย และการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เน้นแต่ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่เน้นทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยานี ยังสังข์. (2539). การสร้างแบบสอบถามมโนภาพแห่งตน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2526). Self - Esteem & ความรัก. กรุงเทพฯ : โพรเพลชั่นแนลพับลิชชิง.
- งามตา วณิชานนท์. (2535). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ นามพรหม. (2545). การศึกษาอัตมโนทัศน์ของนิสิตจุฬายา - ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรัส อุ่ณจิตวิวัฒน์. (2531). การรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนและแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรนภา เขียมกำแพง. (2544). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มกับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มที่มีต่ออัตมโนทัศน์ด้านสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวลี ดวงแก้ว. (2541). การศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์วัฒน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยาในวัยเด็ก ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุษฎี โยเหลา. (2541). เอกสารคำสอน วิชา วป 712 สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ IV. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เด่นดวง วราเวทย์. (2534). ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มเน้นทฤษฎีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์เพื่อปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- เถาว์วัลย์ สุวรรณบุตร. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทัศนิตมา ระเบียบดี. (2531, มิถุนายน - กันยายน). "การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง," วารสารศึกษาศาสตร์. ฉบับพิเศษ : 12.
- ทัศนิตมา ทองภักดี. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในของเด็กวัยรุ่นไทย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนิตมา ทองภักดี. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูความเชื่ออำนาจภายในและความคิดเกี่ยวกับบิดของเด็กรในเมืองและชนบท. รายงานการวิจัยฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนิตมา แคมมณี. (2526, ตุลาคม-ธันวาคม). "การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวมุขยนิมโนกรรมการศึกษาในระดับประถมศึกษา," วารสารศรัทธาศาสตร์. 12:12-19.
- นันทนา จันทร์ผืน. (2545). การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ด้วยการใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2542). การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดยะลา โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัดฐานัน จันทร์พิมพ์. (2542). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำพัน จังหวัดอุดรธานี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องศรี อิ่มสอน. (2530). การสร้างเสริมมโนภาพแห่งตนโดยการอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นหญิง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี (ชูชัย) เจนจิต. (2541). "อัตมโนทัศน์," เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานการแนะแนว เล่ม 1. หน่วยที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรรณี (ชูชัย) เจนจิต. (2539). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี.
- เพราพรรณ เปลี่ยนนุ. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- พัชรินทร์ เสรี. (2544). *บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบและการอบรมเลี้ยงดู* กับการติดยาเสพติดของเด็กวัย
รุ่น. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- ภาวิณี นาวาพานิช. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจในงาน ความภาคภูมิใจในตนกังวล และ
ปัจจัยทางชีวสังคมบางประการ กับแนวโน้มการออกจากงาน ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์*. ปรินญา
ณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี เพ็ชรชชะ. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*.
ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : วี. เจ. ฟรินดิง.
- รวิญจวน คำชิวพิทักษ์. (2539). "การรับรู้และอัตมโนทัศน์กับการวัดและประเมินผลการศึกษา,"
เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการประเมินผลการศึกษา. เล่ม 1. หน่วยที่
5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งนภา ทีฆะ. (2522). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฤทัยรัตน์ ธรรมเสนา. (2535). *การพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพ
แตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
สุวีรยสาส์น.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ งามตา วนันทานนท์ อรพันธ์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ. (2526). *การศึกษาวิธี
การอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ*.
รายงานการวิจัยฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "คำเฉลีเกี่ยวกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็
พลาดได้," *ข่าววิจัยการศึกษา*. 18(3) : 8-11.
- ศิรินันท์ วรรัตนกิจ. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเอง
และส่วนร่วมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนคอลล*.
ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง
ชาติสำนักงานกษากรฐมนตรี. (2542). *คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่ง
ชาติ : การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูล*. กรุงเทพฯ :

- สมจิตร ห่อไตรงรงค์. (2539). ผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน ในการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี ฉัตรวัฒนา. (2533). การสร้างแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). ความสามารถในการแข่งขันด้าน การศึกษาของประเทศไทย ปี 2544. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา สกศ.
- สำราญ มีแจ้ง. (2543). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : นิดชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- สุพรรณิ จันทรีวิเศษ. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ โคว์ดระกุล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทน์เอม. (2519). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา : การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข. (2539). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน หลายมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อเนกกุล กรี่แสง. (2521). จิตวิทยาการศึกษา. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษาภาควิชาแนะ แนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อภิขญา สุทธิสิงห์. (2541). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของพฤติกรรมแบบเอและอัตมโนทัศน์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรอุมา สงวนญาติ. (2544). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษา ธนาบุญฤทธิ. (2544). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครปฐม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- Atkinson, John William. (1964). *Motives in Fantasy, Action and Society Affiliated East – West* Press. New Delhi : Putltd.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A social cognitive theory*. New Jersey : Englewood Cliff, N.J. : Prentice - Hall.
- Bass, B. M. (1960). *Leadership, Psychology and Organizational Behavior*. London : Harper & Row, Ltd.
- Bennett ,C. Sharon ,A. & Coscarelli, William C.C. (1989). *Criterion –referenced Test development*. Massachusetts : Addison - Wesley.
- Bien-Amine and Joseph, C. (1995). *Strategies To Improve the Self-Esteem of Ninth and Tenth Grade Hatian Limited English Proficient Students through a Self-Concept*. (Online). Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Borrecia, Elizabeth Allien. (1992). *The Relationship between self-concept and home environment of four-year-olds (children)*. (Online). Thesis ED.D. : The University of Houston. Available : <http://www.buu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Branden, N. (1981). *The psychosocial of Self-Esteem*. 15th ed. New York : John Wiley & Sons.
- Combs, Arther W. and Donald, Snygg. (1956). *Individual-Behavior*. rev.ed. New York : Harper.
- Coopersmith, S. (1967). *The Antecedents of Self - Esteem*. San Francisco : Free-man.
- _____. (1981). *SEI: Self - Esteem Inventories*. California : Psychologist Press ,Inc.
- Crown, Douglas P. (1979). "Internal Versus External Control of Reinforcement," *The Experimental Study of Personality*. University of Waterloo Ontario, Canada.
- Denis Lawrence. (2000). *Buliding Self-Esteem with Adult Learners*. London: Paul Chapman. (Online). Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Dickens, Margie Newlin. (1990). *Parental Influence on The Mathematics Self-concept of High-Achieving Adolescent Girls*. (Online). Thesis Ph.D. : The University of Virginia. Available : <http://www.buu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Katz, Lilian G. (1993). *Self-Esteem and Narcissism: Implications for Practice*. (Online). ERIC Digest. ERIC AN358973 : Available : <http://www.askeric.org>.
- Fennerty, Daniel Cletus. (1990). *A Study of self-concept and locus-of-control of secondary learning-*

- disabled students*. (Online). Thesis ED.D. : The University of Seattle. Dissertation Abstracts International. 157 p. Available : <http://www.buu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Forte, Ellen E and Vispoel, Walter P. (1995, April). *Domain Importance and Involvement : Relation between Domain Self-Concept and General Self-esteem in Preadolescence*. (Online). ERIC Digest. ERIC ED387268 : Available : <http://www.askeric.org>
- Frandsen, N. (1961). *Educational Psychology*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Company, Inc.
- Greene and Reed. (1992). *Social Context Differences in the Relation Between Self-Esteem and Self-Concept during Late Adolescence*. (Online) Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill.
- Hamacheck, Don E. (1978). *Encounters with the Self*. 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Hay, Ian ; Ashman, Adrian F; van Kraayenoord and Christina E. (1998). *Educational Characteristics of Students with High or Low Self-concept*. (Online). Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Jersild, Arthur T. (1963). *The Psychology of Adolescent*. New York : McMillan Co.
- Lau, Ivy Cheuk-yin. (1998). Academic Self-Concept Structure of Higher Education Students. (Online). *Paper presented at the Conference of the Higher Education Research and Development Society of Australasia in Auckland, New Zealand, 7-10 July*. : Available : <http://www.google.com>.
- Lefcourt, Herbert M. (1990). "Locus of Control," *Measures of Personality and Psychological Attitudes*. San Diego : California Academic Press Limited.
- Marjoribanks, Kevin; Mboya, Mzobanzi M. (1998). *Factors Affecting the Self-Concepts of South African Students*. (Online) Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Marsh, Herbert W. and O'Neili, Rosalie. (1984). " Self Description Questionnaire III : The construct validity of Multidimensional self-concept rating by late adolescents," *Journal of Educational Measurement*. 21(2) : 153-154.
- Marsh, Herbert W. (2002). <http://www.psicologia.freesevers.com/tests/listagem/test7>.
- Maslow, Abraham M. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row.

- McClelland, David C. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Harper & Row.
- McClun, Lisa A. and Merrell, Kenneth W. (1998). *Relationship of Perceived parenting Styles, Locus of Control Orientation, and Self-Concept among Junior High Age Students*. (Online) Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- McGhee, Paul E. & Crandall, Virginia C. (1968). "Beliefs in Internal External Control of Reinforcements & Academic Performance," *Child Development*. 39 : 92 – 93.
- McKee Alex. (2000). *The 'Self-Concept': Definition, Interpretation & Methodological Issues Level 3: Semester 1 Measuring the Self*. (Online) . Available : http://www.solent.ac.uk/socsci/aPsychology/Year_20001/level3/options/selfconc/taled/re.htm.
- McNeil, Joseph. (1975). *The Psychology of being Human*. San Francisco, California : Canfield Press.
- Murray, Henry H. (1964). *Motivation and Emotion*. Englewood Cliffs prentice Hall.
- Mussen and others. (1969). *Child Development and Personality*. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers.
- Moursund, J.P. (1976). *Learning and Learner*. Monterey California : Book Cole Publishing Comoany.
- Page, g. Terry and Thomas, J.B. (1977). *International Dictionary of Education*. London : Kogan Page limited.
- Pedhazur, Elazar J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. Forth Worth : Harcourt Brace College.
- Raffini, James P. (1993). *Winners without losers Structures and strategies for increasing student motivation to learn*. Boston : Allyn & Baxon.
- Rampaul, Winston E.; And Others. (1984). *The Relationship between Academic Achievement, Self-Concept, Creativity, and Teacher Expectations among Native Children in a Northern Manitoba School*. (Online). ERIC Digest. ERIC EJ312554 : Available : <http://www.askeric.org>
- Rice, Phillip F. (1996). *The Adolescent: Development Relationship, and Culture*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Roger, Carl R. (1951). *Clie-centered Therapy*. Boston : Houghton Mifflin C
- Sandra, Nettles M. and Robinson, Frances P. (1997). *Exploring the Dynamics of Resilience in an Elementary School*. (Online). Resilience Guide : A Collection of Resources in Children and Families. Available : <http://www.google.com>.

- Sasse, Connie R. (1978). *Person to Person*. San Francisco : Chas A .
- Shavelson, R.J. and Bolus, R. (1982). "Self-concept : Validity of Construct Interpretations," *Review of Educational Research*. 46(3) : 407-441.
- Shavelson, J.J. and Stanton. (1976). "Self-concept : the Interplay of theory and Methods," *Journal of Educational psychology*. 74 : 3-17.
- Skaalvik,Einar M. and Valas,Harald. (1999). *Relation among Achievement , Self-Concept, and Motivation in Mathematics and Language Arts : A Longitudinal Study*. (Online) Journal : Available : <http://www.lib.umi.com/dissertations/search>.
- Slavin ,Robert E. (1994). *Educational Psychology Theory and Practice*. 4th ed . Johns Hopkins University.
- Solomon, D.& Oberlander, M.I. (1974). "Locus of Control in the Classroom." in *Psychological Concepts in the Classroom*. Edited by Richard H. Coop and Kinnard White. New York : Harper and Row Publishers.
- Stagner, Ross. (1961). *Psychology of Personality*. New Jersey : Prentice - Hall.
- Strickland, B.R. (1977). "Internal – External Control of Reinforcement" in *Personality Variables in Social Behavioral*. Edited by Thomas Blass. New York : John Wiley and Son.
- Thurman, Mary F. (2000). "A study of self-esteem, academic self-concept and academic achievement of African American students in grades five, seven, and ten in predominantly White suburban school district. (Online). Thesis Ph.D. : The University of Colorado. Available : <http://www.buu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Weiner,Bernard. (1972, Spring). "Attribution Theory Achivement Motivation and the Education Process," *Review of Educational Research*, 42 : 203-215.
- White, Robert W. (1972). *The Enterprise of Living : Growth and Organization in Personally*. New York : Holt, Rinchart and Winston, Inc.
- Wu,John Tsung-Han. (1998). *The Relationship between ethnic identity and acheivment motivation in chinese americans and filipino americans (chinese- americans , filipino- americans)*. (online). Thesis ED.D. : Havard University. Dissertation Abstracts International. 126 p. Available : <http://www.buu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.

Wylie, Ruth C. (1968). *Handblock of Personality Theories and Research*. Chicago : Rank Nally Company.

Young, Elaine (Elaine Clair). (1989). *I am a blade of grass : a breakthrough in learning and self-esteem*. Rolling Hills Estates, Calif. : Jalmar Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	0.71	คัดเลือกไว้	26	0.57	คัดเลือกไว้
2	0.57	คัดเลือกไว้	27	0.71	คัดเลือกไว้
3	0.71	คัดเลือกไว้	28	0.71	คัดเลือกไว้
4	0.86	คัดเลือกไว้	29	0.71	คัดเลือกไว้
5	0.57	คัดเลือกไว้	30	0.43	ตัดออก
6	0.71	คัดเลือกไว้	31	0.57	คัดเลือกไว้
7	0.43	ตัดออก	32	0.71	คัดเลือกไว้
8	0.57	คัดเลือกไว้	33	0.71	คัดเลือกไว้
9	0.29	ตัดออก	34	0.57	คัดเลือกไว้
10	0.71	คัดเลือกไว้	35	0.71	คัดเลือกไว้
11	0.57	คัดเลือกไว้	36	0.71	คัดเลือกไว้
12	0.71	คัดเลือกไว้	37	0.71	คัดเลือกไว้
13	0.71	คัดเลือกไว้	38	0.57	คัดเลือกไว้
14	0.57	คัดเลือกไว้	39	0.57	คัดเลือกไว้
15	0.71	คัดเลือกไว้	40	0.29	ตัดออก
16	0.57	คัดเลือกไว้	41	0.43	ตัดออก
17	0.43	ตัดออก	42	0.86	คัดเลือกไว้
18	0.71	คัดเลือกไว้	43	0.71	คัดเลือกไว้
19	0.71	คัดเลือกไว้	44	0.43	ตัดออก
20	0.57	คัดเลือกไว้	45	0.57	คัดเลือกไว้
21	0.71	คัดเลือกไว้	46	0.57	คัดเลือกไว้
22	0.71	คัดเลือกไว้	47	0.43	ตัดออก
23	0.71	คัดเลือกไว้	48	0.43	ตัดออก
24	0.71	คัดเลือกไว้	49	0.57	คัดเลือกไว้
25	0.71	คัดเลือกไว้	50	0.57	คัดเลือกไว้

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
51	0.57	คัดลอกไว้	68	0.43	ตัดออก
52	0.71	คัดลอกไว้	69	0.57	คัดลอกไว้
53	0.71	คัดลอกไว้	70	0.86	คัดลอกไว้
54	0.71	คัดลอกไว้	71	0.86	คัดลอกไว้
55	0.71	คัดลอกไว้	72	0.86	คัดลอกไว้
56	0.43	ตัดออก	73	0.43	ตัดออก
57	0.71	คัดลอกไว้	74	0.86	คัดลอกไว้
58	0.71	คัดลอกไว้	75	0.86	คัดลอกไว้
59	0.71	คัดลอกไว้	76	0.71	คัดลอกไว้
60	0.71	คัดลอกไว้	77	0.14	ตัดออก
61	0.71	คัดลอกไว้	78	0.71	คัดลอกไว้
62	0.71	คัดลอกไว้	79	0.71	คัดลอกไว้
63	0.71	คัดลอกไว้	80	0.71	คัดลอกไว้
64	0.71	คัดลอกไว้	81	0.57	คัดลอกไว้
65	0.71	คัดลอกไว้	82	0.71	คัดลอกไว้
66	0.71	คัดลอกไว้	83	0.71	คัดลอกไว้
67	0.57	คัดลอกไว้	84	0.71	คัดลอกไว้

ตาราง 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อ	IOC	หมายเหตุ	ข้อ	IOC	หมายเหตุ
1	1.00	คัดเลือกไว้	16	1.00	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้
3	0.71	ตัดออก	18	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	19	1.00	คัดเลือกไว้
5	0.71	คัดเลือกไว้	20	1.00	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	22	1.00	คัดเลือกไว้
8	0.71	คัดเลือกไว้	23	0.43	ตัดออก
9	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
11	0.86	คัดเลือกไว้	26	0.43	ตัดออก
12	1.00	คัดเลือกไว้	27	0.43	ตัดออก
13	0.86	คัดเลือกไว้	28	0.29	ตัดออก
14	0.57	ตัดออก	29	0.57	ตัดออก
15	0.57	ตัดออก	30	0.57	คัดเลือกไว้

ภาคผนวก ข
คำอธิบายจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 9 อำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามอัตโนมัตินี้

ข้อ	t	หมายเหตุ	ข้อ	t	หมายเหตุ
1	4.291**	คัดเลือกไว้	26	4.136**	คัดเลือกไว้
2	6.520**	คัดเลือกไว้	27	8.137**	คัดเลือกไว้
3	-3.394	ตัดออก	28	4.585**	คัดเลือกไว้
4	5.334**	คัดเลือกไว้	29	3.817**	คัดเลือกไว้
5	5.648**	คัดเลือกไว้	30	-2.543	ตัดออก
6	6.435**	คัดเลือกไว้	31	4.751**	คัดเลือกไว้
7	4.085**	คัดเลือกไว้	32	3.045**	คัดเลือกไว้
8	7.561**	คัดเลือกไว้	33	-2.291	ตัดออก
9	6.147**	คัดเลือกไว้	34	2.947 [*]	คัดเลือกไว้
10	6.853**	คัดเลือกไว้	35	-1.958	ตัดออก
11	5.336**	คัดเลือกไว้	36	3.090 [*]	คัดเลือกไว้
12	6.154**	คัดเลือกไว้	37	6.301**	คัดเลือกไว้
13	4.099**	คัดเลือกไว้	38	-2.015	ตัดออก
14	6.556**	คัดเลือกไว้	39	1.987 [*]	คัดเลือกไว้
15	5.056**	คัดเลือกไว้	40	4.980**	คัดเลือกไว้
16	5.252**	คัดเลือกไว้	41	8.265**	คัดเลือกไว้
17	-.089	ตัดออก	42	5.346**	คัดเลือกไว้
18	5.740**	คัดเลือกไว้	43	-6.952	ตัดออก
19	6.047**	คัดเลือกไว้	44	1.181	ตัดออก
20	4.170**	คัดเลือกไว้	45	7.387**	คัดเลือกไว้
21	-.696	คัดเลือกไว้	46	5.699**	คัดเลือกไว้
22	2.390 [*]	คัดเลือกไว้	47	6.210**	คัดเลือกไว้
23	.515	ตัดออก	48	3.927**	คัดเลือกไว้
24	2.371 [*]	คัดเลือกไว้	49	.000	ตัดออก
25	5.466**	คัดเลือกไว้	50	.932	ตัดออก

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	t	หมายเหตุ	ข้อ	t	หมายเหตุ
51	1.986	ตัดออก	61	1.668	ตัดออก
52	4.469**	คัดเลือกไว้	62	4.325**	คัดเลือกไว้
53	1.180	ตัดออก	63	-3.516	ตัดออก
54	9.116**	คัดเลือกไว้	64	2.379 [*]	คัดเลือกไว้
55	-1.553	ตัดออก	65	1.994 [*]	คัดเลือกไว้
56	9.662**	คัดเลือกไว้	66	-1.952	ตัดออก
57	-1.508	ตัดออก	67	-3.459	ตัดออก
58	14.083**	คัดเลือกไว้	68	-2.339	ตัดออก
59	10.836**	คัดเลือกไว้	69	3.388**	คัดเลือกไว้
60	3.655**	คัดเลือกไว้	70	2.703**	คัดเลือกไว้
			71	4.383**	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 10 อำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อ	t	หมายเหตุ	ข้อ	t	หมายเหตุ
1	6.548 **	คัดเลือกไว้	12	10.089 **	คัดเลือกไว้
2	7.838 **	คัดเลือกไว้	13	8.950 **	คัดเลือกไว้
3	5.781 **	คัดเลือกไว้	14	8.506 **	คัดเลือกไว้
4	-.267	ตัดออก	15	3.180 **	ตัดออก
5	8.668 **	คัดเลือกไว้	16	6.548 **	คัดเลือกไว้
6	6.505 **	คัดเลือกไว้	17	8.327 **	คัดเลือกไว้
7	6.029 **	คัดเลือกไว้	18	4.050 **	คัดเลือกไว้
8	6.811 **	คัดเลือกไว้	19	7.811 **	คัดเลือกไว้
9	8.995 **	คัดเลือกไว้	20	6.979 **	คัดเลือกไว้
10	6.879 **	คัดเลือกไว้	21	5.961 **	คัดเลือกไว้
11	8.328 **	คัดเลือกไว้	22	4.242 **	คัดเลือกไว้

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ฉบับ คือ
  - 1.1 แบบสอบถามวัดทัศนคติ จำนวน 50 ข้อ
  - 1.2 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ
  - 1.3 แบบทดสอบวัดความเชื่ออำนาจภายในตน จำนวน 25 ข้อ
  - 1.4 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ
  - 1.5 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 40 ข้อ
2. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวของนักเรียนด้วยเหตุนี้จึง **ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด**
3. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
4. คำว่า "ผู้ปกครอง" หมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียน
5. การวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาขอให้นักเรียนตอบให้ **ครบทุกข้อและตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน** ไม่เช่นนั้นจะทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ และได้ข้อมูลที่ผิดพลาด

 ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนคิดว่านักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น

👉 **หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้**

ตอบ   จริง   ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
 ค่อนข้างจริง   ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
 ค่อนข้างไม่จริง   ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
 ไม่จริง   ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนไม่มีลักษณะตามข้อนั้น ๆ

เพศของนักเรียน   ♂ ( ) เพศหญิง

♂ ( ) เพศชาย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะต้องทำการบ้านทุกวิชาให้ได้ถูกต้อง				
2	เพื่อน ๆ คิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนเก่ง				
3	ข้าพเจ้าสามารถที่จะทำความเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนได้ทุกวิชา				
4	ข้าพเจ้าสามารถทำวารสารทางวิชาการตามที่ได้รับมอบหมายได้				
5	ข้าพเจ้าสามารถสรุปประเด็นสำคัญของบทเรียนได้				
6	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองสามารถแต่งบทกลอนได้				
7	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองมีทักษะทางด้านการพูดดีกว่าเพื่อนบางคน				
8	เพื่อน ๆ ชมว่าข้าพเจ้าอ่านหนังสือเรียนเร็ว				
9	ข้าพเจ้าสามารถสรุปเรื่องราวที่อ่านได้อย่างดี				
10	ข้าพเจ้ามักถูกเลือกให้เข้าร่วมกิจกรรมการโต้วาที				
11	ข้าพเจ้าทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ดี				
12	ข้าพเจ้าสามารถทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องปรึกษาเพื่อน				
13	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองสามารถจำสูตรคณิตศาสตร์ได้แม่นยำ				
14	ถ้ามีการแข่งขันทางคณิตศาสตร์ข้าพเจ้าจะได้รับการคัดเลือกเป็นลำดับต้น ๆ				
15	เพื่อน ๆ มักจะขอให้ข้าพเจ้าอธิบายเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ยาก ๆ				
16	ข้าพเจ้าชอบทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยาก ๆ เพราะท้าทายความสามารถดี				
17	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้ามักเป็นคนเสนอผลงานได้แปลกกว่าคนอื่น				
18	ข้าพเจ้าชอบประดิษฐ์สิ่งของที่แตกต่างจากเพื่อน ๆ				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
19	เมื่อประสบปัญหา ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ใจ	/			
20	ถ้ามีเวลาว่างข้าพเจ้าชอบใช้เศษวัสดุมาประดิษฐ์เป็นของใช้ต่าง ๆ				
21	ในการทำกิจกรรมทางการเรียนไม่ว่ามีปัญหาใดเกิดขึ้นข้าพเจ้าก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้			/	
22	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนสุภาพอ่อนน้อม				
23	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีท่าทางสง่างาม				
24	ข้าพเจ้าเป็นคนแต่งกายทันสมัย				
25	ข้าพเจ้ามีผิวพรรณผ่องใส				
26	ข้าพเจ้ากังวลใจเรื่องรูปร่างหน้าตาของข้าพเจ้า				
27	ข้าพเจ้าสามารถเล่นกีฬาได้หลายประเภท				
28	ถ้ายกของหนัก ๆ ข้าพเจ้าจะรู้สึกเหนื่อยง่าย				
29	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนอ่อนแอ				
30	ข้าพเจ้าสนิทสนมกับเพื่อนเพศเดียวกันได้รวดเร็ว				
31	ข้าพเจ้ามักขัดแย้งกับเพื่อนเพศเดียวกัน				
32	ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับในหมู่เพื่อนเพศเดียวกัน				
33	เพื่อนต่างเพศมักเลือกให้ข้าพเจ้าเป็นผู้นำในการทำงานกลุ่ม				
34	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนต่างเพศได้ดี				
35	เพื่อนต่างเพศยอมรับความสามารถของข้าพเจ้า				
36	เพื่อนต่างเพศส่วนใหญ่เป็นมิตรกับข้าพเจ้า				
37	เมื่อมีโอกาสข้าพเจ้าจะเข้าร่วมกิจกรรมด้านการกุศล				
38	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาว่างส่วนหนึ่งสำหรับการอ่านหนังสือธรรมะ				
39	ข้าพเจ้าจะคำนึงถึงเรื่องบาปบุญก่อนตัดสินใจกระทำการหนึ่งสิ่งใดเสมอ		/		
40	ข้าพเจ้าคิดว่าตนเองเป็นคนเก่งในสายตาผู้ปกครอง		/		
41	ข้าพเจ้ากับผู้ปกครองมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน			/	
42	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าผู้ปกครองไม่ให้ความยุติธรรมแก่ข้าพเจ้า				/
43	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผล				
44	ข้าพเจ้าเป็นคนที่รักษาสัญญา				
45	ข้าพเจ้าจะตักเตือนเพื่อนที่ชอบลัทธิลึกลับไสยมน้อย				
46	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะพูดปด ถ้าคำพูดปดนั้นจะช่วยให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์				
47	ข้าพเจ้าไม่แสดงอาการโกรธให้คนอื่นเห็น				
48	ข้าพเจ้าจะแสดงอาการโกรธออกมาทันทีที่รู้สึกไม่พอใจ			/	
49	เมื่อมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะฟังเพื่อนจนจบก่อนแล้วจึงโต้แย้ง			/	
50	ข้าพเจ้าไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยง่าย			/	

แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนคิดว่านักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มาก

น้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น

👇 หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนไม่มีลักษณะตามข้อนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีดีหลายอย่างที่น่ายกย่อง				
2.	งานที่ข้าพเจ้าทำออกมาดีเสมอ				
3.	ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม				
4.	ข้าพเจ้าพอใจที่เพื่อนมาขอคำปรึกษา				
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณสามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็นของตนเองได้				
6.	ข้าพเจ้าไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่				
7.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อผู้อื่น				
8.	ข้าพเจ้าพอใจในความสามารถของตนเอง				
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายตนเอง				
10.	เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจทำอะไรสักอย่างก็ประสบความสำเร็จ				
11.	ข้าพเจ้าอยากเป็นคนอื่นมากกว่าตัวข้าพเจ้าเอง				
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ				
13.	บ่อยครั้งที่ความคิดของข้าพเจ้ามีประโยชน์ต่อผู้อื่น				
14.	ผลงานของข้าพเจ้าได้รับการชื่นชมจากเพื่อนเสมอ				
15.	ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติตามใด ๆ ได้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้				
16.	ข้าพเจ้าภูมิใจที่มักได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของห้องเมื่อมีกิจกรรมสำคัญ ๆ				
17.	ข้าพเจ้าภูมิใจที่สามารถฟังตนเองได้				
18.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณทำอะไรแล้วไม่ค่อยประสบความสำเร็จ				
19.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีความรับผิดชอบสูง				
20.	ข้าพเจ้าไม่เคยทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน				

แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเชื่อของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

📌 หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ	จริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนมากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับความเชื่อของนักเรียนค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	เมื่อข้อความนั้นไม่ตรงกับความเชื่อของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	การทำงานจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวของข้าพเจ้า				
2	การเรียนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวของข้าพเจ้าเอง				
3	การที่ข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นตัวแทนห้องเพราะความสามารถของตนเอง				
4	การที่ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดีเป็นเพราะความบังเอิญ				
5	การมีเพื่อนฝูงมากเป็นเพราะความมีน้ำใจของข้าพเจ้า				
6	การดูหมองช่วยให้ชีวิตข้าพเจ้าดีขึ้น				
7	ความร่ำรวยเกิดจากการทำบุญไว้ในชาติก่อน				
8	หากข้าพเจ้ายืนยันอ่านหนังสือจะสามารถทำข้อสอบได้ดี				
9	การประสบความสำเร็จของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น				
10	สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของข้าพเจ้ากำหนดโดยบุคคลผู้มอำนาจ				
11	ดวงชะตาของข้าพเจ้าเป็นสิ่งที่กำหนดชีวิต				
12	ข้าพเจ้าสามารถแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง				
13	การขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้ประสบผลสำเร็จ				
14	การที่สอบได้คะแนนดีเพราะการขอพรจากสิ่งที่ตนนับถือ				
15	การอธิษฐานช่วยให้สิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น				
16	ปัญหาทุกอย่างสามารถแก้ไขได้โดยสติปัญญาของตนเอง				
17	การเจ็บป่วยเกิดจากเคราะห์กรรม				
18	ความเจริญก้าวหน้าของชีวิตเนื่องมาจากความพยายามของข้าพเจ้าเอง				
19	การมีเพื่อนน้อยเป็นเพราะพรหมลิขิต				
20	ถ้าสวดมนต์ทุกวันจะทำให้ได้ทุกสิ่งที่ต้องการ				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
21	การขยันทำงานอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ชีวิตดีขึ้น				
22	ถ้าใช้ความพยายามและความตั้งใจก็จะได้สิ่งที่ต้องการ				
23	ชื่อของคนเรามีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชีวิต				
24	ความสุขสบายเกิดจากบารมีที่มีอยู่				
25	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้				

แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

านั้น ที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

☛ หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

<u>ตอบ</u>	จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ มากที่สุด
	ค่อนข้างจริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างมาก
	ค่อนข้างไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ ค่อนข้างน้อย
	ไม่จริง	ถ้านักเรียนคิดว่า นักเรียนไม่ปฏิบัติตามข้อนั้น ๆ เลย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้าตั้งใจจะทำคะแนนสอบให้ได้คะแนนสูงที่สุด				
2	เมื่อพบคนที่ได้รับยกย่องสรรเสริญ ว่าทำงานดีเด่น ข้าพเจ้าจะเกิดความปรารถนาที่จะเป็นเช่นนั้น				
3	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ตนเองมีความคิดที่จะดัดแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีความแปลกใหม่และดีเด่นอยู่ตลอดเวลา				
4	ข้าพเจ้ามักจะตั้งความหวังไว้สูงๆ เพื่อที่จะได้ใช้ความพยายามและความสามารถทำงานนั้นอย่างเต็มที่				
5	ข้าพเจ้าคิดว่าอนาคตของตนเองจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการเรียนรู้				
6	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง				
7	ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตนเอง ไม่ชอบทำตามผู้อื่น				
8	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ				
9	ข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง				
10	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะทำอะไรให้ดีกว่าที่เคยทำได้				
11	เมื่อทำงานหนึ่งไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะคิดหาวิธีใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จให้จงได้				
12	เมื่อได้รับการมอบหมายงานใดๆ ข้าพเจ้าจะรีบทำให้เสร็จ				
13	ข้าพเจ้ามีใจจดจ่อ อยู่กับงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะทำงานสำเร็จ ไม่ว่าจะงานนั้นจะน่าเบื่อหน่ายเพียงใด				
14	ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานนั้นมากยิ่งขึ้น ถ้านานที่ได้รับยก				
15	ไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าจะพยายามทำจนสุดความสามารถ				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
16	เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายให้ไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าจะค้นหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้ถูกต้องให้ได้				
17	ข้าพเจ้าบอกผู้ปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ข้าพเจ้า				
18	ข้าพเจ้าจะเปรียบเทียบผลการเรียนกับผู้อื่น เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เรียนดีขึ้น				
19	ข้าพเจ้าชอบทำงานยาก ที่ต้องใช้ความพยายามมาก				
20	ข้าพเจ้าชอบทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง				

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความ โดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

☛ หลักเกณฑ์ในการเลือกมีดังนี้

ตอบ **จริง** หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่อนข้างจริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก
ค่อนข้างไม่จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
ไม่จริง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ผู้ปกครองแสดงให้เห็นข้าพเจ้ารู้ว่าท่านรักข้าพเจ้ามาก				
2	ผู้ปกครองชอบพูดคุยหยอกล้อฉันท์เพื่อนกับข้าพเจ้าเสมอ				
3	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง				
4	ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลทุกข์ของข้าพเจ้าอยู่เสมอ				
5	ผู้ปกครองมักแสดงให้เห็นข้าพเจ้ารู้ว่าท่านภูมิใจในตัวข้าพเจ้า				
6	ผู้ปกครองชอบให้คำปรึกษาหรือแนะนำข้าพเจ้าอยู่เสมอ				
7	ผู้ปกครองชอบพูดคุยกับข้าพเจ้าด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวลเสมอ				
8	ผู้ปกครองช่วยผ่อนคลายความทุกข์-ความกังวลใจของข้าพเจ้าอยู่เสมอ				
9	ผู้ปกครองไม่เคยแสดงให้เห็นข้าพเจ้ารู้ว่าท่านรักข้าพเจ้าเพียงใด				
10	ผู้ปกครองมักเห็นข้าพเจ้าดีกว่าคนอื่นเสมอ				
11	ผู้ปกครองจะอธิบายถึงเหตุผลก่อนการลงโทษข้าพเจ้าทุกครั้ง				
12	ผู้ปกครองจะลงโทษข้าพเจ้ารุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน				
13	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าทำสิ่งต่างๆ ตามที่ผู้ปกครองจัดให้				
14	เมื่อผู้ปกครองอารมณ์เสียท่านมักจะพาลดค่าหรือลงโทษข้าพเจ้าเสมอ				
15	ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าอธิบายก่อนที่จะถูกลงโทษหรือลงโทษข้าพเจ้าเสมอ				
16	ผู้ปกครองจะลงโทษข้าพเจ้าตามปริมาณความผิดของข้าพเจ้าเสมอ				
17	ผู้ปกครองมักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยข้าพเจ้าเมื่อทำความดี				
18	ผู้ปกครองไม่เคยกล่าวขอโทษข้าพเจ้าเมื่อท่านดูว่าข้าพเจ้าโดยเข้าใจผิด				
19	ผู้ปกครองทำให้ข้าพเจ้าไม่กล้าเข้าหน้า เมื่อท่านอารมณ์เสีย				
20	ก่อนที่ผู้ปกครองจะให้สิ่งของต่างๆแก่ข้าพเจ้าท่านมักจะบอกข้าพเจ้าด้วยว่าท่านให้เพราะข้าพเจ้าทำความดีเอาไว้				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
21	ผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของข้าพเจ้าอย่างใกล้ชิด				
22	ผู้ปกครองปล่อยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัวของข้าพเจ้า				
23	ผู้ปกครองไม่ชอบให้ข้าพเจ้าออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม				
24	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเลือกแบบและสีของเสื้อผ้าของข้าพเจ้าเอง				
25	ผู้ปกครองชอบให้ข้าพเจ้าทำตามที่ท่านพอใจ				
26	ผู้ปกครองปล่อยให้ข้าพเจ้าไปเที่ยวกับเพื่อนๆ โดยที่ท่านไม่หวังกังวลเลย				
27	ผู้ปกครองควบคุมดูแลให้ข้าพเจ้าใช้เงินตามที่ท่านเห็นสมควร				
28	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวข้างนอกบ้านทุกครั้ง				
29	เมื่อข้าพเจ้าไม่ทำตามที่ผู้ปกครองบอก ท่านจะโกรธข้าพเจ้ามาก				
30	ผู้ปกครองเชื่อว่าข้าพเจ้าดูแลรักษาด้วยตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกลสายตาท่าน				
31	ผู้ปกครองมักลงโทษข้าพเจ้าด้วยวิธีทำให้ข้าพเจ้าเจ็บปวดร่างกายเสมอ				
32	ผู้ปกครองมักลงโทษข้าพเจ้าด้วยการดุด่า				
33	เวลาผู้ปกครองลงโทษข้าพเจ้าท่านจะไม่ใช้วิธีลงโทษให้ข้าพเจ้าเจ็บกายเลย				
34	การว่ากล่าวตีสอนข้าพเจ้าเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อข้าพเจ้า				
35	เมื่อข้าพเจ้าทำให้ผู้ปกครองโมโหท่านมักจะทุบตีข้าพเจ้า				
36	ข้าพเจ้าเป็นเด็กดี เกินกว่าที่ผู้ปกครองจะเขียนตีข้าพเจ้า				
37	การทำหน้าบึ้งและเมินเฉยเป็นสิ่งที่เพียงพอที่จะทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณปกครองไม่พอใจข้าพเจ้า				
38	ข้าพเจ้ามักเจ็บตัวเมื่อถูกผู้ปกครองลงโทษ				
39	เมื่อข้าพเจ้าไม่ทำตามที่ผู้ปกครองสั่ง ท่านมักจะใช้วิธีชู้ แต่ไม่ได้ลงโทษข้าพเจ้าจริงๆ				
40	ไม่มีความจำเป็นที่ผู้ปกครองจะต้องทำให้ข้าพเจ้าเจ็บกายเมื่อลงโทษข้าพเจ้าเพื่อสั่งสอน				

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ เวชณี กรีทอง
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ดร. พาสณา จุลรัตน์
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณี
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. อาจารย์ทัศนากองภักดี
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ดร.ราชันย์ บุญธิมา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกัญต์ฤทัย คลังพหล
วันเดือนปีเกิด	8 สิงหาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	หมู่บ้านสหกรณ์เคหะ 3 ซอย 7/2 บ้านเลขที่ 30/38 ม.9 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ประถมศึกษา จากโรงเรียนเซนต์ปอลคอนแวนต์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเซนต์ปอลคอนแวนต์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2544	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2546	การศึกษาระดับมหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ